

Rs. 20,00

Revi LALIT

d e k l a s

Enn Piblikasyon Lagazet Lalit deklas

No. **140**
MAR 2020
AVRIL 2020

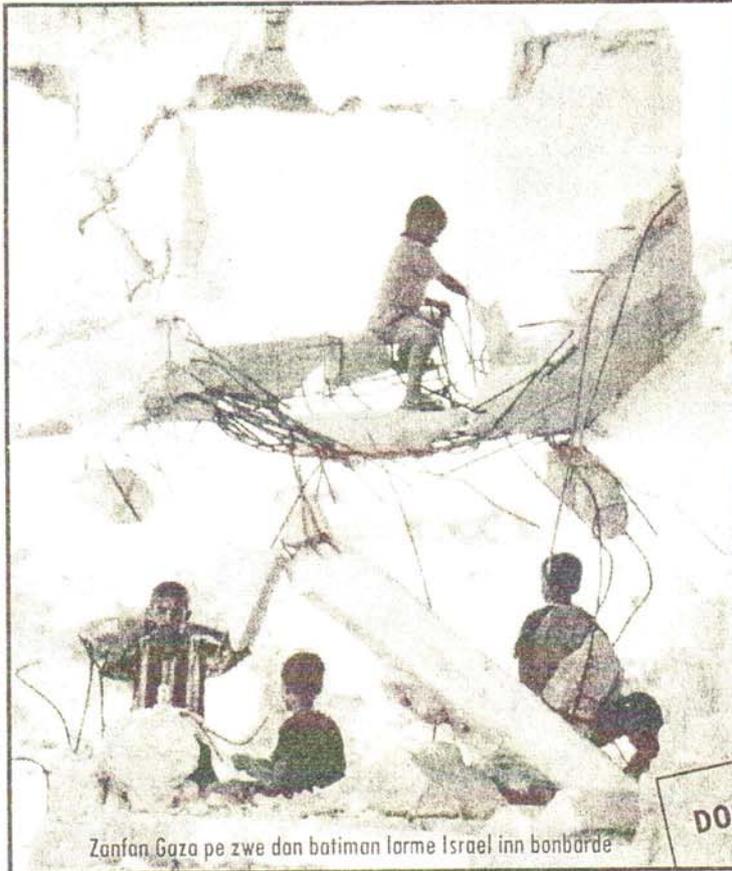
ISSN 1694-3171

EDITORIAL
KI KALITE NUVO
GUVERNMAN?
KI KALITE NUVO
LOPOZISYON?

Paz 3

DOSYE
KLAS
SOSYAL

Paz 27

Zanfan Gaza pe zwe don batiman lorme Israel inn bonbarde

DOSYE INTERNASYONAL
PLAN TRUMP
PU ISRAEL
PRAN PALESTINN,
MET BANTUSTAN
Paz 36

LET LALIT A PM
TABLISMAN
BAYANT LATER PEI,
LAMAS DIMUNN
MANK TRAVAY,
MANK LOZMAN
Paz 5

DEBA LEVE LOR
LEDIKASYON,
ME LI PE RAT
LESANSYEL
Paz 8

DEPRESYASYON RUPU:
TIR LARZAN
DEPI TRAVAYER
PU DONN PATRON
Paz 7

KONTENI

Nimero 140

Mar 2020 - Avril 2020

EDITORIAL: Ki Kalite Nuvo Guvernman? Ki Kalite Nuvo Lopoziyon	3
LALIT an Aksyon	4
Let Uver a PM: Tablisan Bayant Later Pei, Lamas Dimunn mank travay, mank lozman	5
Invitasyon: Forom lor Langaz dan Parlman	6
Jabaljas & Bulbak	6
Depresyasyon Rupi Tir Larzan depi Travayer pu donn Patron	7
Deba inn Leve lor Sistem Ledikasyon, me li pe Rat Lesansyel	8
Sistem Lorea bizin Feyz-Awt	8
Lonete ek Kuraz Vina Balgobin, me Li Fer Erer	9
Repons a Vina Balgobin: Buku Tem Deba	9
Eski Bi Ledikasyon se Prepar u pu Travay	10
Buk Rivyu: Mo Lane Repo Relax par Ottessa Moshfegh	9
Vyol ek Vyolans: Kisannla Perpetrater? Kisannla Konplis? Tem MLF pu Zurne Internasyonal	10
Pravind Jugnauth Ule Privatiz Sistem Lasante Moris	11
INFO INFO INFO	11
Danze Viris Corona, Danze Lager Komerysal, Danze Rimer	12
Long Listwar Trete pu Anpes Panik Lepok Lepidemi	13
Konfigurasyon Politik Post-Elektoral dan Parlman	
Lalyans Morisyin (MSM-ML-ex-MMM)	14
Lopoziyon Parlmanter	15
KOMINIKE LALIT: Tu Langaz ena Drwa Epannwir	16
Demand LALIT lor Langaz	16
Nuvo Liv an Kreol: 10 Short-Stori Klasik	17
Diego Garcia: Apel Kolektif a Premye Minis pu Pivote lor so Pozisyon lor Baz Militer	18
Let Uver a PM, Petisyon a Ganoo: Santye Bisiklet ek Pyeton kuma Feeder Metro	19
Kimanyer fer Metro Integre dan Devlopman ki Liber Lespas Piblik	20
Kontroler so Travay Anplis ki Tay Kart	21
DPP Averti lor Danze Petartifis	22
Dosye Eptern-Dawntern	
Parti kuma LALIT li for Kan Klas Travayer pe Pran Lafors dan enn eptern	23
Kuma LALIT finn Travay dan Lepok Dawntern	24
Lexanp kimanyer pa fer Politik dan enn Downtern	25
Kimanyer LALIT itiliz Facebook	26
Oblityer pu Kamarad Hamid Hossenbux	26
Dosye Klas Sosyal	
Rezilta Eleksyon: Enn Rezilta Lozik	27
Idealis V. Seki Get Realite	27
Klas Kapitalis alyas Burzwazi	28
Kimanyer pa Get Klas Sosyal	28
Klas Travayer alyas Proletarya	29
Klas Intermedyer alyas Tit-Burzwazi alyas Klas Mwayenn	29
Nuvo Kontradiksyon dan Sistem Kapitalis Lane 2020	30
Listwar Lorganizasyon Politik Klas Travayer	31

Latelye Fit Argiman: Fos Dilem	32
Harvey Weinstein: Prizon Ferm	32
DOSYE INTERNASYONAL	
Enn Sirvol pu Kumansman Lane	33
Danze Sanzman Klimatik e Lezot Lefe Polisyon Indistriyel	34
Kriz Lekonomi Kapitalis	35
Reyn Rezim Diktater Otoriter - Tu Kalite	35
Plan Trump pu Israel Pran Palestinn, Met Bantustann	36
Rapor Nasyon Zini expoz Konpayni Konplis ar Israel	36
Asasinasyon Zeneral Iranyin Soleimani: Koneksyon Moris devwale dan Reportaz otur travay sal CIA	38
<u>Let MLF: Kifer Blam Fam Kan li Sibir Bate A-Mor?</u>	39
Sistem Ledikasyon ek Ideoloji Burzwa - Extre Program LALIT lor Ledikasyon,	40

Pibliye e Inprime par LALIT, 153 Rut Rwayal, GRNW, Port Louis, Repiblik Moris.

RS 20-

www.lalitmauritius.org tel 208 2132 ek 208 5551 lalitmail@intnet.mu

Youtube channel: [lalitmauritius](https://www.youtube.com/channel/UC...) Soundcloud channel: [lalitmauritius](https://www.soundcloud.com/lalitmauritius)

Ki kalite Nuvo Governman? Ki kalite Nuvo Lopozisyon?

Aprè enn kanpayn elektoral byin kurt, *L'Alliance Morisien* avek Pravind Jugnauth kuma lider finn vinn opuvwar. Kanpayn elektoral *L'Alliance Morisien* ki regrup MSM-ML-ex MMM, ti baze lor enn seri mezir ki finn anonse vizavi travayer ek dimunn mizer an esanz pu gayn zot lakrwa. Parmi bann mezir ti ena ogmantasyon pansyon vyeyes, saler minimam, revizyon award dan 34 sekter ek lavans lor peyman PRB pu fonksyoner.

Fas-a sa bann mezir la, patron finn paret byin trankil, omwin piblikman, ek pa finn montre zot dezakor kuma zot abitye fas-a sa bann mezir ki anfaver travayer.

Sa konportman patrona kapav explike par lefet ki patrona ankor rapel ki klas travayer Moris pa tultan pasif. Klas Travayer ena kapasite buze kan so bann drwa menase, parey kuma li ti fer dan muvman lagrev UT 79, muvman demas an Septam '80 ek dan diferan rasanbleman ek aksyon *All Workers Conference* dan bann lane '90.

Me, seki usi explik silans patrona, malgre li kapav pe amerde, se lefet li pe gayn buku plis avek rezim Jugnauth. Zot finn deza benefisyè buku avek Aneerood Jugnauth kuma premye minis ek asterla avek so garson, Pravind Jugnauth kuma premye minis.

Ala kat legzanp:

An Zanvyè sa lane la, avan mem ki nuvo governman prezant so diskur program, tablisman ek izinye finn benefisyè sibvansyon masif depi *Sugar*

Industry Fund Board pu kuver zot mank agayne pu bes dan pri disik. Anplis ki sa, dan diskur program, governman finn anons enn nuvo plan reform pu Lindistri Sikriyer. Sa lanons la finn swiv avek lakor konzwin Labank Mondyal avek governman Moris pu ki Labank Mondyal vini avek rekomandasyon kuma pu sap sa sekter ki ankriz. Alor nu kapav atann enn lot plan sovtaz pu Lindistri Sikriyer, ki pu fer lor ledo klas travayer. Dan lespas enn mwa, governman finn buz byin vit lor bann linisyativ pu sap patron tablisman ki ankriz byin grav depi demantelman marse garanti ek pri garanti.

Konsernan sekter tekstil patron pe benefisyè depresyasyon Rupi. Dayer Ahmed Parkar, port-parol patron dan lindistri tekstil dan *L'Express 26 Zanvyè*, dir kimanyer depresyasyon Rupi finn permet li fer fas a mezir konsernan saler minimam ek ogmantasyon lapey. Li paret ki politik moneter governman avek konplisite Labank Santral finn ankuraz depresyasyon Rupi avek bi pu sibvansyon patron dan sekter tekstil ki gayn zot reset andeviz etranzer me fer lapey travayer an Rupi

feb. (Get lartik pli divan lor depresyasyon Rupi ek so lefe lor klas travayer).

Konsernan sekter sekirite, travayer finn gayn ogmantasyon lapey ek rediksyon dan nomb ler travay. Anretur patron finn benefisyè konsesyon tax, ki finn permet zot ogmant tarif zot servis, san pas li lor itilizater. Li enn mwayin degize ki governman Jugnauth finn servi pu sibvansyon sa sekter la avek lamone depi fon piblik. Savedir konpayni sekirite finn gard pu zot lamone tax ki zot ti bizin remet a fon piblik.

Biznes Lasante prive pu osi benefisyè si governman Jugnauth al delavan transfer lamone depi fon piblik pu finans plan lasirans prive pu fonksyoner. Dan dernye bidze Pravind Jugnauth finn alwe Rs200 milyon pu sa mezir ki riske inplemante sa lane la si nu pa resi blok li. Governman pu ranburs depi fon piblik ziska 50% pu fre lasirans medikal pu travayer fonksyon piblik. Sa reprezant enn transfer kapital Rs200 milyon depi fon governman pu al direk dan lakes biznes lasirans patron. Enn desizyon ki pu riske fer governman sibvansyon pa zis konpayni lasirans, me osi klinik prive, lopital prive ek komers medikaman anplas met resurs pu amelyor sistem lasante pu tu dimunn.

Alor Governman MSM-ML-ex-MMM pretann zot anfaver travayer me dan realite zot ena plan pu deturn fon piblik pu sibvansyon patron sekter prive ki ankriz.

Lopozisyon an difikilte

Fas-a nuvo guvernman, lopozi- syon parlamanter PTr, MMM ek PMSD an difikilte apre zot defet elektoral. Navin Ramgoolam ek Paul Bérenger pe mem poz kestyon lor eski zot pe prezant zot-mem kuma premye minis dan prosenn eleksyon. Antretan PT, MMM ek PMSD, pe inifye ziska enn sertenn mezir otur kontestasyon eleksyon.

Lopozisyon inkapab pu cha- lennj politik ki guvernman MSM-ML-Alye pe amene an- faver kapitalis, parski zot usi, zot ena mem kalite politik.

Lopozisyon andeor parلمان reprezante par Reform Party, 100% Citoyens, ReA, Bizlall ek lezot, zot usi pa chalennj politik pro kapitalis guvernman. Bhadain ek 100% Citoyens finn zwenn kanpayn kontestasyon eleksyon, parkont ReA ankor tase avek zot kanpayn pu drwa poz kandida san deklar kominote lor nomination paper. Bizlall pu lemoman finn al kave.

LALIT reprezentant veritab lopozisyon sosyalis

LALIT sel lafors politik ki pe expoz Guvernman so politik pu fer travayer sarye fardo kriz sistem kapitalis.

Onivo LALIT, apre eleksyon, nu pe kontiyn travay pu ranforsi nu striktir. Nu pe travay dan direksyon rasanble klas travayer ek dimunn mizer pu amenn lalit ansam otur enn program ki viz pu al ver enn sosyete sosyalis.

24 Fev 2020

LALIT an Aksyon

Lasanble Bilan apre Eleksyon

U pu rapel ki LALIT ti premye parti pu tir nu program politik pu eleksyon zeneral. Nu ti amenn kanpayn nasyonal lor baz nu program ki ti sorti dan form Revi LALIT no. 139. Mem si nu pa finn gayn buku vot, pu premye fwa dan enn eleksyon zeneral e apre, enn bon nomb dimunn finn apros LALIT parski zot anvi zwenn. Sa finn konfirme dan Lasanble Manb Uver ki nu ti fer 24 Novam pu analiz sityasyon politik apre eleksyon ek LALIT ladan. Etona- man, omilye siklonn klas 2, buku manb ti prezan dan Lasanble Bilan 2019 ki nu ti fer 29 Desam 2019. Depi eleksyon, nu pe travay pu konsolid nu striktir.

Kestyon Later: Let Uver a Premye Minis

Le 17 Zanvye, LALIT ti avoy enn let a Premye Minis pu denons fason tablisman pe monopoliz la- ter pu kontinye plant kann mem li nepli ena lavenir. Nu finn dir later bizin servi pu kree anplwa, pu mont lakaz pu dimunn ki pena, pu asir sekirite alimanter ek amenn deviz dan pei. Guvernman bizin aret donn sibsidi lindistri sikriyer e donn sibsidi tablisman pu betonn later ar vila-de-lix. Nu finn fer 6 propozisyon konkre ki uver sime pu enn politik ekonomik ki dan lintere lamas dimunn.

Si lekteur Revi anvi enn rezime nu pozisyon lor kestyon later, li vo lapenn lir sa dokiman kurt la.

Propozisyon ki Guvernman re-get so Stenn lor Baz Diego

Kan Leta Britanik pe refiz kit Chagos, pe avoy ICJ ek Lasanble Nasyon Zini promne aköz baz militer Diego, LALIT finn ekrir Premye Minis pu li sanz so pozisyon lor kestyon baz. Li bizin asterla dir, “Si baz rezon pu non- respe zizman ICJ, bizin met enn taym-freym pu ferm baz, ale.”

LALIT avoy nuvo Guvernman dosye lor lakaz lamyant

Swit-a kanpayn LALIT konzwin avek abitan lakaz lamyant, Minis Lozman finn kontakte LALIT pu gayn enn dosye lor sityasyon konsern ranplasman lakaz la- myant. LALIT finn avoy li enn dosye enn paz (avek linck) pu explik sityasyon e propoz an-term pratik kimanyer guvernman bizin prosede pu ranplas lakaz lamyant. Nu ankor pe atann so repons. Plan nuvo guvernman pa kler ditu dan Diskur Program.

Brans Richelieu lans kanpayn pu santye bisiklet ek pyeton

Brans LALIT Richelieu finn inisyé kanpayn pu guvernman met santye bisiklet ek pyeton lor traze ki al stasyon Metro Coromandel. Zot finn avoy enn let uver a Premye Minis pu dir li met sa kuma enn prototip pu tu stasyon metro, e pe sirkil enn petisyon. Guvernman ti anonse dan diskur program ki li pu ena enn “Polisi Nasyonal Bisiklet”, me li pa finn vinn delavan avek enn plan ziska ler. Lezot brans LALIT dan rezyon kot ena metro pe kumans mobilize pu guvernman ek minisipalite fer provisyon pu santye bisiklet ek pyeton. Lamas dimunn bizin apropiye sa nuvo form transpor piblik, asire ki li devlope dan enn fason ki diminye polisyon loto ek lezot masinn prive e amenn enn epanwisman pu abitan.

Seminar LALIT

Dimans 9 Fevriye ti ena Lasanble Manb Grand Rivyer pu get sityasyon politik lokal, sityasyon politik internasyonal, analiz klas sosyal, ek analiz rol LALIT dan lepok kot klas travayer dan enn dawntern. Apre deba dan sesyon plenyer ek dan ti-grup, manb LALIT finn kree enn plan dakasyon pu 2020. ■

Let Uver a Premye Minis

Nu pe prezant tradiksyon enn let uver ki Parti LALIT finn avoy Premye Minis 17 Zanvye lor kestasyon itilizasyon later agrikol ek vast teritwar lamer Repiblik Moris, ek lor kestasyon neseseite irzan zordi pu itiliz later ek lamer pu enn kalite devlopman sutenab. Sa let la li anfet enn kondanse pozisyon lalit lor kestasyon later ek lamer.

Nu remarke ki Diskur Program Guvernman MSM-ML (24 Zanvye) pu 5-an, pena mansyon okenn gran plan pu devlop later agrikol ek lamer. Dan LALIT, depi 1984 nu pe amenn kanpayn pu dir “*Disik pena lavenir*” e pu dir bizin liber later depi monopol kann par inplemant enn veritab diversifikasyon agrikol.

Nu pe kontinye lite e mobilize pu ki lamas dimunn ek lorganizasyon travayer apiye ansam pu fer Guvernman azir pu fors kapitalist diversifye dan lagrikiltir modern, dan lapas modern, dan lizinn transformasyon manze. Enn tel devlopman ki pu asir travay, sekirite alimenter ek amenn deviz dan pei. Ala nu let a Premye Minis:

Ser Misye Premye Minis,

Kuma u kone, later ek lamer enn pei zot reprezant resurs pei ki asir sirvi ek *epannwisman so lepep*.

Me Guvernman Repiblik Moris, ziska ler, pa pe futi asire ki itiliz later ek lamer pu sirvi so lepep.

Lindistri Sikriyer, enn lindistri ki pe al an-rwinn. Bizin ranplas li par itiliz later ki pu:

- a) kree travay stab,
- b) liber later pu mont lakaz,
- c) garanti sekirite alimenter e, an- sam ek lizinn pu transformasyon,
- d) asire ki ena deviz rant dan pei kan export manze

Ziska zordi, kontrol monopol lor preske totalite bon later agrikol Moris li dan lame enn poyne konpayni lindistri sikriyer ki ankor pe angrese, kuma konpayni, gras-a benefis prive depi nu pase kolonyal, esklavaz, langazman ek esklavaz-lapey. Lindistri sikriyer, mem si li pe gard monopol lor later, li nepli pe reponn a seki lamas dimunn Moris bizin. Par exanp:

- Tablisman nepli pey Tax Sorti lor disik ki exporte.

- Li finn lisansye tu sa dizenn milye travayer ki li ti anplwaye.

- Li nepli mont lakaz.

- Li nepli raport reveni an deviz.

- Li delokalize pu al explwat travayer dan lezot pei pli mizer.

Malgre tusala, li ankor gayn sibsidi depi Guvernman atraver:

- Sibsidi direk pu planter, ki osi inklir sibsidi pu tablisman.

- Enn seri paraetatik ki sutenir lindistri sikriyer.

E asterla, pu konble so defisit, tablisman ki finn diversifye dan turism ek imobilye, pe gayn tu kalite sibdid degize pu al delavan avek bayant seki reprezant nu mwayin kolektif, kuma popilasyon enn pei, pu sirviv.

Sa imans teritwar lamer ki tom su responsabilite lepep Moris (2.3 milyon kilomet kare, plis 400,000 kilomet kare ki okipe ansam avek Sesel) pa pe servi ni pu lapas ek lezot lindistri ki liye ar lamer, ni pa mem pe proteze kont piyaz par bato lapas ek par lezot aktivite par konpayni depi deor.

Alor, nu demand:

1. Amenn nuvo lalwa tutswit pu fors tu tablisman ek lezot gro planter pu re-organiz zot later pu liber antreliyn, e pu demar enn gran lindistri prodiksyon manze bio. Si tablisman pa fer plantasyon antreliyn, li bizin donn bay bonmarse a ti-planter pu fer plantasyon antreliyn.

2. Amenn nuvo lalwa tutswit pu fors tu tablisman ek gro planter mont lizinn ki zot swazire pu prezerv e transform prodwi alimenter, pu exporte ek pu konsomasyon lokal. Sa bann lizinn la bizin fini pare pu rant dan prodiksyon avan ki premye rekolt (get demand

nimero 1, pli lao). Si kapitalist refize, Leta bizin met lizinn dibut, limem.

3. Pu friz e kennsel tu lavant imobilye a non-Morisyin, sirtu later agrikol, e pu aboli tu sibsidi lor konpayni imobilye, ki zot tom dan proze IRS, Smart Sitiz ubyin PDS.

4. Pu ki Guvernman ankuraz sektor prive pu investi dan enn laflot bato lapas sutenab pu lapas e konserv pwason depi Repiblik Moris so dilo teritoryal, inklir Chagos. Si sektor prive pa ule investir, la osi, ki Guvernman bizin, limem, met dibut enn konpayni lapas modern, avek tu so fasilite pu met pwason dan bwat, pu transform e friz pwason. Kumsa ki permet peser ek zot zanfan gayn travay.

5. Pu met dibut institisyon paraetatik neseseite pu ki organiz stokaz, resers ek marketing onivo rezyon ek internasyonal pu tulede sektor lindistri alimenter – lagrikiltir ek lapas – pu kree lanplwa e sutenir tu sa lindistri – dan Lil Moris, Lil Rodrig, Agalega ek Chagos.

6. Pu uver enn rezis pu tu dimunn ki ena problem lozman, e met dibut enn lorganizasyon stil-CHA modern ki pu ranz e lwe lakaz a tu dimunn ki bizin enn lakaz, dan bann veritab “vilaz agrikol ek lapas integre”. Pu vini avek enn taymtebel pu elimin tu lakaz lamyant ex-CHA e ranplas zot avek enn lakaz beton an-sekirite.

Kumsa ki later ek lamer pu servi pu kree travay, lozman, sekirite alimenter ek deviz, ki asontur pu permet “*epannwisman*” lamas dimunn dan pei, e dan lepok difisil ki kapav pe vini pli divan, kapasite sirvi lepep.

*Rada Kistnasamy
pu LALIT, 17 Zanvye 2020*

FOROM

Langaz Kreol dan Parlman

Dan kad relans long tradisyon
deba politik dan Moris, e pu
Selebre 52-an Lindepandans
Ledikasyon pu Travayer
ena plezir invit piblik
dan enn deba politik.

Tem

“Avek Konsansis Milti-
Partit deza, kan e kuma
pu introdri Kreol Repiblik
Moris dan Lasanble
Nasyonal, akote Angle
Franse.”

Dat

Zedi 5 Mars

4:30 -- 6:30 pm

Plas

Coromandel
Horl FCSOU

Orater:

Lider Haws
Lider Lopoziyon
Lider, swa port parol, MMM
Lider, swa port parol, PMSD
Reprezantan LALIT
Prezidans: Rabin Bujun

Extre desin Picasso

Jabaljas ek Bulbak

Jabaljas: To finn tande Bulbak, Bérenger finn anonse ki limem ek Navin Ramgoolam pu biento retir zotmem kuma lider zot parti?

Bulbak: Mo finn lir sa lor lagazet, me to kone tu seki ekrir dan lagazet pa neserman laverite.

Jabaljas: La to pe koz kuma Prezidan Trump ek so “fake news”. Me otan ki mo kone pa finn ena okenn demanti ni mizopwin. Alor sirman li vre.

Bulbak: Ale dakor: kapav-et Bérenger kapav anonse ki li pu retir limem kuma lider MMM; me to truv sa normal ki li anonse ki Navin pu demisyone kuma lider Travayis? Pa Navin ki ti bizin anons sa?

Jabaljas: Seki to pa konpran, Bulbak, Navin pa konsidere ki li finn perdi eleksyon an Desam. Li pe dir eleksyon ti marday, akoz samem li pe dimann enn nuvo eleksyon.

Bulbak: Abe la to pe donn mwa rezon. Savedir ki Navin pena okenn lintansyon retir li kuma lider PT.

Jabaljas: Zisteman, Bulbak, seki Bérenger finn dir, to bizin pran li ansam ek seki Arvind Boolell finn dir dan enn intervi.

Bulbak: To pe dir ki Boolell finn anonse ki Ramgoolam pu demisyone?

Jabaljas: Pa tutswit: Boolell finn dir ki, si kontestasyon rezilta eleksyon dan Lakur Siprem tom plot, lera Navin finn promet ki li pu demisyone.

Bulbak: Mem problem ankor enn fwa: to pa krwar ki se Ramgoolam ki ti bizin anons sa, e pa Boolell?

Jabaljas: Kapav-et ki Bérenger ek Boolell finn konserte ansam avan ki Bérenger anonse ki Ramgoolam osi pu demisyone an mem tan ki li.

Bulbak: To ule dir ki sa lanons Bérenger lor enn dub demisyone, li enn trikmandaz pu pyez Ramgoolam?

Jabaljas: To pa truve sa li kapav enn mari taktik ki zot pe servi pu permet enn nuvo lalyans ant MMM ek enn Travayis san Ramgoolam?

Bulbak: To ule dir enn lalyans ant enn Travayis san Ramgoolam ek enn MMM san Bérenger?

Jabaljas: Kifer to dir enn MMM san Bérenger?

Bulbak: Abe pa tomem ki ti dir ki Bérenger finn anonse ki li osi pu demisyone an mem tan ki Ramgoolam?

Jabaljas: Wi, me sa kapav-et zis enn taktik. Apre ki Ramgoolam finn tom dan pyez, lera Biro Politik MMM pu pran enn vot inanim pu dir ki Bérenger bizin reste kuma lider MMM. Lera pu gayn sa lalyans Boolell-Bérenger.

Bulbak: To kone Jabaljas, li pa kuyon, seki to pe dir: dayer mo krwar to kapav fasilman vinn nuvo lider Parti Malin.

Jabaljas: Samem ki mo pa kontan ek twa: mwa mo pe fer enn analiz, lera twa to pe fer futan.

Depresyasyon Rupî tir Larzan depi Travayer pu donn Patron

Ki vèdir depresyasyon ?

Depresye vèdir perdi valèr. Parey par egzanp, enn loto depresye, savèdir li perdi valèr lane apre lane.

Enn deviz (setadir enn lamone) depresye vèdir li perdi so valèr vizavi lezot deviz.

Par egzanp, si 2 mwa desela 1 “euro” ti vo 39 Rupî e zordi li vo 41 Rupî, savèdir Rupî inn perdi valèr, inn depresye. Zordi nu bizin donn 41 Rupî pu gayn 1 “Euro”, nu Rupî vo mwins.

Ki koz depresyasyon?

Bann pri deviz vizavi lezot deviz, apel sa to desanz, setadir a ki pri enn deviz kapav esanze kont enn lot deviz.

Sa pri la li normalman determine par demand ek lof pu sa bann deviz la. Si ena plis demand konpare ar lof pu enn deviz (peniri deviz), so pri pu monte; si ena mwins demand ki lof (sirplis deviz), so pri bese.

E demand ek lof pu diferan deviz li depann lor bann fakter kuma:

- Demand pu deviz etranzer depi inportater pu pey pu prodwi inporte.

- Lof deviz etranzer depi exportater ki resevwar deviz etranzer pu prodwi ki zot inn exporte e lerla pe bizin vann sa deviz la pu gayn Rupî.

- Demand pu deviz etranzer depi Morisyen ki pe investi dan enn lot pei.

- Lof deviz etranzer kan par egzanp konpayni etranzer pe investi dan Moris e pe bizin esanz sa an Rupî. Kan par egzanp ena plis demand pu deviz etranzer depi inportater konpare avek lof deviz etranzer depi exportater, deviz etranzer ena tandans gayn plis valèr (apresye), donk Rupî ena tandans depresye.

Devalyasyon: eski li mem zafer?

Alorki depresyasyon Rupî li kapav koze par sanzman dan demann ek lof, devalyasyon li pa parey.

Devalyasyon se kan enn

gouvernman desid pu fixe valèr so deviz a enn nivo pli ba ki aktyel, vizavi lezot deviz.

Par egzanp, an 1979 ek 1981 gouvernman Moris ti devalye Rupî.

Lefe Rupî depresye ubyen devalye: exportater kontan

Kan 1 “Euro” sorti 39 Rupî pu vinn 41 Rupî (Rupî depresye), exportater kapav gayn pli buku Rupî kan zot esanz “Euro” ki zot resevwar kan pe export prodwi.

Pu sa rezon lamem ki exportater tultan pe met presyon pu ki gouvernman depresye Rupî.

Kuma gouvernman kapav fer Rupî depresye?

Gouvernman fer Rupî depresye atraver labank santral.

Par egzanp, sipoze ena tro buku lof deviz etranzer depi exportater konpare avek demand deviz depi inportater. Lerla pu riske ena sirplis deviz etranzer lor marse deviz. Sa pu ena tandans fer pri deviz etranzer bese kont Rupî. Alor dan sa ka la, labank santral kapav intervenir pu aste sirplis deviz la depi bann labank.

E pri lor lekel labank santral pu aste deviz la (si li pe anvi fer Rupî depresye), li pu enn pri pli ot, pli for ki pri lor marse. Sa pu fer pri deviz etranzer lor marse monte e Rupî depresye.

Enn lot legzanp se kan ena peniri deviz etranzer. Sa kapav arive kan demand pu deviz etranzer depi inportater li plis ki lof deviz depi exportater. Sa pu ena tandans fer pri deviz etranzer monte e Rupî perdi valèr. Dan enn sityasyon kumsa, si li anvi Rupî depresye, gouvernman kapav decide pu pa intervenir (pu vann deviz ar bann labank) e les Rupî depresye.

Kisannla sufer?

Par kont, kan ariv sa, setadir Rupî perdi valèr (depresye), inportater pu bizin pey par egzanp 41 Rupî (olye 39 Rupî) pu gayn 1 “Euro”

ki li bizin pu pey pu prodwi ki li inporte depi Lafrans, dizon.

Me inportater pu zis transfer sa lapert la a konsomater par ogmant pri so prodwi.

Donk finalman se konsomater (mazorite dimunn ladan se klas travayer) ki sufer plis kan Rupî depresye.

Efektivman kan Rupî depresye, li literalman vèdir pe tir larzan depi pos tu travayer pu ranpli pos patron dan sekter exportasyon. Li enn transfer larzan depi klas travayer anfavèr klas kapitalis.

Presyon

Klas patron dan sekter exportasyon finn tultan met presyon byen for pu ki gouvernman les Rupî depresye. Zot reprezant enn lobi byen for. Zot mem dir ki Moris pa ase depresye Rupî konpare avek lezot peyi ki par egzanp export textil zot usi. Donk pu zot, Rupî Moris pa ase “compétitif”, bizin depresye li ankor plis, pu ki klas kapitalis plis interese pu vinn dan Moris pu prodwi pu exporte.

Suvan bann gouvernman finn sede divan sa presyon la e finn les Rupî depresye.

Dan lagazet *L'Express* 26 Zanvye 2020, zumalis demann Ahmed Parkar (ki CEO grup textil Star Knitwear) kuma li pe finans ogmantasyon dan saler minimem. Li reponn: “Pour être franc, tout le fardeau ne tombe pas sur nous. La mesure sur les devises étrangères, à travers la dépréciation de la roupie, crée un espace pour que nous puissions respirer.”

Savèdir kan depresyasyon Rupî pe tir larzan depi pos travayer pu ranpli pos patron dan sekter exportasyon, e sa arive anmemtan ki pe met saler minimem, li vèdir klas travayer pe partaz fardo saler minimem. Seki klas travayer pe gayne atraver saler minimem, li pe perdi an parti atraver Rupî perdi valèr.

Rosa

Deba inn Leve lor Sistem Ledikasyon Me li pe Rat Lesansyel

Komantater inn alarme ki rezilta SC ek HSC finn deteryore sa lane la. Gran, gran deba pe leve. E sa li bon. Ena dimunn pe blam paran. Ena pe blam profeser. Ena pe blam zelev. Ena pe blam MIE. Ena pe blam portab. Ena pe blam ladrog. Ena pe blam promosyon otomatik. Me pena buku ki blam sistem la net. E li sistem la net ki pe provok sa kriz aktyel la. E kriz la, li pa lefet ki rezilta lexame pa bon (zot pa bon mem), me li lefet ki, kan zanafan fini so SC, so HSC, parfwa so degre, li pankor konn reflesi ot nivo. Samem bi enn sistem ledikasyon. Samem ki a-blame: nu pe antrav kapasite zanafan reflesi ot nivo.

Bi

Bi enn sistem ledikasyon li ti devet et permet enn zanafan *apran reflesi*. Bi li pa ti devet pu fer zanafan pas lexame. Bi ledikasyon se pu permet zanafan epannwir, sirtu kote so lespri, me osi kote emosyonel, kote sosyalizasyon, kote fizik, kote artistik.

Pu zanafan aprann reflesi ot nivo, li oblize aprann atraver so langaz

natirel. Pena zes. Langaz natirel li tultan baz pu aprann refleksyon ot nivo. Langaz maternel permet zanafan, dan enn fason natirel, met lord dan tu data ki li akerir, e fer sa vit-vit, mem avek plezir. Mazinn kimanyer nu aprann reflesi. Nu aprann, atraver kapasite imin pu manye *langaz maternel*, langaz lanvironnman, e nu pran tu linformasyon ki nu gayne depi lemond exteryer – atraver nu lizye, zorey, nene, atraver nu kapasite tat kiksoz, gut kiksoz – e nu pran tu linformasyon ki nu gayne depi dan nu prop servo e delapar nu prop fuying, e nu *proses* tusa atraver nu *langaz natirel*. Kumsa nu proses data.

Dan lekol, atraver so lizye, enn zanafan aprann pa zis get lemond, me osi get dan liv, *lir*. Me, lir tu kalite linformasyon li inital si u pa aprann kimanyer manye sa linformasyon la. Kapasite reflesi, li sa. Lerla, atraver lekritir, nu kapav reproduir nu prop konpreansyon de seki nu finn lir.

Si sistem ledikasyon, li kareman rezet langaz natirel enn zanafan, e li inpoz enn, de, trwa lezot langaz

(mem lintansyon sa polisi la li bon) odetriman langaz maternel, sa li vinn antrav devlopman kognitif zanafan, savedir li fer ditor kapasite zanafan pu devlop kapasite aprann reflesi *natirelman*.

Seki malin aprann par ker

Seki sa sistem aktyel prodir, se lamwatye zanafan pa zis gayn move rezilta, me pa aprann reflesi dan lekol, ni pa aprann gransoz. Lot lamwatye, seki sipozeman fer byin, inklir seki lorea, zot osi zot napa aprann reflesi dan lekol. Zot, zot aprann enn sel zafer: kimanyer aprann par ker, repet kuma enn peroke pu lexame. E tu dimunn ki pe partisip dan deba lor ledikasyon, ki pe derule asterla, ziska ler pe rat lesansyel. Zot pe anvli plis zanafan kurbe ase pu aprann par ker, san aprann reflesi. Refleksyon li enn form konpreansyon, setadir kot nu sezi kiksoz abstre, nu apriwaz li pu nu, nu fer li rant dan nu prop rezonnman, amizir nu fit li par fer li vinn pli lozik.

Alor, kestyon santral asterla Moris, se kimanyer montre zanafan aprann reflesi. Kan zanafan konn reflesi dan enn fason independan, kan li kone kan kiksoz lozik ubyin pa, lerla li ena posibilite vinn kreatif. Alor, kimanyer kree sa atmosfer la? Dabor bizin travers par introdiksyon dirzans langaz Kreol kuma medyom dan lekol. Bizin anseyn Matematik ek Syans an Kreol, dabor, lerla tu lezot size konteni. Kumsa nu kapav viz enn ledikasyon miltileng ot nivo pu tu zanafan.

Anmemtan, bizin asire ki kiltir Moris, setadir kiltir zanafan, li respekste. Kumsa li pli fasil pu li aprann lezot kiltir, aprann tu so size, e osi aprann lezot langaz ziska sa mem ot nivo ki so langaz maternel. LC

Sistem Lorea Bizin feyz-awt

Ansyin Minis Vasant Bunwaree, a plizir repriz, finn dir enn zafer byin inportan: bizin fini ar sistem lorea. Li ena rezon.

Dan LALIT, nu truv sistem lorea li arkaik. Li inpoz aprantisaz par ker. Li nuri enn form konpetisyon malsin. Li siprim tu kreativite. Li tir tu plezir dan sa kiryozyte natirel ki tu zanafan ena pu aprann tu zafer.

Anplis, sistem lorea li fer paran met presyon (konsyan kuma pa konsyan) lor so zanafan. Li fer profeser konsantre pa lor eski zanafan pe aprann reflesi, me lor eski zanafan pe aprann par ker pu lexame. Li mem prodir enn zafer grotesk: pinisyon pu zanafan ki pa pe reysi konpran kiksoz. Li fer buku zanafan santi “inferyer” vizavi lorea – kan sa kalite test memwar pa vo gran soz. Lerla, dan enn dezyem tan, li fer lorea santi byin “inferyer” kan li al aprann deor, kot tu etidyan laba kapav badinn-badine ar lide natirelman, tandi ki li, li pe lite.

Dr. Bunwaree finn atir latansyon lor komye lorea fini dan lopital mantal, ubyin dan swisid. Nu tu konn bann ka. Lezot lorea ena foli grander.

Alor, bizin vreman tir sa sistem lorea la net. Bizin buz ver ledikasyon tersyer pu tu zanafan.

Lonete ek Kuraz Vina Balgobin me li fer erer

Dan *L'Express* 15 Fevriye Vina Balgobin, ansyin lorea, zordi lekcherer Liniversite, fer enn komanter ki anmemtan trist (dan degre kolonize konteni seki li dir) anmemtan onet, mem kuraze, parski li pe dir seki li panse. Li pe koze lor so letid an Frans: “En dehors des études, il y a toute une vie sur le campus. Tous les jours, il y avait une petition a signer. Ce n’était pas seulement a propos d’un problème francais, mais cela concernait le monde. On baignait dans une culture de démocratie et d’ouverture. ... A Maurice, c’est comme si le laureat est un savant. *Mais en France, je me suis rendu compte que je n’avais pas autant de culture que le Francais moyen.*” Anfet, dan Moris ena kiltir. Ena kiltir demokratik. Ena kiltir uvertir. Ena enn lavi ris ki pe derule. Me, dan “klas mwayin”, dimunn aprann kareman devaloriz sa kiltir Moris la, parfwa ziska enn pwin pu *pa truv li kiltir ditu.*

E, ena enn lot problem: sistem ledikasyon finn anpes dimunn kuma Vina Balgobin ena konfyans dan so prop kapasite reflesi dan so prop langaz maternel.

Ena enn larises deba indepondan ki pe derule dan Moris. Dan dernye 2 mwa, ala enn skriynshot seki ena lor zis sayt LALIT. →

BUK RIVYU

Mo Lane Repo Rilax par Ottessa Moshfegh

Roman *My Year of Rest and Relaxation* (2018), li anmemtan komik, anmemtan trazik. Li lor enn zenn fam ki retir li depi lemond pandan enn tan, pu ki li kapav rebran. Li ansorselan me naryin pa arive, mem kan atak lor Twin Towers pe plann dan lavenir. Nu pe viv bankrut total sosyete Amerikin, kot zenn viv dan solitud, fam sibir insilt, kot lar inn vinn kriyote, e tu seki derule donn enn apersi kifer to swisid, to adiksyon, to mortalite, pe kumans ogmante dan USA. ■

Deba dan dernye kelke semenn ...

Kan dimunn dan Moris -- sirtu intelektuel -- dir kumkwa
“Pena kiltir deba dan Moris” ubyin
“Pena kiltir Moris”

li enn siyn ki zot pa vreman ankre dan sosyete Moris. Anba ena lalist pwin dan deba resan, zis lor nu sayt: depresyasyon Rupi, sistem ledikasyon, lamor Kaya, interdiksyon petar, bicycle path, rol Spiyker, kimanyer MSM reysi ferm labus kapitalist, anrezistremen elekter, danze privatiz lasante, kan lapres blam fam pu krim kont fam, viris Corona, enn ta lartik internasyonal, klas sosyal Moris, Metro, kestyon later, mem enn lartik lor erer dan diksyoner Kreol. Anmemtan Fim k-Lib GRNW inn get 177 meyer fim omond!

LATEST NEWS [MORE](#)

- 24 Feb 2020** DEPRESYASYON RUPI TIR LARZAN DEPI TRAVAYER PU DONN PATRON
- 22 Feb 2020** Debate is raging on Education System, but is missing the essential (in Kreol)
- 21 Feb 2020** 21 Years since Mass Uprising Following Death in Custody of Kaya (in Kreol)
- 20 Feb 2020** The DPP Warns Against Danger of Fireworks (in Kreol)
- 13 Feb 2020** Bicycle and Pedestrian "Feeder" paths from Coromandel Station to near Foyer, Petite Riviere
- 12 Feb 2020** Role of Speaker - Multi-party Consensus re Kreol Language in National Assembly
- 11 Feb 2020** How the MSM Shuts up the Bourgeoisie by Rada Kistnasamy
- 06 Feb 2020** LALIT calls on you to help Electoral Commission workers doing door-to-door Voter Registration
- 05 Feb 2020** Will Pravind Jugnauth be Responsible for Ruin of Universal Health Care?
- 05 Feb 2020** MLF Open Letter to Press re Headlines that Blame Women for being Murdered
- 03 Feb 2020** Danger of the new Corona Virus, of Rumours and of Trade Wars (in Kreol)
- 01 Feb 2020** LALIT denounces Trump-Netanyahu Bid to Take-over Palestine
- 28 Jan 2020** A Glance at the International Situation by Alain Ah Vee (in Kreol)
- 27 Jan 2020** Error in Kreol Dictionaries on meaning of Many Nouns
- 26 Jan 2020** How LALIT develops during a downturn by Rajni Lallah (in Kreol)
- 26 Jan 2020** Social classes in Mauritius at the beginning of 2020 (in Kreol)
- 26 Jan 2020** Overview of the Post Election Political Situation by Rada Kistnasamy (in Kreol)
- 26 Jan 2020** Obituary for Hamid Hossenbux (in Kreol)
- 17 Jan 2020** Open Letter to Prime Minister - Land Use, Misuse, Abuse and the Needs of the People
- 15 Jan 2020** The Mauritian Metro
- 15 Jan 2020** Exhibition on Lambrequin
- 08 Jan 2020** The Guardian - UK could forfeit Security Council seat over Chagos Islands dispute
- 07 Jan 2020** Key Words that come from the U.S. State Apparatus into the Media
- 06 Jan 2020** Trump Murders Iran Military Leader in Iraq – Trigger for Another Illegal US War?
- 05 Jan 2020** Why you might like to read Raymond Williams
- 03 Jan 2020** How LALIT uses its Publications Politically – A Report on 2019 by Alain Ah Vee (in Kreol)
- 02 Jan 2020** LALIT and the year 2020 – Resources of Hope
- 01 Jan 2020** 2019 for LALIT by Rajni Lallah (in Kreol)
- 31 Dec 2019** A Retrospective View of How Politics Unfolded in 2019 by Rada Kistnasamy (in Kreol)
- 29 Dec 2019** She Said – Jodi Kantor and Megan Twohey Expose Sexual Harassment

Eski Bi Ledikasyon se Prepar u pu Travay?

Ledikasyon fode pa nu get li kuma serviter patron, ni serviter profi patron nonpli.

Ledikasyon li pa ti bizin prodir enn kalite gradye ki patron ule pu so rulman, non. Patron kapav fer so prop treyning vokasyonel pu sa.

Ledikasyon li plito enn prosesis kot zanfan ek zenn *apran reflesi*.

Ledikasyon bizin osi independan depi klas dirizan otan ki posib.

Ledikasyon li enn lokazyon pu zanfan aprann reflesi lor bioloji, diferan spiyshiz lor later, dan lamer, e ladan lor botani, lor fizyoloji, plis lor bann eko-sistem lor nu planet. Li ti bizin lokazyon aprann reflesi lor nu bul later, sistem soler, liniver antye, aprann lalwa fiziks. Li ti bizin lokazyon kot zanfan aprann reflesi lor shimi ek kukri, manyer tu kalite sibstans reazir dan diferan sirkonstans. Zanfan kapav aprann reflesi lor *sosyete imin* – lor kan li ti emerze 200,000 an desela, dapre paleontoloji ek arkeoloji. Li kapav aprann reflesi lor kan sosyete imin ti vinn sederter apartir revolisyon agrikol (5,000-10,000 an desela), e kot diferan klas inegal finn emerze, kan dimunn aprann sweyn zanimo, plante, devlop enn stok. La, gayn kumansman enn Leta ki taxe, ki rul larme. E li aprann, dan listwar, kimanyer 250 an desela enn nuvo sistem sosyal finn vinn opuwar: sistem kapitalist. Li aprann ki form sa sistem la ti pran dan Moris – travay dan kad esklavaz, dan kad langazman, dan kad, ziska zordi, esklavaz lapey. Li kapav aprann dan ekonomiks lor kimanyer nuvo patrona dan teknolozi e nuvo klas ki kontrol finans, pe reyne e inpoz plis inegalite ankor, zordi. Li kapav aprann reflesi lor lasante ek maladi, lor epidemioloji, lor prevansyon maladi. Li kapav aprann reflesi lor inzenyeri sivil. Lor sistem transpor. Lor tu prodiksyon imin – agrikol, indistriyel, teknolojik – e tu servis ki dimunn bizin. Tusala bizin konn reflesi lor la. Sa ki enn zanfan bizin aprann dan lekol. ■

Vyol ek Vyolans: Kisannla Perpetrater? Kisannla Konplis?"

Fam lemond antye pe fer sulevman kont vyol ek vyolans. Finn ena gran muvman “*Me too*” (“Moysi parey”) pu fam met lor rikord vyol ek agresyon sexyel ki zot finn sibir depi zom ki dan enn pozisyon puvwar vizavi zot. Alor, nu finn gayn lexanp zom kuma Donald Trump, Harvey Weinstein, Tariq Ramadan, enn seri sef dan Televizyon ek lezot medya, sirtu dan Lamerik, UK ek Lind. Dan bann demye mwa, finn ena gran sulevman fam ki finn kumanse dan Chili, kot ena enn tradisyon lalit fam kont Leta kapitalist ek so diktatir depi ku deta Pinochet. Fam finn fer enn sante (enn *chant*) kont patriarsi, enn sante ki pe rebran partu dan lemond.

Isi, dan Moris ek Rodrig, vyol ek vyolans patriarkal kont fam pe kontinye san relas e avek inpinite. *Muvman Liberasyon Fam (MLF)* pe santre so komemorasyon *Zurne Internasyonal Fam* lor tem “Vyol ek Vyolans: Kisannla Perpetrater? Kisannla Konplis?” Li pu ena lye Mardi 3 Mars, Grand Rivyer Nor Wes.

Rapel ki lane 2019, MLF ti amenn kanpayn pu ki sanz lalwa vyol ek asolt sexyel pu ki vyol ek asolt sexyel konsidere kuma enn form “assault” dan lalwa, pa kuma enn zafer pasyonel liye ar sexyalite. Wit manb MLF ti mem al depoze dan *Law Reform*

Commission (LRC) e ti avoy let pu Atorne Jeneral sanz lalwa pu ki li aliyne lor lalwa Canada kot vyol li kont kuma “Sexual Assault”.

Le 3 Mars, dan sa selebrasyon Zurne Internasyonal pu ena dis manb MLF ki sakenn pu koz pu 3 minit lor diferan su-size:

- * Sante fam dan Chili kot sorti?
- * Muvman *Metoo* ki li ete?
- * Lexanp progre muvman *Metoo* finn amene.
- * Asolt seksyel li asolt: aret radote lor sanse krim pasyonel.
- * Eski finn ena konsantman u non? Samem determinn si finn ena asolt sexyel.
- * Kifer nu dir represyon pa enn solisyon?
- * Ki lalwa Canada dir lor asolt sexyel?
- * Vyolans domestik ek asolt sexyel tuledede zot vyolans patriarkal.
- * Pu bar vyolans domestik bizin lozman pu fam, reveni garanti pu tu fam.
- * Kisannla perpetrater? Kisannla konplis? Ki rol Leta?

Apré sa, pu ena deba ki kapav-et pu debus lor aksyon. Si u ti pu kontan partisipe dan sa sware la Mardi le 3 Mars (inklir dine ki sakenn ki kapav amene pu partaze), kontakte Sekreter MLF lor 52534378.

Desin Picasso

Pravind Jugnauth ule Privatiz Sistem Lasante Moris?

Kan ena mobilizasyon mon-dyal pu fer fas lepidemi Corona Virus, li enn moman kot nu bizin fyer ki ena enn sistem lasante piblik relativman for dan Moris ek Rodrig. Nu sistem, li ena kapasite pu vit-vit uver nuvo sant karantenn e mobiliz staf pu separ dimunn ki finn ena kontak posib ar maladi la, e pu prepar pu asir swin pu dimunn ki tom malad.

Malgre tu listeri ki ena lor sa size la, sistem lasante piblik Moris finn ena kapasite eradik malarya, e kontrol chikungunya ek lafyev deng, zisteman akoz sistem lasante piblik li finn res for e mobilize.

Nu tu peye pu servis lasante an antye atraver tax.

Sistem lasante li kapav an memtan fer prevansyon kont maladi, e osi organiz dispanser dan sak landrwa, health centre, lopital, lopital spesyalize (lizye, ENT fek renove, pe uver nuvo lopital kanser). Nu sistem lasante piblik organiz vaksin pu zanfand dan lekol e kont linfyennza pu tu dimunn aze uswa ki ena problem respiratwar. Nu sistem lasante, li organiz pu ki dimunn gayn medikaman gratis. Li organiz labank disan kot dimunn donn disan volonterman. Li organiz tes laboratwar, fer skriyning. Ena sistem pu aksidan ek dirzans. E ena buku infrastruktir ek lekipman pu fer loperasyon delika kuma loperasyon leker, renal, gayni, par exanp, e mem servo.

Ena anmemtan buku fay birokratik, byin sir. Me presize-man akoz li enn sekter piblik, li relativman pa difisil pu organize pu sanz li. Lot gran problem se enn mank staf: ners, infirmye, domestik, teknisyin, staf ki okip medsin – se tu sa bann anplwaye la ki fer sistem la mars byin. Bizin buku investisman dan rekritman.

Ki inportan: Lasante Lepep u profi kapitalis?

Olye amelyor sistem lasante piblik, investi plis ladan, ki

gouvernman Pravind Jugnauth pe rod fer? Li pe rod tir tu fonksyoner depi sistem lopital e met zot dan “lasirans pu lasante prive”.

Li pe rod privatiz lasante. Gouvernman, si nu pa bar li, pu al vers larzan dan sekter lasirans prive ek dan klinik prive, inportasyon farmasetik, ki rul lor baz profi lor ledo lasante dimunn. Si nu pa fer atansyon, sa investisman ki ti bizin al dan sistem lasante piblik pu al dan sekter prive direk. Lasirans, lamedsin prive pena kapasite pu okip lasante pei anzeneral. Zot pena lintere, par exanp, fer tu sa travay pu prevansyon maladi kuma malarya, chikungunya, deng. Zot pena kapasite pu fer fas-a enn lepidemi, si zame kumans ena enn, kuma Coronavirus. Zot plito ena lintere pu ki dimunn malad, sirtu dimunn ki ena kapasite peye, ubyin si Gouvernman inn donn zot enn polisi lasirans. Zot fer zot profi kumsa. Pu dimunn ki pena lemwayin, ubyin nepli ena lemwayin omilye enn tretman pu kontiyn peye, zot lav lame ar li.

Bare kont privatizasyon

Dimunn konsyan danze privatizasyon.

Ziska ler, lamas dimunn ek travayer organize finn kapav bare kont privatizasyon dilo atraver CWA, bare kont eliminasyon pansyon vyeyes iniversel ki anyin guvernman Jugnauth ti pe rod tire. Avan sa dimunn finn kapav mobilize pu ki remet sibsidi lor diri ek lafarinn. Lasante piblik (vaksin, netwayaz larivyer ek kanal, biro saniter, tu prevansyon), sistem lopital ek dispanser, labank disan, lafarmasi lopital, tusala enn

dibyin piblik. Parey kuma dilo, li lavi. Sistem lasante Moris osi, li lavi. Nu bizin mobilize onivo sindika, onivo lasosyasyon e sirtu politikman pu bar sa kalite privatizasyon danzere pu lavi-la,

INFO INFO INFO

Fim Ritwik Ghatak

Ena enn sineas Indyin extraordinier ki buku dimunn pa kone. Li apel Ritwik Ghatak. Dan dernye Fim k-Lib, manb ti vizyonn so fim lor partisyon Lind e lerla Pakistan. Fim la apel *Subarnarekha*.

Nuvo Kur

Creative Writing

Ledikasyon pu Travayer invit tu ekrivin, ubyin seki anvi ekrir fiksyon, pu vinn dan enn nuvo kur “Creative Writing” ki pu fer zur Lindepandans. Li pu GRNW, 10:00 a Midi.

Fiz: Rs300 par partisipan.

Nuvo Kur

Kur Kimanyer Ekrir Kreol

LPT pe fer enn kur pu dimunn ki deza letre me pa konn ekrir Kreol byin. LPT pu anseynt lortograf ofisyel.

Samdi 21 Mars,
2.00 pm – 5.00 pm,
GRNW

Fiz: Rs 100

Nuvo Werkshop

Tradiksyon Literer an Kreol

Apres sikse premy werkshop lor tradiksyon literer, LPT pe lans enn dezyem. Tu seki interese kapav vini.

Samdi 4 Avril
2.00 pm – 5.00 pm,
GRNW

Fiz: Rs200.

Si u interese ar enn ant sa 3 kur la, kapav sonn LPT lor 208 2132 swa 208 5551. Swa avoy mel lor lptmail@intnet.mu.

Danze Viris Corona, Danze Rimer, Danze Lager Komersyal

Nuvo viris Corona poz enn problem pu lasante piblik dabor akoz li nuvo. Akoz li nuvo, nu pankor vremen konn so degre danze. Alor, bizin pran prekasyon, pa zis dan Lasinn kot li finn kumanse, me partu dan lemond kot li finn deza kumans fane, e partu ayer. E bizin tu pei dan lemond kopere ar Lasinn, pu Lasinn kapav kontrol lepidemi, ralanti so propagasyon dan Lasinn kot li finn kumanse.

Me, anu get danze sa nuvo viris Corona la dan enn fason lozik.

Nuvo Corona finn provok lamor pre dimunn ziska 21 Fevriye, setadir depi li ti kumanse an Desam ziska asterla. Preske tu dimunn ki finn mor, ziska ler, zot finn mor dan Lasinn. Ena dan Lazi ek enn dan Lafrans. Zot preske tu dimunn aze e zot ti ena lezot maladi deza. Alor, sa, li resanble mem *kalite* risk lamor depi infliyennza. Me, kote to mortalite, estimasyon se 2% dimunn mor ar nuvo Corona, ki buku plis ki pu infliyennza. 2,247 dimunn finn mor ziska 21 Fevriye lor 76,769 maladi repertorye, ziska ler preske tu ka zot tuzur dan Lasinn.

Sak lane, WHO dir pre 650,000 dimunn mor avek komplikasyon liye ar infliyennza. Nu pe met sa sif la dan lartik REVI LALIT, zis pu gard proporsyon, e pu limit listeri.

Parey kuma laplipar dimunn ki gayn linfliyennza sufer pandan enn-de semenn kot zot santi zot pa byin, lera li pase, Corona, li parey. Me, zordizur ena vaksin ki prevenir linfliyennza tandi ki pankor gayn okenn vaksin pu Corona (Li pu pran enn-de an petet, mem si Lasinn finn vit-vit fer so zenom antye, finn depoz li dan domenn piblik.) Dan Lasinn, asterla mem zot pe fer test lor tretman ki viz pu amorti viris la.

Me, seki suvan tuy buku dimunn

kan ena nerport ki lepidemi (linfliyennza, ubyin enn viris kuma Corona) se lefet ki tro buku dimunn maladi *enn sel ku*. Alor, sa vedir ki swin dan lopital pu maladi ki devlop komplikasyon grav, li vinn *pli gran problem*. Lopital tufe akoz maladi la pe propaze tro vit. Dan enn sityasyon kumsa, sistem lopital kapav kolaps. Lera, buku dimunn mor. Lera buku dimunn rod fwir landrwa. Lera li fane partu pli vit.

Samem kifer, pu ralanti propagasyon lepidemi, Guvernman Lasinn finn fer 2 zafer inportan, e li finn fer sa dan enn fason ki tu ofisye lasante piblik partu dan lemond pe admire. Dabor, li finn ferm lavil Wuhan (plas kot viris fini propaze avan), ek lezot lavil prekot Wuhan, e finn donn modord pu dimunn laba pa sorti deor, apar pu al aste rasyon, return lakaz. Li ase drastik, e pa tu pei ki ti pu kapav mem sey fer sa. Answit, guvernman Lasinn finn reysi mont 2 gran lopital dan lespas letan rikord 2 semenn pu ogmant kapasite gard dimunn an karantenn kan zot maladi, e sweyn dimunn ki gayn komplikasyon ar Corona. Nu tu finn truv video lor televizyon kot par santenn katepilar pe travay anmemtan pu prepar terin pu konstriksyon, e lera but-but pre-fab pe amene, amenaze. Staf medikal depi larme pu ridiploy dan nuvo lopital.

Enn lot difikilte avek Corona, se li paret ena enn peryod 14 zur kan dimunn kapav deza ena viris e kapav transmet li, me san ki dimunn la ena okenn siyn ubyin sintom ki li maladi (linfliyennza li selman 2 zur). Samem kifer Lasinn finn dir dimunn dan episant lepidemi res anplas pu 14 zur.

Viris

Akoz Corona enn viris (kuma linfliyennza, dayer), anti-biotik pa marse. Me, si gayn enn infeksiyon bakteri apre enn maladi viral,

lera ki anti-biotik pa zis marse, me li esansyel. Plis dan lopital, ena laparey pu depann enn maladi ki gayn enn kriz respirasyon. E asterla-mem, Lasinn pe teste sa bann medsin ki kapav ralanti viris la (enpe kuma medsin kont maladi AIDS).

Prevansyon

Pu prevenir Corona (e li vre osi pu lezot maladi viris kuma linfliyennza) e pu anpes li repandi, seki bizin fer, li sinp, e nu pu explike kifer:

- Lav u lame suvan pandan lazurne ar savon.

- Evit, tanki posib tus u labus, nene, lizye (ki nu tu fer tut-long lazurne) ar u lame.

- Ena pei finn devlop nuvo fason dir bonzur, par tap sakenn so zepol kote drwat ansam, kot ni lame li figir tuse, e figir pa vizavi. (Me, sa li pran buku volonte, e enpe letan pu li sanze – maladi AIDS dan Sid Afrik finn permet sa arive ase vit laba).

- Si u santi u maladi, u kapav res lakaz ubyin si u sorti, kan tuse, kuver u labus ar enn kote lame, ek osi ar enn tisyu si posib, e vers u latet ver kud lot kote lame. Parey kuma kan u terne. Si servi mask latwal, sa osi limit komye u propaz maladi la ar lezot dimunn. (Pa sir mask latwal ena okenn rol dan anpes u gayn maladi la, selman.)

Ala, rezon kifer sa konsey marse, e kimanyer li marse: Dabor bizin kone ki buku viris ki atak imin pa sirviv tro lontan andeor imin – dizon 24 er maximem lor enn sirfas dir e lis, kan tanperatir ideal pu viris la – e viris, li peple selman atraver servi mekanis ADN imin. (Alor teknikman li pa “viv” andeor so ot.) Viris pa kapav zis anvole dan ler, li. Purtan, kapav ena buku viris dan enn tipti “global” invizib ki sorti depi enn dimunn afekte, par exanp, kan li tuse ubyin terne (anfet li inpe

selil sa ot la, ki ena viris ladan), e al aterir lor enn pwayne laport, lor bar ki chombo dan bis ubyin metro, lor balistrad, lor min kurant. Plitar, kan enn lot dimunn pase, li met so lame lor pwanje sipa lor reling, lerla apre enn timama li frot so nene, sipa swiy so lizye, sipa frot so labus ar so lame, ubyin trap enn gato piman li fek aste, met li dan so labus. Kumsa ki exper dir ki viris kuma Corona li fane.

(Bakteri, par kont, li kapav viv separe depi so ot, e osi peple andeor. Remarke, ki bakteri li profite pu atak nu ase suvan, kan enn viris fini afebli nu. Lerla, kan nu tir enn flem zonn, nu kone nu ena enn infeksiyon *bakteri* – kot anti-biotik anfet marse. Nomb bakteri ladan, li ogmante dan laboratwar, aköz bakteri, li, li kapav peple andeor de nu. Alor, bakteri diferan depi tu bann viris, kuma Corona.)

Kote politik

Alor, politikman, ki tu pei ti bizin fer kan ena enn nuvo danze depi maladi infeksiye?

Repons, bizin ed pei kot ena kumansman lepidemi pu li sweyn malade pu li izol maladi la, e pu li ralanti so propagasyon. Ala enn premye zafer.

Si, par kont, u azir pu provok enn kriz ekonomik kot maladi kumans propaze, sa pu riske fer maladi la propaze plis kot li kumanse, e lerla partu. Sa vedit li kapav ena lefe kontrar. Anplis, kan ena enn nuvo lepidemi (apre 2-3 an, dizon), riske sa pei kot ena li, li tante pu maske nuvo maladi la osi lontan ki posib. Sa enn lot vole “lefe kontrar” kan afekte lekonomi enn pei kot ena lepidemi.

“Lasante piblik” li vinn an-ze kan ena enn lepidemi. Li rapel nu ki pa tu zafer ki enn simp diblyn *prive*. Pa tu zafer ki kapav aste-vande. Klinik *prive*, dokter *prive*, lafarmasi *prive*, aste-vande pu profi, tusala li pa ede ditu pandan enn lepidemi. Li suvan riske fer ditor. Sa sityasyon rapel nu ki sistem kapitalist ena so limit.

La, u bizin get seki bon *pu lansanb dimunn dan lemond* e pa zis komye profi li fer pu klas kapitalist. Pa zis get, “Kimanyer eparyn mo-mem, an-*prive*, e mo pei, an-*premye*.” Apel sa konsep diblyn kolektif pu lasante la “*Global Public Goods and Health*”, setadir pu truv “*lasante*” kuma enn “*diblyn piblik global*”. Lasante piblik, li enn diblyn kuma latmosfer, kuma lamer – li enn diblyn piblik global.

Alor, li inportan pu gard sistem lasante ek servis lasante kuma enn servis piblik iniversel. Dan Moris, ena danze pu nu servis lasante iniversel gratis. Pravind Jugnauth pe anonse ki li pu fer tu travayer guvernman rant dan enn lasirans *prive*, ki pu pey enn parti so depans dan klinik, e dan sekte *prive*. Guvernman pe pran nu larzan tax (TVA, etc) pu li vers par milyar Rupi dan lakes patron lasirans, enn kote, e dan lakes klinik ek inportater farmasetik *prive*. Li enn krim. Anplis, sekte lasante *prive*, zame li pa kontribiye dan prevansyon. Li ena tandans, aköz maladi fer larzan pu li, pu nuri maladi. Sa li sistemik.

Me, nu osi bizin rapel ki nu pe viv dan lepok kan lextrem drwat – kot gurmandiz ek kriyote lerwa – pe ranforsi so reyn dan plizir pei. Nu bizin rapel ki Donald Trump finn deza lev lager komersyal

ar Lasinn, mem si zordi ena enn spes “*trev*” lor papye. Alor pu li, Trump, enn lepidemi kuma Corona, li riske vinn enn oportinite pu servi pretext pu izol Lasinn. Alor, kan li ferm so frontyer brit kont Lasinn lor baz viris Corona, li normal buku dimunn dut so motivasyon. Byin vit pei avek lider de-drwat ti premye pu swiv Trump – Lostrali (Morrison), Israel (Netanyahu) ek Filipinn (Duterte). Lepok reyn liberal 19yem Syek, sa kalite konportman kot servi lepidemi pu avans enn azanda “lager komersyal” ti zeneralize.

Konklizyon

Alor, pu prevenir, kontrol e ralanti enn lepidemi, e pu okip seki maladi pli byin, ena 3 kalite mezir nesaser:

- Tips lor lasante piblik, kuma nu finn liste (lav lame pli suvan, etc.)
- Anpes fos rimer sirkile (nu pa pu nom sa bann fos rimer la!)
- Anpes servi maladi kontazy kuma enn zarm dan lager komersyal; sa pu danzere pu lasante piblik kuma enn diblyn piblik global – tutswit e alalong.

RS ek LC

Long Listwar Trete pu Anpes Panik lepok Lepidemi

100-an avan *World Health Association* kree an 1950, ti deza ena enn gran reynion dan Lerop (lane 1851) ki ti rekonet ki sa kalite tantasyon pu servi fermtir frontyer kuma enn zuti komersyal li riske rann lepidemi pli pir. Ala seki ti konstata a lepok, 170 an desela:

“...the classical way to stop the international spread of infectious disease is to erect border controls - for people as well as for goods. At the middle of the 19th century, such quarantine laws in the different European states had become so disparate - and seemed so inept at stopping the spread of cholera - that the First International Sanitary Conference was called in Paris in 1851 by the Foreign Ministers of 14 European countries. That it was the Foreign Ministers and not the Ministers of Health who met is important, since it demonstrates the appreciation that the issue of international infection control is inseparably connected to the issue of traffic. That is, that: (i) the free movement of people and goods will increase the risk of cross-border transmission; (ii) quarantine is an impediment to free trade; and (iii) public health arguments can therefore be used to justify trade barriers. (Web-sayt WHO.1)

L'alliance Morisien (MSM-ML-exMMM)

L'Alliance Morisien (MSM-ML-exMMM) avek sutyin 37% votan finn vinn opuvwar avek 44 depite lor 70. Ena anviron 30% finn vot *L'Alliance Nationale* (PT-PMSD), 22% finn vot MMM, e leres vot finn al ar lezot parti politik ek independan.

MSM ek so bann alye finn benefisyse sa *3-way fight*. MSM-36 depite, ML-3 depite, Muvman Patriotik (Ganoo) - 2 depite, Platform Militan-1 depite avek 2 depite OPR.

Guvernman finn res plizumwin mem guvernman ki an 2014. Seki finn sanze se ki dan nuvo Parلمان ena 6 depite pu premye fwa eli kuma depite e ki finn anplas-anplas vinn Minis. Ena Renganaden Padayachy (Finans), Kailesh Jagutpal (Lasante), Avinash Teeluck, Kalpana Koonjoo-Shah, Vikram Hurdoyal, Deepak Balgobin. Ena osi sanzman kote Front Bench. Anwar Husnoo ek Leela Devi Dookun, vinn Vis-Premye Minis ek Adzwin Premye Minis. Parkont depite No. 19, Fazila Jeewah Daureeawoo retrograde depi pos Vis Premye Minis pu vinn dan 9yem plas dan yerarsi Guvernman. Nando Bodha finn osi retrograde.

Telman Pravind Jugnauth ti akile ar kritik pandan so dernye manda ki li finn oblize defalke lor so lalis kandida dimunn kuma Soodhun, Gayan, Dayal, Teeluckdharry, Seewoosunkur, Rutnah, Rughoobur etc. Guvernman MSM-ML-Transfiz ti travers enn kriz san presedan avek enn seri skandal ki finn implik depite, minis, PPS, nomini politik, mem Prezidan ek Vis Prezidan Repiblik. Pu eleksyon zeneral MSM-ML finn ris ar li tu but-but ki finn kit MMM depi Zanvye 2015. Parmi ena Ganoo, Obeegadoo, Jeeah, Labelle ek lezot demisyoner MMM dan lavil ek lakanpayn.

Avek enn tel kolmataz elektoral,

Pravind Jugnauth finn sey rekredibiliz MSM-ML-Transfiz ki ti sirtu lor defansiv apre tu sa skandal ki finn sakuy guvernman pandan so reyn 2014-2019. Avek sa lalyans elektoral akonpayne avek so seri mezir popiler ki li finn anonse, Pravind Jugnauth ek so bann alye dan *L'Alliance Morisien* resi form guvernman. Li interesan pu note ki zot pa finn reysi selebre sa viktwar la. Nu pa tro kone ki sa sinifye.

Mezir ki Travayer finn apiye

Bann mezir inportan ki finn asir re-eleksyon lalyans otur MSM inklir:

- * Fiz liniversite gratis.
- * Saler Minimem Rs10,200.
- * Ogmantasyon Pansyon vye-yes, ziska Rs9,000 lera avan lafin manda ziska Rs13,500.
- * Liv lekol gratis pu grad 7 ek 8.
- * Grant Rs100,000 pu proprieter taxi pu aste nuvo masinn.
- * Peyman lavans PRB pu travayer fonksyon piblik.
- * Revizyon Award 34 sektor, ogmantasyon lapey ek diminye

lertan travay pu gardyin ek lezot travayer sekter sekirite.

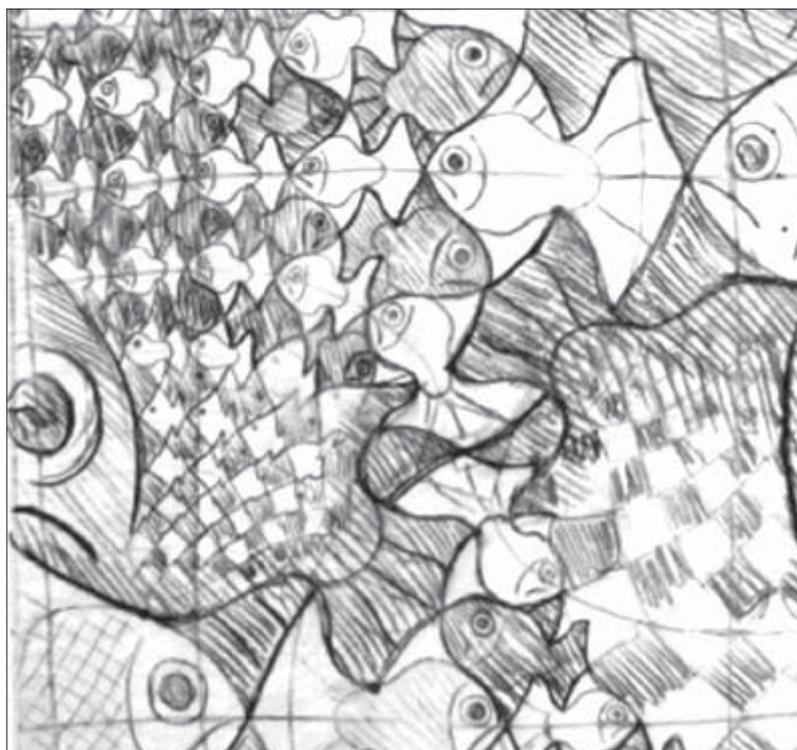
* Promosyon otomatik ofisyse lapolis.

Sa “zenerosite” *L'Alliance Morisien* finn fer an-esanz pu vot depi klas travayer ek diferan segman sosyete. Me enn “zenerozite” ki drolman burzwazi pa’nn tro fer tapaz. Burzwazi, malgre li, finn bizin aksepte sa bann mezir popiler la, kan li konn kapasite mobilizasyon ki klas travayer ena dan lepase otur muvman lagrev Ut ’79, mobilizasyon lamas Septam’80 e mobilizasyon onivo delege lepok *All Workers Conference* dan bann lane ’90.

Patrona Pez Nene

Patrona osi pe paret pez nene bwar delwil konsernan sa bann mezir la kan zot kone zot pe deza benefisyse tu kalite gro lavantaz avek enn Pravind Jugnauth kom Premye Minis. (Get Editoriyal paz 3, pu kat legzanp faver anver sekter prive).

RK

Desin Escher

Lopozisyon Parlamter

Parti Travayis

Pu eleksyon Travayis finn fer elir 10 depite, e benefisye 2 besluzer avek anviron 30% vot. Parkont, so lider Navin Ramgoolam pa finn eli, e sa fer dezem fwa aswiv ki li tom dan karo kann.

Parey kuma 2014, kot lalyans PT-MMM ti eklate apre defet dan eleksyon, senn fwa lalyans PT-PMSD finn disparet apre zot defet. Li etonan. Li traverse san personn paret remarke.

Etan done PT li parti dan lopozisyon ki ena plis depite, Arvin Boolell nome kuma lider lopozisyon.

Sa li natirelman pu potansyelman enn surs konstan konfli alinteryer Labour. PT pu ena enn lider eli dan Parlman ek enn lot lider andeor parlamter ki “vre” lider. Deza nu fini truv lider andeor Parlman, N. Ramgoolam al rann vizit so vwazin Paul Bérenger pu desid pozisyon an-komin ki pu adopte dan Parlman ek andeor Parlman. Apre sa rankont ek korl telefonn PTR, MMM ek PMSD finn pran desizyon konzwinntman pu boykot diskur program. Lider Lopozisyon A. Boolell bizin swiv sa desizyon, malgre kapav li pa dakor.

Arvin Boolell ti prezan Garden Party Reduit pu nominasyon nuvo Prezidan Repiblik, kan tu lezot parlamter lopozisyon ti boykote.

Parti Travayis, MMM ek PMSD pur-lemoman ini otur kontestasyon eleksyon. Preske. PT pe konteste derulman eleksyon dan sirkonskripsyon 8 ek 10, e pe dimann so anilasyon. Sa 3 parti lopozisyon pe osi dimann rikawnt dan sirkonskripsyon 1, 9, 13, 14, 15, 17, 19.

Alor apre eleksyon, pu so sirvi politik N. Ramgoolam pe rod ralye sutyin deryer so kanpayn konstestasyon demye eleksyon. Li ena osi pu fer fas a zizman Privy Council lor so keys kofor, ki li pe sarye depi 2015.

MMM

MMM, kanta li, ti prezant li dan eleksyon kuma Joker avek slogan “Latet ot ek lame prop”. Paret sa pa finn marse kuma slogan.

Bérenger ti mem prezant limem kuma Premye Minis, e finn krwar ki 3-way split kapav dan lavantaz elektoral MMM. Klerman sa pa’nn arrive. Rezilta eleksyon finn konfirm degradingolad MMM kuma enn lafors politik pei. MMM finn elir 8 depite e benefisye enn besluzer. Ena mem kandida MMM dan sirkonskripsyon 7 ek 9 pa’nn tir kosyon. Sa zame pa finn arive avan. Sa rezilta reprezant afeblisman MMM ki finn travers kriz apre kriz avek enn seri depar so bann dirizan e avek kreasyon Muvman Liberater, Muvman Patriotik ek Plaform Militant depi 2014 vini mem. Tule trwa sa formasyon politik la finn alye fidel Pravind Jugnauth ek so MSM ki, li osi, kuma nu finn truve, finn sakuye ar kriz.

Rezilta eleksyon finn raptis MMM ziska li finn vinn enn parti politik lavil, enn parti plito bas-Plenn-Wilhem asterla, pa mem enn parti politik avek lasiz dan lavil an-zeneral. MMM finn mem perdi terin dan so bastion, Port-Louis, ki ti koni pandan buku letan pu 12-0 anfaver MMM. Zordi li res selman 3 depite, enn ladan besluzer.

MMM finn dan enn laranzman PT ek PMSD pu konteste eleksyon e pu boykot seremoni diskur program. Me, klerman ena konfli intern lor komye bizin rant dan sa kales kase kontestasyon la.

Asterla ena deba dan MMM lor laranzman elektoral pu prosenn eleksyon minisipal ek zeneral. Dayer depite Ameer Meea finn anonse ki MMM pu al dan prosenn eleksyon dan enn lalyans. E, li paret rezonab pu pans sa. Dayer tu azan MMM dan lakanpayn araze net ki MMM finn “kul” zot par al tusel.

Apre enn demaraz lant sa lane, MMM paret pe favoriz travay

ankomin avek PT ek PMSD pu opoz rezim MSM-Alye.

PMSD

Avan Parlman disud, PMSD ti ena 9 depite avek pos lider lopozisyon. Apre eleksyon PMSD finn raptise a 5 depite. Anfet PMSD finn kontiyn deplime elektoralman depi eleksyon parsyel sirkonskripsyon No. 18 an 2017 kot kandida PMSD pa finn tir kosyon.

PMSD koni pu so kapasite sanz alye suvan-suvan. Swa li ar PT, swa li ar MSM. Sa so destin!

PMSD pe zwenn dan kontestasyon elektoral e pe dimann rikawnt dan sirkonskripsyon No. 17 avek lespwar ki Adrien Duval pu re-rant dan parlamter.

Konklizyon

Li paret ki LALIT, malgre ki nu finn gayn enn skor byin ba dan eleksyon zeneral anterm vot, finn kanmem sorti ranforsi. Nu sel parti politik ki pronn enn program sosyalis dan sa eleksyon.

Pur lemoman, klas travayer dan enn dawntern, setadir li akile – sirtu akoz otomatizasyon. Malgre sa, nu finn fer rekritman pandan kanpayn. Nu ena nuvo brans pe emerze. Nu ena enn program kareman anfaver klas travayer, e lafors nu parti li depann lor lafors klas travayer.

E tu tem kanpayn LALIT pe res lor azanda: kestyon later ek lozman; kestyon langaz maternel; kestyon Diego ek Chagos.

RK

Dan Parlman

Gouvernman 44 depite
MSM: 36
ML: 3 depite
MP-Ganoo: 2 depite
Platform militant: 1 depite
OPR: 2 depite
Lopozisyon-26 depite
Ptr: 12 depite
MMM: 9 depite
PMSD: 5 depite

Tu langaz ena drwa epanwir

Zurne Internasyonal Langaz Maternel enn lokazyon pu nu gete ki sityasyon langaz Kreol, lang maternel pli servi dan Repiblik Moris. Eski li pe devlope kuma bizin, san okenn antrav ? Eski li pe gayn tretman ki tu langaz maternel bizin benefisyen depi Leta?

Li tris pu konstata ki anfet langaz Kreol ankor reprimé par Leta. Langaz Kreol ankor interdi dan Parlman, dan tu Minister e dan tu linstitision ofisyel. Li pa servi nonpli kuma medyom dan sistem ledikasyon. Purtan langaz Kreol li premye langaz ki dimunn Moris koze e servi tuezur kuma sif Resansman demontre.

Apré 52 an lindepandans inn ler pu dekoloniz tu linstitision leta e liber langaz Kreol. Samem lamas etidyan ek zenn ti revandike 45 an desela pandan muvmán Me 1975. Pu samem LALIT finn tultan milite e amenn kanpayn pu ki anlev tu baryer ki anpes langaz Kreol epanwir e anmentan finn persiste devlop kreol ekrit.

Liberte servi nu langaz maternel

Kifer zanfan lekol pa lib pu aprann dan zot langaz maternel? Kifer kontiyn obliz tu zanfan aprann Syans, Matematik, Zeografi, Listwar dan langaz etranzer? Anfet kan pa servi langaz maternel pu montre dan lekol li fer ditor zanfan: li fer ditor intelektuel, kognitif, kiltirel. Samem Rapór Hearing LPT an 2009 ek buku resers internasyonal finn demontre. Zordi buku dimunn pe panike akóz degradasyon nivo dan rezilta PSAC, SC, HSC. Me selman zot tu pe zet blam lor zelev, lor profeser uswa paran me personn pa kritik vre responsab sa katastrof la. Setadir sistem ledikasyon ki domine par ideoloji neo-liberal ki finn invahir lemond depi bann lane 80-90. Enn sistem ki nuri individyualism ek kompetisyon feros. Olye favoriz ek sweyn lespri korperasyon,

rasyonalitye syantifik, swaf ek kiryoziye pu konesans, plezir ek lamur pu lektir.

Zot osi pa kritik politik langaz diferan guvernman PT, MMM, MSM, PMSD finn ankuraze e ki zordi MSM-ML pe aplike ki osi enn gran responsab dan sa bes nivo zeneralize la. Reform Minis Dookun depi 5 an mem si li finn amorti kompetisyon me li pa finn amelyor nivo ledikasyon dan lekol. Guvernman MSM pe mem kontiyn inyór Rapór *ombudsperson for Children (OFC)*, enn linstitision Leta, ki finn rekomande dan so Rapór 2018 ki

utiliz langaz Kreol kuma medyom. Li rekomann sa parski li pu ed zanfan gayn enn baz solid dan literesi, e lera sa konesans la kapav transfer dan so aprantisaz bann lang adisyonel. Ala seki rapór OFC dir : ‘ *there is enough international evidence to suggest that a strong foundation in the mother tongue can help children develop appropriate cognitive and reasoning skills and strong literacy abilities from an early age, which can then be transferable to learning additional languages.* ’

Ena buku lavantaz kan servi langaz maternel kuma medyom,

Demand LALIT lor Langaz

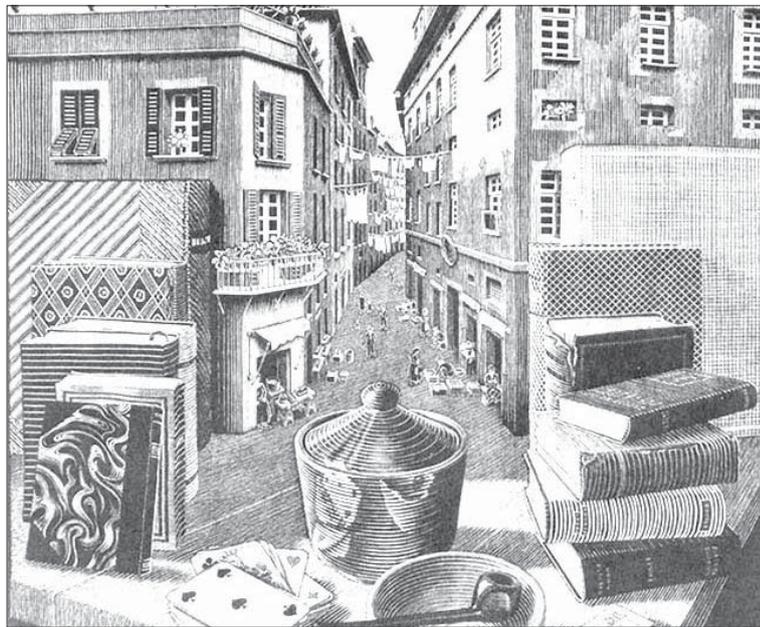
- * Langaz Kreol bizin servi dan lekol kuma medyom a tu nivo. Kapav mem gard liv lekol ek papye lexame an Angle osi. Sa pu zet baz pu ki atenn bi pu tu zanfan vinn *multiling a ot-nivo*.
- * Pu ki kapav fer sa konversyon depi medyom Angle, a Kreol. Guvernman bizin kreatif. Par exanp, pu gayn tradiksyon tu text vit, Leta ti kapav ofer pri pu profeser ki fer meyer tradiksyon text lekol an Kreol.
- * Guvernman bizin met dibut enn fon, e swazir enn ziri inparsyal, pu kree enn “Pri Nasyonal Literer an Kreol”, kot tu-le-lane kapav rekonpans pli bon literatir orizinal, plis pli bon tradiksyon enn klasik.
- * Guvernman bizin met dibut enn imans fon pu ramas zistwar ek folklor an Kreol ek Bhojpuri. Bizin met dibut enn Mize Kreasyon Popiler, ki gard sa kiltir la anform anrezistremán odyo, video ek anekri, kuma finn fer dan Lairland pu kiltir dan langaz Irlande.
- * Bizin kontiyn fer resers lor kontribisyon langaz Kreol Repiblik Moris, avek enn respe partikilye pu kontribisyon Rodrig, Chagos, Agalega, lakanpayn Moris ek landrwa kotyer lwin depi kapital pei.
- * Langaz Kreol bizin servi dan Lasanble Nasyonal lor pyed-egalite avek Angle.
- * Tu lalwa ek regleman ofisyel bizin osi an Kreol.
- * Bizin gayn liberte plede dan Lakur an Kreol, osi byin ki servi langaz Kreol dan tu “proceedings”; e de tut fason bizin asire ki ena tradiksyon pledwari dan langaz ki akize (ubyin pleynan ubyin defendan) konpran.
- * Registrar of Associations Act bizin amande pu tir interdiksyon langaz Kreol pu Minits, Rezis ek Liv Kont.
- * Bizin servi langaz natirel kuma medyom pu travay Konsej Minisipal ek Distrik, Rodrigues Island Council, nuvo Agalega and Chagos Island Councils.
- * Bizin met dibut enn *Departman Tradiksyon ek Terminoloji* dan Minister Ledikasyon, ki organiz tradiksyon depi lezot langaz an Kreol, e depi Kreol an lezot langaz.
- * Drwa itiliz e devlop langaz natirel tu sitwayin li bizin inskriir dan Konstitisyon

setadir kot anseyne dan langaz Kreol, kot liv ek lexame an Kreol. Li permet zanfan briyan servi so kapasite reflesi lor konsep abstre dan enn fason natirel, alor li nepli bizin aprann par ker, me li fer dediksyon, li manye abstraksyon ek li konpran konsep syantifik dan enn fason profon. Lekolaz dan medyom langaz maternel, li osi ogmant kreativite tu zanfan ki ena talan pu kree. Li pu osi permet viz 100% literesi apre 3an lekolaz. Tu langaz adisyonel (Angle, Franse, oryantal ek lezot) pu kapav devlop a sa mem ot nivo ki langaz natirel zanfan. Langaz maternel anfet azir kuma enn lesafodaz pu kapasite refleksyon. Kan li devlop byin, lezot langaz otomatikman vinn mem ot-nivo. Samem LALIT dir bizin viz multilingwis a ot nivo baze lor lang maternel. Dayer dan so mesaz dan kad Zurne Langaz Maternel 2020, UNESCO koz anfaver diversite lingwistik ek ledikasyon multileng baze lor lang maternel.

Liberte koz dan langaz maternel dan Parlman

Kifer depite bizin kontiye koz an Angle uswa Franse dan Parlman sirtu kan zot layv lor TV, alor ki gran mazorite zot prop eleker pa konpran sa 2 lang etranzer la byin? LALIT anfaver drwa tu depite exprim zot lib dan langaz Kreol, dan langaz lepep. Bizin sanz lalwa pu kapav servi langaz Kreol, Angle uswa Franse pu deba dan Parlman. Anmemtan bizin sanz Konstitisyon pu anlev bann antrav pu vinn depite kuma kalifikasyon literesi. Kifer enn kandida bizin konn koz ek lir enn lang etranzer, Angle, pu li kalifye pu vinn depite. Sa li anti demokratik parski li exklir buku kandida ki dan klas travayer. Get bwat paz 17 pu nu demand lor langaz dan kad eleksyon zeneral 2019:

Alain Ah Vee

Desin Escher, Perspektiv

NUVO LIV AN KREOL

Dis Short-Stori Klasik

Ledikasyon pu Travayer finn anbeli so panopli piblikasyon dan langaz Kreol avek enn nuvo bizu literatir, *Dis Short-Stori Klasik*. Li enn koleksyon tradiksyon an Kreol dis zistwar diferan loter depi pei osi varye ki Larisi, Lind, Kenya, Lamerik, Lekos, Lairland ek Lalmayn. Parmi ena loter ki finn mark devlopman literatir dan lemond kuma Leo Tolstoi, Edgar Allan Poe, Ngugi Wa Thiongo, Oscar Wilde, Saadat Hasan Manto, Arthur Conan Doyle.

Plizir sa bann tradiksyon an Kreol la zot travay partisipan dan 6yem konkur tradiksyon ki LPT ti organize an 2018 e kot ti ena 122 lantre. Lezot finn pran nesans dan werkshop lor tradiksyon ki LPT organize. Lansman *Dis Short-Stori Klasik* ti fer le 10 Desam dan kad Zurne Drwa Imin kot batiman LPT, Gran Rivyer.

Dis Short-Stori avann kot LPT ek Libreri Le Cygne in Rose-Hill Rs 100 kopi.

Ala lalis dis short-stori dan sa koleksyon-la:

Enn Leker ki Koze par Edgar Allen Poe (*A Tell-Tale Heart* tradir par Ananda Devi)

Misie Egoist La par Oscar Wilde (*The Selfish Giant* enn tradir-adapte par Jean Lindsay Dhokit)

Lavi Bonnzai par Abburi Chayadevi (*Bonsai Bratuku* tradir par Rajwantee Dalliah)

Tipti Tifi Pli Malin ki Gran-Gran Zom par Leo Tolstoy (*Children are Wiser than Elders* tradir par Hassenjee Essackjee)

Seki nou Atann, Seki Arive par Ammani Ammal (*Sankalpamoum Sambavamoum* tradir par Kavinien Karupudayyan)

Kado Trwa Maz par O. Henry (*The Gift of the Magi* tradir par Ramesh Ramdoyal)

Gran Experimentasion Keinplatz par Arthur Conan Doyle (*The Great Keinplatz Experiment* tradir par Abdool Hafez Abdoolah)

Revolision Dibout Drwat: Kifer Imin Mars Drese lor so De Lipie par Ngugi wa Thiong'o (*The Upright Revolution: Or Why Humans Walk Upright* tradir par Lindsey Collen)

Ti Latab, Bourik ek Baton par De Frer Grimm (*La Petite Table, l'Âne et le Bâton* tradir/adapte par Jayen Teeroovengadum)

Toba Tek Singh par Saadat Hasan Manto (*Toba Tek Singh* tradir par Alain Ah Vee, Lindsey Collen, Vijay Naraidoo)

Apel Kolektif a Premye Minis pu li Pivote depi so pozisyon lor baz militer Diego Garcia

LALIT ti pran linisyativ sirkil let uver lor sa size la.

Ser Misye Jugnauth, Dedlayn 22 Novam 2019 ki Nasyon Zini ti mete dan Lasanble Zeneral inn fini depase: Langleter pe refiz aret so lokipasyon ilegal Chagos, ki form parti teritwar Moris. Sa lokipasyon ilegal li, asontur, enn obstak pu drwa retur Chagosyin.

Nu, sinyater sa lapel la, pe fer apel a u antan ki Premye Minis, a sa moman dan listwar kot nu pe temwayne kimanyer Langleter pe persiste refiz dekoloniz nu pei antye, pu konsider pivote depi u pozisyon lor baz militer. U deklare ki komkwa baz “kapav reste”. Sa pozisyon la nepli tini.

Prezans sa baz militer Amerikan lor Diego Garcia, li rezon prinsipal ki pe anpes Langleter kit Chagos. Anfet sa baz militer la limem lakoz tu aksyon ilegal Langleter ek Lamerik: demantelman enn pei avan Lindependans ek derasinman forse Lepep Chagosyin. Pandan Lager Frwad, Langleter ti dir ki Moris pu dekolonize “kan nepli pu bizin baz” pu defans. Zordi, nepli ena Lager Frwad. Langleter pa finn gard so parol. Okontr, li pe vinn avek nuvo pretex, enn premye pretex pu sanse lit “kont terorism”, enn lot pretex ankor pli feb, se pu kontrol peser Somali dan pirog

ki Langleter finn dekrete kuma “pirat”. Zordi baz nepli ena enn rezondet. Anfet Lamerik pe retir li depi plizyer so angazman militer dan lezot pei.

Alepok, tu dimunn okuran, pa ti ena okenn mansyon pu met enn baz militer. Lokipasyon ti sipoze enn “stasyon kominikasyon”, ki ti pu enn aranzman tanporer.

Etan done ki sa baz la pe vinn enn pretex pu Langleter bafwe lalwa internasyonal e refiz dekoloniz nu pei e rann drwa retur Chagosyin avek latet-ot, li pe vinn lozik pu reklam ferm baz. Nu fer apel ar u pu ki u fer apel ar Langleter pu met enn kalandriye ki pu prepar lafin tu form lokipasyon, inklir lokipasyon militer Diego Garcia.

Reklam lafin lokipasyon militer, omwin met lor latab enn demand pu enn kalandriye ki al ver liber Chagos depi tu form lokipasyon, pu permet Moris respekete so langazman vizavi *Trete Pelindaba pu enn Lafrik san Zarm Nikleer*. Trete Pelindaba, u pu rapel, ti met dibut an esanz pu demantel lindistri zarm nikleer dan Sid Afrik, enn Trete ki finn mastermaynd par Nelson Mandela pu protez Lafrik kont destriksyon zarm nikleer. Li inposib pu Moris respekete totalite sa Trete la *avan* dekolonizasyon komplet e avan Moris rebran

kontrol lor totalite so teritwar. Azute ar sa, ena osi *Trete Nasyon Zini pu Eliminn Zarm Nikleer* ki finn vote depi de zan e ki Moris finn sinye.

Reklam dekolonizasyon komplet pu permet Moris pu respekete (lor totalite so teritwar) antan ki sinyater enn lot Trete, *Konvansyon kont klester bom ek minisyon anti-personel*. Anplis, kan nu regayn Diego, Moris pu an-mezir pu sertifye ki pu nepli ena tortir lor nu teritwar. Larme Amerikan servi tortir lor Diego Gracia. Kuma u kone, Moris enn sinyater *Konvansyon Kont Tortir Nasyon Zini*.

Li moman dan listwar kot bizin pran pozisyon lor prinsip. Tu bann lafors anfaver lape, kont militarism pu dibut avek Morisyin, inklir Chagosyin. Mobilizasyon ek sutyin internasyonal pu ogmante. Dan Moris, pli gran manifestasyon nasyonal lor Chagos, ti manifestasyon anfaver demilitarizasyon ek lape. Zordi, nu bizin galvaniz sa kalite sutyin.

Salitasyon sinser,

Sinye:

Cassam Uteem, Ansyin Prezidan Repiblik, Repezant lintere zanf Chagosyin

Jean-Claude Bibi, Ansyin Atome-Jeneral

Haniff Peerun pu *Mauritius Labour Congress*, ek *All Workers' Federation*
Vinod Seegum pu *Confederation of General Trade unions*

Reeaz Chuttoo pu *Confederation des Travailleurs des Secteurs Publique et Privé*

Atma Shanto pu *Federation des Travailleurs Unis*

Rajni Lallah pu *Muvman Liberasyon Fam*

Alain Ah Vee pu *LALIT*

Danielle Turner

Patrick Mokeenah

Lekter Revi LALIT ki interese pu lir let an versyon orizinal an Angle kapav gayn li lor nu websayt lor sa link la: <https://www.lalitmauritius.org>

LET UVER a PM e PETISYON a Minis GANOO

Santye Bisiklet ek Pyeton kuma “Feeder” Metro depi Stasyon Coromandel ziska Fwaye Petite Riviere

Merkredi 12 Fevriye,
Brans LALIT Richelieu inn avoy sa let uver anba la
a Premye Minis, Pravind Jugnauth.
Petisyon (ki pli kurt) tuzur pe sirkile.

Misye Premye Minis,

Dan kad *Metro Express* ek so rezo “feeder” ek parking ki, avek rezon, pe rod diminye masinn ki rule ar lesans/dyazel, e dan kad politik pu enn “Polisi Nasyonal Bisiklet” kuma finn mansyone dan Diskur Program le 24 Zanvye 2020, osi byin ki dan kad lasante fizik ek byinet pu lapopilasyon, nu dan Brans Richelieu, lor nom LALIT, pe fer propozisyon pu enn proze kuma enn prototip pu pei:

1. Konstriksyon enn santye dub – pu bisiklet lor rebor extern e pu pyeton akote dan rebor intern – depi prekot Foyer Fiat ki truv dan finisyon Petite Riviere (dan direksyon ver Gro Cailloux) tutolong terin kote lest Petite Riviere ek Cite Richelieu ziska Stasyon Metro Coromandel. (Get map google map atase). Fode pa ena okenn veykil motorize, mem elektrik lor santye la, e fode pa li krwaz okenn lot sime.
2. Plis plas an-sekirite pu parking bisiklet dan Stasyon Coromandel.
3. Deziyn enn seksyon enn saryo Metro pu park bisiklet pandan vwayaz. Remarke ki ti deza ena sa dan ansyin sistem trin Moris. E li

existe dan lezot pei.

Sa pu tutswit enn fasilite pu tu abitan Petite Riviere ek Richelieu, sirtu travayer ek etidyan.

Plan la bizin inklir parking pu loto dan kote Foyer Fiat pu ankuraz abitan depi Albion, Gros Cailloux, Canot, Bambous, par examp, kit zot 4x4 ubyin lot masinn e mont zot bisiklet, swa marse, fer jogging, renning. Sa santye pu bisiklet ek pu pyeton kapav, dan enn dezyem tan, al pli lwin, dizon ziska Bambous. Deza ena kumansman enn santye bisiklet/pyeton ki Medine finn konstrir depi Bambous ziska Morl Cascavelle, ki pu ede avek extansyon sa fasilite la.

Sa devlopman ant Petite Riviere ek Stasyon Coromandel pu kuma enn prototip pu plan nasyonal.

Sinserman,

Laval Yves, Ragini Kistnasamy
Brans Richelieu LALIT, atraver Biro Politik

Kopi: Minister of Public
Infrastructure, Mr. Alan Ganoo,
Economic Development Board.
The Press.

Dan kad enn travay a-long-alenn dan Richelieu

Sa let uver a Premye Minis li kontinyasyon travay Brans LALIT Richelieu lor kanpayn pu agrandi lespas piblik dan landrwa. Li enn travay a-long-alenn.

Ti ena enn premye renyon dan sa kad la le 18 Me, 2017 kot finn diskrit sa kestyon la dan plis detay. Nu ti osi fer plizir renyon ansam avek abitan Cite Richelieu dan enn prosesis pu reflesi ki kalite devlopman dan rezyon, dan kad Metro Express, me ki Metro Express pas Richelieu u non.

Li ti usi dan kontex protestasyon kont Governman so plan pu kontinye ankuraz gro propriyeter later pu mont vila e vande avek milyarder lot pei. Brans Richelieu ti pran bann propozisyon e vini avek enn plan integre pu Cite Richelieu ek lezot landrwa alantur pu devlop later pu enn lagrikiltir modern ki pu kapav kree anlwa, pu ranz lakaz e liber lespas pu kree enn santye bisiklet ek pyeton an sekirite pu zanfan ek gran dimunn kapav servi. Manb Brans Richelieu ti ena enn rankont avek Prezidan ek manb Konsey Vilaz Richelieu pu elabor sa propozisyon devlopman pu sa rezyon la.

Sa li form parti lokalize LALIT so kanpayn pu enn imans devlopman integre later, lamer pu kree travay, pu ena sekirite alimanter, pu amenn deviz dan pei ek ranz lakaz.

Kimanyer fer Metro integre dan Devlopman ki liber lespas piblik

Brans LALIT Richelieu inn demar mobilizasyon ver enn model pu integre Metro dan lavi Richelieu-Ti Rivyer, enn model ki kapav servi kuma pu lezot landrwa. Lezot brans LALIT pe kumans reflesi lor ki kalite trase enn dub santye bisiklet-pyeton pu adapte pu zot landrwa.

Kumsa ki fam e zom travayer, etidyan kolez ek pansyoner, kapav marse ubyin mont bisiklet pu ariv ziska stasyon Metro kot sirplas pu ena parking an-sekirite pu bisiklet. Sa pu fer enn gran diferans dan nu lavi tuezur: mwins trafik, mwins polisyon, plis lekzsis pu ed gard enn bon lasante – tusala proteze depi tu sa sa masinn ki bril karbiran e provok aksidan. Kumsa ki pu kapav kontribiye pu fer Metro vinn enn sikse anterm dekonzestyon sirkilasyon lor larut, limit karbiran fosil, e fer Moris vinn enn pli bon plas pu viv.

Ena dimunn ki finn temwayne kimanyer sistem trin avan ti ena

enn konpartiman pu bisiklet. Kan u ariv stasyon lor u bisiklet, u aste enn tiket pu u ek enn lot tiket pu u bisiklet. Apre u traze trin, u mont lor u bisiklet pu kontinye u traze. Nu bizin gard sa antet pu propoze kuma bann devlopman fitir.

Tansyon lobi kont Metro!

Nu bizin prepare dan nu kanpayn pu popolariz Metro (ansam avek trase ki pu ena fasilite pu mont bisiklet, marse, jogging, galupe) pu al tap ar tu kalite lobi kont ki pu opoz nu: parmi ena inportater loto nef ek loto segonnme, inportater lesans ek dyezel, revander pyes resanz loto ek motosoklet, revander karotsu, gran labank ki pret larzan pu aste masinn, ek lezot lintere. Azute ar tu sa lobi kont, ena osi konpayni bis ki kapav proteste ek sofer taxi ki pe deza proteste parski Metro pu diminye zot aktivite dan sertenn landrwa.

Mem si li vremem amerdan manyer Pravind Jugnauth ek

MBC pe sey tir maximem kapital politik pu MSM depi Metro, Metro limem li ena potansyel pu amenn enn gran sanzman sosyal pozitif pu Moris. Enn zur, Pravind Jugnauth pu ena pu pey enn pri politik pu so fason abiz MBC e sirtu kan li klem kredi pu bann realite ki kree kolektivman. Seki nesaser se organize pu amelyor e agrandi sistem la. Par exanp, nu bizin mobilize pu ki servi bisiklet form parti dan proze Metro (prepare pu ena enn korpartiman dedye pu sarye bisiklet), e ki ena santye pu pyeton ki al ver stasyon Metro. Trin ena tuzur sa posibilite egaliter pu dimunn ki servi li. Posibilite pu kree plis letan lib e uver nuvo posibilite pu dimunn. Dan Moris, nu ena enn lavantaz extraordiner kan Metro gratis pu pansyoner (vye dimunn ek dimunn avek andikap) ek etidyan. Nu bizin vizyon sa zur kot transpor pu gratis pu tu dimunn. Li pa difisil pu mazinn sa. Patrona, setadir tu patron, bizin pey totalite alawens transpor zot anlpye dan enn fon. Li sinp!

Transport Marsandiz Leswar

Ena lezot posibilite, kuma plan guvernman Travayis kot ti pu inklir infrakstriktr Metro aswar pu transport marsandiz dan lanwit depi Port Louis, dizon pu kumanse, a enn depo. Sa usi pu ede dan de fason, enn pu dekonzestyon Port Louis e lot li pu ede pu pey det Metro. Me, sa li amenn ankor lobi kont, sa fwa la lobi kont depi inportater lesans, kamyon ek pyes kamyon, ek propriyeter kamyon. Tutfason, seki Metro montre se si ena volonte politik, devlopman imans posib, e tusala kapav inplemante byin vit ■

*Surs Versyon Integral Angle lor
Websayt LALIT 15 Zanvye*

LOR “BICYCLE LANE” EK PLIS LESPAS PIBLIK Ki Program LALIT Spesyal Eleksyon Zeneral dir?

Seksyon “Antye Nu Program Inpreyne ar Ekoloji”

Lanvironnman ek Klima Mama Bul Later” [paz 52]

Metro Express bizin parking bisiklet, parkur bisiklet ek lale pyeton!

Metro Express pu selman diminye polisyon si ena fasilite pu servi masinn prive mwins, pu diminye mini-bis ek loto prive, e gradyelman pa fye lor transpor prive.

LALIT finn osi amenn batay lor polisyon par loto, kamyon ek bis e anfaver bicycle lane, ek plas pu pyeton mars lwin san danze.

“Plas anplener pu pratik spor” [paz 49]

“Terin spor ki pa kut ser ti bizin kree partu otur Moris ek Rodrig. Sa ti bizin inklir terin petang dan tu ti lokalite, “sime bisiklet” ki relye tu vilaz ek fobur lavil dan Moris, Rodrig, Agalega, “parkur jogging ek marse” pu sak landrwa.”

Nu pe inklir Link pu lekter Revi LALIT ki ule lir let uver a Premye Minis dan so versyon integral Angle ek Kreol lor Websayt LALIT, (www.lalitmauriti.us.org, 13 Fev 2020)

Kontroler so Travay – Anplis ki tay Kart

Dan enn lepok kot patron pe tultan sey kup so depans,
ena enn gran mov dan pei pu introdri “one-man bus”,
setadir, pu siprim pos “kontroler” net.

Dayer, navet suvan pena kontroler. Sofer ena pu “tay kart” limem.

Dan sertin bis pu ena kart otomatik ki pas dan masinn.

Sa manyer get travay kontroler, li pretann ki sel travay kontroler se pu tay kart.

Me, kontroler fer buku lezot travay byin inportan dan bis pu sosyete antye.

Dan sa lartik la, nu pe chalennj sa lide ki kapav zis siprim kontroler, fer sofer “fer travay kontroler”. Dan Brans Site Richelieu, ansam ek manb ki travay kontroler, nu finn fer enn lalist travay ki kontroler fer apar “tay kart”.

Enn kontroler, li gid enn sofer lor met aryer, setadir li al gete, li, si tu korek pu sofer met aryer, sinyal li; mem zafer kan debus lor meyn, sirtu kan bis pe pran enn lang pu debus lor sa meyn la.

Enn kontroler, li bizin asire ki tu fonksyone alintyerer bis avan demare granmatin. Li bizin cheke ki tu sonet sone e ki pena kusin kase. Parfwa, bizin pa tir sa bis la si ena banket kase.

Enn kontroler, si pasaze blese dan bis, ubyin si li tom byin malad dan bis, li bizin evalye sityasyon la, pran desizyon, e parfwa akonpayn enn pasaze lopital.

Enn kontroler, si enn sofer inn fer kit erer, sipa finn fote, (par

exanp, si li pa’nn tann sonet, ubyin si ena enn lot problem), li, li bizin explike. Li, li bizin met lape ant pasaze ek sofer kan ena enn tel malantandi.

Enn kontroler, li azir suvan kuma enn gid pu pasaze ki pa konn landrwa kot li pe ale.

Enn kontroler, li bizin kot laport kan bis ariv bistop, pu reponn kot bis pe ale si enn piblik pa pe truv kler, sipa li pa konn lir, si li pa finn remarke.

Enn kontroler, li bizin kapav organiz pasaze kan ena monte-desann. Kumsa tann li dir, “Desann avan!”

Enn kontroler, li bizin kapav dimann pasaze sed plas pu dimunn andikape, madam ansint, madam ek ti-baba ubyin tipti zanfan, ubyin vye grandimunn.

Enn kontroler, li bizin chek pas zanfan, etidyan ek pas pansyoner ek dimunn andikape uswa blese (pas tanporer).

Enn kontroler, si ena pasaze tirbilan, su linfliyans ubyin pe rod lev lager, li bizin servi so skil sosyal pu gard lape (e si neseler solisit kudme enn-de lezot pasaze pu restor kalm dan bis), e si zame zafer dezenere, li travay kontroler pu pran desizyon enn moman presi pu dimann sofer al stasyon.

Enn kontroler, li bizin konn kot staz (kot pri tiket bis sanze) kumanse ek kot li fini, e komye li kute pu sak sa 3 kategori pasaze (adilt, zanfan, etidyan).

Enn kontroler, li bizin kapav ranpli so webil, sumet webil ek larzan ar kesye dan depo.

Enn kontroler, li bizin pran lord ar sefdegar lor ki traze pu pran, al dir sofer – par exanp, sipa bis la expres sipa via tel plas.

Enn kontroler, li anpes piblik dan bis deranz sofer ubyin anpes sofer la gard ful konsantrasyon.

Enn kontroler, kan kikenn pe anvi pipi ubyin gayn vom, etc, li bizin negosye ar sofer lor kot pu kapav arete pli vit ek pli ansekirite.

Enn kontroler, kan ena pann bizin transfer pasaze dan prosenn bis, met triyang lor lari, e sonn depo pu depanaz. Lor 15 minit bizin reysi fer transfer dan prosenn bis ki vini. Sinon bizin rann totalite kas pasaze. Tusala bizin dan webil.

Enn kontroler, si enn tifi swa madam dir enn misye pe agas li, fer tifi sanz plas. Si misye la rezinbe, lev lager, bizin si neseler amenn li stasyon.

An konklizyon, enn kontroler li enn travayer ki rann vwayaz enn plezir pu tu pasaze. Sa li enn gran travay.

DPP Averti lor Danze Petar ek Fedartifis

LALIT byin apresye ki dan so Newsletter DPP finn pran pozisyon lor danze ek inkonvenyan petar ek fedartifis, ki parfwa dimunn apel petardifis, ki enn bon apelasyon. Anfet, li finn ler pu lev sa deba la. Avek odas, DPP Satyajit Boolell ekirir, “Kanta mwa, personelman, mo ti pu prevwar interdiksyon tu zar petar ek fedartifis” (“*I would personally advocate a total ban on all types of fireworks.*”) Ena buku manb LALIT ki plito dakor ar li. Me, DPP dir antretan bizin omwin reglemant lavant petar e plas kot gayn drwa fer fedartifis. Lor la, osi, nu dakor.

DPP fer referans an partikilye ar polisyon ler (suf ek karbonn dayoxayd), polisyon sonor, e osi ar risk efrey zanfán ek zanimo.

Dan LALIT, nu tann depi staf lopital ki ena ase buku blesir, inklir blesir lizye, ek ase buku admisyon pu lasm zur buku petar kuma 31 Desam. Atraver manb, nu finn mem tann dese aköz lasm apre petarad minnwi Lane. Alor, dan fule sa deba ki DPP inn lanse la, nu dan LALIT, fer demand pu Guvernman kumans monitor blesir ki vinn dispanser ek lopital, admisyon dan lopital ek mortalite ki aköz aksidan ek problem respiratwar otur petar ek fedartifis. Guvernman bizin osi bibliye som depanse lor petar sak lane Moris. Kumsa, kan ena desizyon, tu

dimunn konpran kifer.

Nu osi fer apel a zurnalis pu ekirir lartik lor admisyon lopital ek lor konsiltasyon swit-a blesir ubyin etufman aköz petar. Dan *L'Express* 15 Fev 2004, par exanp, ti ena lartik lor lamor Mm. Maya Nudurchand swit-a grav brilir apre petar lane ti met dife dan so linz. *L'Express* 1 Zan 2019 ena enn reportaz lor 4 dimunn blese ek enn lakaz andomaze (tu lafnet eklate) swit-a eksplozyon petar.

Malerezman, kuma DPP dir, malgre *Environment Protection Act* ki deza spesifye ki desibel bizin mwins ki 60 lizur e 50 aswar, personn pa pe pran kont. Dimunn sonn petar pu tu fet relizye, pu laniverser, pu gayne-perdi match futbol, e zanfán sonn petar pu naryin pu-naryin. Okenn lotorite relizyon pa exziz petar, otan ki nu kone. Me, li vre pu dir ki dan Moris, petar enn siyn, enn sinyal, inportan pu tu kalite fet relizye e pa relizye.

Anfet, kote LALIT, li pa ditu purswit nu pe rode. Me, nu pe rod ankuraz dimunn pu devlop enn degu pu sa sa tradisyon pran larzan, bril li dan enn vole-kut eksplozif, san get so konsekans pu lezot dimunn, e san reyelman evalye konsekans lor depans total ki nu, kuma enn lepep, pe fer.

Remarki ki dan Shanghai, Minisipalite finn interdir petar pu

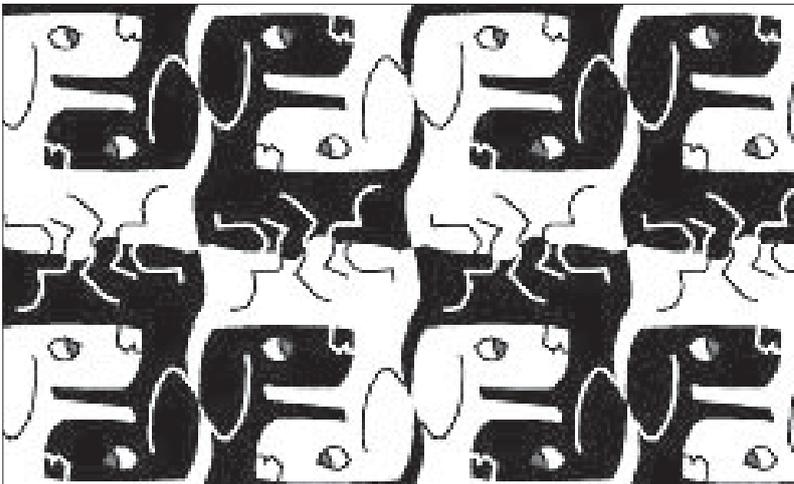
Fet Nuvo Lan, lor baz li tro degrad latmosfer. E dan Delhi, Lakur Siprem Lind ti interdi fedartifis ek petar pu Divali 2017 aköz polisyon ki li pu koze dan enn lavil deza polye a-blo.

Ditor ki petar fer li dabor kan dimunn respir toxinn dan lafime ek laposyer – metal lur, suf, akseleran, ozonn, oxid nitrik, osi byin ki karbonn dayoxayd ek selfer dayoxayd. Sa provok problem respiratwar ki kapav grav, mem mortel.

Me, anplis e sa, tu sa toxinn al aterir dan dilo ek dan later, e plitar responsab, kan nu bwar dilo e manz prodwi depi plantasyon, pu sertin kanser e pu deranz sistem andokrinn. Enn toxinn apel Perchlorat, par exanp, ki suvan servi pu melanze ar suf ek sarbon pu kree sa lapud ki eklate, li kapav anpes tiroid ramas yod depi disan kuma li sipoze, e asontur sa deranz prodiksyon ormonn ki esansyel pu nu metabolism e pu prosesis kognitif dan nu servo. Alalong li fer maladi tiroid ek kanser. Enn lot metal lur, strontyom ki fer fedartifis kuler ruz, li liye ar problem grav kuma abnormalite fetal, ditor lamwel lezo imin, lanemi. Ena lezot zafer simik kuma aluminyem, beryem, kadyem, bann dioxinn, rubidyem ki truv dan petar, zot radyoaktiv e koz kanser. Kan expoze a sa bann zafer simik, resers finn liye li ar tu kalite maladi, mem Alzheimer, demensya, bipoler, depresyon, anxiete, kardyak, maladi renal, skleroz miltip, artrit rumatoid.

Dan Sydney, enn-de selebrasyon fedartifis pli koni dan lemond aköz li premye sak lane, Minisipalite laba fer manyer ki so fedartifis pena sa bann zafer simik ki reste la e zot papye-kartron espes anbalaz li biodegradab. Alor, laba zot sey minimiz ditor.

LC

Parti kuma LALIT li for kan klas travayer pe pran lafors, dan enn eptern

Sak lepok pa parey. Alor aksyon politik li depenn lor moman nu pe viv dan listwar. Sa lartik la, li get moman kot ena enn gran flanbe, apel enn eptern e apre moman kot rant dan enn bafon, apel enn lepok dawntern.

Tu dimunn rekonet ki dan Moris aktyelman, li pa enn gran flanbe dan lalit klas travayer. Okontrer nu dan seki apel enn dawntern. Me ena fwa, lepok la kapav sanze vit. Nu kapav sanze depi enn lepok bafon ziska enn lepok flanbe. LALIT ena lepxeryans lepok flanbe. Nu ti vinn for byin vit. Se enn rezon prinsipal ki explik kifer nu ankor la zordi – se sa konesans ek lepxeryans la ki finn tini nu antan ki parti. Pu kikenn ki pa finn viv enn lepok flanbe, li difisil imazinn li. Alor nu pe donn enn apersi kuma nu finn viv dernye lepok flanbe, dan lekel LALIT finn ne.

Kuma LALIT finn ne?

LALIT ti ne an 1976, 44 an desela. Li ti kumanse kuma enn grup ki prodwir *Revi Lalit de Klas*, enn “tribinn lib degos”. Savedir li ti enn lekip ki ekrir lartik, resevwar lartik, met komite redaksyon pu get konteni *Revi-la*, tip lartik, rul li lor masinn pu fer kopi, kolasyonn paz ansam. Ti ena enn 50-enn distribiter *Revi*, e lansanb sa bann dimunn la ti form enn “lasanble distribiter”, ki ti rul *Revi la*. Lasanble Distribiter ti elir enn Komite Redaksyon pu pran desizyon ant 2 lasanble distribiter. Pu ki u vinn manb *Lalit de Klas*, u ti bizin distribye enn nomb agrandisan *Revi*, e osi u ti bizin aktif dan labaz sindika uswa lasosyasyon uswa klib.

Klas Travayer ti for

Nu ti ne dan lepok kot klas travayer ti for dan enn manyer preske pa kapav imazine zordi. Dan 21 tablisman ki ti ena alepok, 50,000 travayer ti pe organize dan sindika, travayer ti organize dan lepor, transpor, lizinn savon, lizinn Bata, lizinn Chantecler, dan

CHA, dan DWC. Sindika laburer kann ek artizan mulin disik ti ena brans desantralize dan landrwa kot laburer reste. Sindika GWF ti ena enn Lasanble Delege kot travayer delege sak sindika zwenn ansam enn fwa par mwa, analiz sityasyon klas travayer an-antye kuma enn klas an-antye, olye get li zis sekter par sekter, sayt par sayt. Savedir Lasanble Delege analize ansam kot klas la for, kot li feb, kot ena danze pu klas travayer, kot bizin plis organize, mobilize e ki aksyon nesese. Delege ti sorti depi lavangard klas travayer: lavangard se sa kus travayer plis avanse ki forme dan lalit ki travayer amene, e finn amene dan dernye lepok gran lalit, kont patron tulezur, kolektivman. Buku manb *Lalit de Klas* ti form parti sa lavangard travayer la.

Muvman lagrev 1979 ek LALIT

Kumsa-mem an 1979 *Lalit de Klas* pu vinn lidship politik pli gran ek pli long lagrev zeneral ki finn deza ena. Enn lagrev lor 3 semenn ki ti kumanse dan lindistri sikriyer pu patron rekonet sindika travayer, pu 40er pu artizan e semenn 5 zur pu laburer, kont fermtir mulin. Tu travayer an-grev ti kone kifer zot an-grev akoz lor enn an, sindika ek travayer finn prepare pu sa lagrev la. Lagrev ti vinn enn *muvman* degrev: kan lagrev deklanse, kumans ena komite-de-grev dan sak landrwa kot laburer-artizan reste, pu konpran kot lagrev finn arive sa zur la, mulin par mulin. Sa bann komite-de-grev la, zot gete ansam si pa lagrev pe tini, sipa patron ek so guvernman pe sede, e pran desizyon sipa pu kontinye lagrev lelandime. Lerla zot avoy delege pu al Komite Nasyonal dan Port Louis pu deside ansam avek

tu lezot delege sindika ki pu fer. E lerla, kan travayer organize dan lepor, transpor, lezot sekter realiz linportans sa lagrev la pu klas travayer, zot osi, zot rantre, aret travay, fer lagrev zeneral partu dan pei.

E dan sa muvman degrev 3 semenn la, tu dimunn finn realize kisannla anfet rul sa pei la: klas travayer. San travayer, pena prodiksyon. Anfet patron ki anplis. Klas travayer ena kapasite ek lafors pu pran puvwar e transform fason ki lavi organize pu ki ena egalite, liberte, veritab demokrasi partu – dan travay, dan prodiksyon osi. RL

Enn parti kuma LALIT li Kle – mem dan lepok dawntern

Zordi, nu dan enn lepok bafon, enn lepok dawntern. Drolman, travay politik LALIT pandan enn dawntern li extreman inportan. Se dan sa moman la ki nu pe prepar pu prosenn flanbe. Pu nu asire dan moman kan klas travayer desid pu buze, li fer li lor baz demand ek mobilizasyon politik ki amenn enn progre politik.

Prosen eptern, li kapav pa lwin, pa kone. Ena siyn remobilizasyon klas travayer dan lemond: dan Lafrans, Lind, Lirak, Sili, Liban. Alor nu bizin prepare. Nu ti apel nu premye 2 program politik ki nu ti fer an 1983 ek 1987 “Labrez”. Par sa, nu ti pe dir ki se par sweyn labrez (nu program politik sosyalist) ki ena plis sans pu enn flanbe ki pe vini dan lavenir, li pa fini dan enn sinp sulevman kuma Fevriye 1999, me kumans enn prosesis revolusyon ki al ver sosyalism.

Kuma LALIT finn travay dan lepok dawntern

Politik kontiyne, eptern swa dawntern.

Me, politik pu enn parti kuma LALIT, li pa pran mem form dan eptern swa dawntern.

Nu dan enn lepok kot klas travayer, li feb. Enn lepok dawntern. Alor LALIT, aköz nu reprezentant sa klas la, nu osi, nu natirelman feb. Nu truv simptom sa dawntern la kote sindika osi. Travayer ki sindike finn vinn byin-byin mwins ki avan.

Difisil sindike kan lamwatye travayer dan pei pe travay dan tit ek mwayenn antrepriz, fann-fane partu dan diferan ti-sayt. Difisil sindike kan lamwatye klas travayer pe travay bat-bate, lor kontra, tanporer. E mem kan travayer sindike, li pa enn lepok kot travayer mobilize e aktif dan sindika. Samem ki permet enn birokrasi sindikal, seki dimunn apel “sindikalist”, pran kontrol sindika. Konsyans deklas byin feb. Kot ena sindika, travayer rod ti-gin a-kur-term zis pu so sektor. Dan lindistri sikriyer, par exanp, travayer puse pu sindika negosye pu gayn VRS uswa blueprinnt an-esanz pu patron ferm plas travay anlwaye ki par zenerasyon travayer finn lite pu gayne.

Flanbe fini dawntern vini

Apri flanbe ki ariv so pli for pandan muvman degrev *Ut '79-Septam '80*, lerla gayn lepok dawntern dan bann lane '90 ek 2000. Nu finn kontiyn inisye u aktif dan muvman demas travayer. Par exanp, dan muvman travayer konstruksyon *Development Works Corporation (DWC)* – enn muvman travayer kont privatizasyon DWC e pur sekirite anlwa. Nu ti kontiye dan muvman lisansye *Central Housing Authority (CHA)* ek DWC ki ti zwenn ansam ek *Muvman Lakaz* dan manifestasyon lari e dan lokipasyon lakaz ki Guvernman pa ti livre mem kan ena siklonn. Sa ti apre ki guvernman MSM-

MMM aboli CHA an 1993. Alor sa kalite muvman la ti plito enn lalit defansiv: pu bare kont privatizasyon uswa pu remet enn sistem lozman sosyal kan fek aboli li.

All Workers Conference

Lepok ant 1996 ek 1999, avek *All Workers Conference* dan Moris ek Rodrig, kot manb LALIT finn partisipe, nu ti kree e pandan plizyer lane mintenir, enn inifikasyon muvman sindikal. Li pa ti alabaz net, me ti onivo delege. Alor, ti ena 18 diferan gran, gran konferans 1,200 delege sindikal kont neoliberalism ek aksyon kont sistem tax TVA olye taxe kapitalis ek seki pli ris, kont privatizasyon, kont demantel sistem pansyon iniversel. E kuma enn muvman defansiv, li ti ase reisi: nu ti bar privatizasyon CWA ek lopital ek anpes ki demantel sistem pansyon iniversel.

Me apre 2000, avek lisansiman masif dan Zonn Frans ek lindistri sikriyer, klas travayer ek muvman sindikal ti'nn byin afebli. Travayer finn ranplase, e pe kontiyn ranplase par masinn ek robo. E zordi, zis 60% dimunn ki kapav travay pe travay. Ladan, pre lamwatye travayer pe travay dan tu kalite tipti ek mwayenn antrepriz. Sa vedir, enn gran proporsyon travayer pe travay san sekirite anlwa, bat-bate, san travay fix.

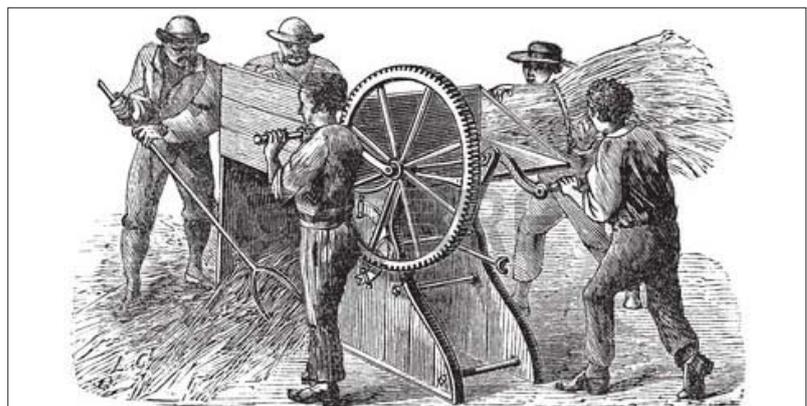
Li pa fasil dan enn lepok parey pu travayer organize e mobilize lor baz demand sindikal ek politik.

Manb parti Gard Kontak avek lavangard travayer

Li inportan pu enn parti kuma LALIT rod fason pu gard kontak avek travayer plis avanse, e swiv e analiz seki pe arive dan klas travayer. Pu ki, mem dan enn fason modest, nu an-pozisyon pu propoz analiz ek demand politik lor lekel travayer kapav pli propis. Sa kalite travay la, li kapav fer atraver nu Revi, par exanp, pu intervyuwe travayer diferan sektor ek sayt atraver striktir brans, ubyin brans emerzan, ubyin dan Komite Konzwin ek Komite “pivo” dan landrwa. Travay la kapav inklir miniserve dan brans kot viz konpran enn realite spesifik dan klas travayer, kuma plizyer brans LALIT ti fer an 2013: enn lanket ki ti ed LALIT expoz kimanyer guvernman finn met enn sistem statistik ki *maske* somaz e osi *maske* nomb dimunn dan difikilte lozman. Sa li ede pu nu konstaman met seki inportan pu klas travayer, antan ki travayer, lor azanda politik.

Kanpayn politik lor diferan tem

Dan enn lepok dawntern, enn bann fason LALIT finn sirviv

politikman se amenn kanpayn politik lor diferan tem. Par ex-
anp, nu finn amenn kanpayn pu kontrol demokratik lor itilizasyon later agrikol (later tablisman), pu drwa lozman e pu ranplas lakaz lamyant; nu finn amenn kanpayn pu liber Chagos e ferm baz la; nu finn amenn kanpayn pu langaz Kreol dan Parlman ek dan ledikasyon kuma medyom; nu finn amenn kanpayn kont patriarsi ek pu liberasyon fam; kont politik represyon kote ladrog; pu reform elektoral ki donn travayer plis kontrol politik lor eli, e plis kontrol eli lor Lexekitif (kabine minis). LALIT koni pu lalit nu finn amene lor sa bann tem la. E sak fwa nu gayn enn viktwar,

kan sey kasyet nu rol ladan, nu aktive pu ki nu etablir nu rol politik dan amenn sa viktwar la.

Dimunn ariv konn LALIT par enn kanpayn politik lor enn tem uswa enn lot. Dimunn ariv kone kimanyer nu amenn mobilizasyon politik *andeor* eleksyon, osi byin ki amenn sa tem la dan eleksyon. Kanpayn politik lor tem kuma lozman uswa kont britalite polisyer finn osi inportan pu frenn linfliyans kominalist lor sa kalite terin la – kumsa evit diviz klas travayer kan sa riske afebli li avan prosenn eptern.

Kimanyer evit danze?

Kan nu amenn kanpayn lor tem, pu ki nu evit elwayne depi nu bi,

e al latet bese dan enn singulisyu, nu bizin konstaman:

* Ankre nu tem dan enn analiz deklas, e artikil tem la avek lalit deklas;

* Ankre li dan program delit zeneral ver sosyalism;

* Ankre li dan nu stratezi politik alonterm.

Sa li bizin enn preokipasyon permanan dan lepok dawntern pu li pa ris nu *andeor* nu bi politik.

Anmemtan nu bizin konsyan ki medya kapitalis dan enn lepok dawntern gayn plis pwa pu determinn azanda politik, alor nu ena pu devlop nu prop mwayin, nu prop rezo sirtu dan klas travayer.

Dan nu program pu eleksyon 2019, nu finn devlop nu kapasite pu explik nu program ek stratezi plis ki avan. Lefet ki nu ena enn program tranzisyonel ki kapav explik kimanyer pu sorti depi sityasyon kot nu ete ver enn revolusyon sosyalist, li enn gran zafer. Aster nu tu bizin travay konstaman pu ki nu konpran sa program tranzisyonel ase pu kapav transmet li. Sa li enn travay santral dan enn lepok dawntern.

Nu bizin osi reflesi lor kimanyer nu servi nu Revi sirtu, me osi nu websayt, paz facebook, trak, reinyon pivo, forom-deba kan kapav dan sa gran travay pu populariz nu program. Anmemtan ki nu devlop nu program. E anmemtan nu bizin mazinn form aksyon ki pa pran tro buku resurs (etan nu dan enn dawntern kot resurs militan pa devlope vit-vit kuma dan enn eptern) pu organize pu nu program vinn lor azanda politik nasyonal.

Diferan reynion brans, sirtu dan Lwes, pe konsantre lor diferan laspe nu program: ena ki pe elarzi depi lamyant ziska etidye lozman pli an-zeneral dan rezyon kot ena brans emerzan pu konpran realite deklas lozman. Ena ki pe organiz sesyon ledikasyon politik pu zenn. Ena ki pe organiz kur zurnalis angaze dan lalit. Ena ki pe liye revandikasyon lokalize pu bisiklet ek pyeton, ar Metro.

Lexanp kimanyer pa fer politik dan enn dawntern

Me anmemtan, dan enn dawntern, kan nu pe amenn kanpayn politik lor tem, nu bizin konstaman fer zefor pu li pa separe avek nu program sosyalist zeneral. Get ki finn ariv *Rezistans* dan dernye 15 an: zis kan klas travayer ti pe travers lisansiman masif dan Zonn Frans ek plas travay pe detrir par milye dan lindistri sikriyer an 2005, olye chalennj kapitalis ki responsab pu sa destriksyon la, depi eleksyon 2005 vini-mem li met tu resurs politik ki li ena dan enn batay legalist kont deklar kominote lor Nomination Paper.

Nu dan LALIT, nu ti fer tiraz-o-sor, parey kuma nu ti fer dernye eleksyon zeneral. Anmemtan nu ti'nn santre nu kanpayn lor manyer kriz ekonomik kapitalis pe fer lor ledo klas travayer.

Akoz li pa ti enn lepok propis pu mobilizasyon politik, *Rezistans* finn finalman bizin fye pu so lexisans politik lor enn trale ka Lakur ek ka dan Komite Drwa Imin Nasyon Zini depi 15 an. Sa finn elwayn li deplizanpli depi so bi politik kan li ti kumanse. Dan enn premye tan, olye li konteste sistem bestluzer kominal, li limit li zis a drwa pu kandida pa deklar kominote. Lerla finalman kan Komite Nasyon Zini transe, olye li dir ki bizin tir sa kestyon kominal lor form kandida, Komite la al azute ki kapav rezud problem par remet resansman kominal! Sa finn ena lefe non-intansyone rekink tu kalite lafors kominal. PMSD ki ti'nn ariv pran pozisyon kont sistem bestluzer kominal avan, asterla apre Komite Nasyon Zini so zizman, finn vinn anfafer remet resansman kominal. Olye diminye kominalism, *Rezistans* so aksyon finn al anflam li. Sa bann danze ki atann fos-fos taktik dan enn dawntern kan klas travayer pa ase for pu transe kont enn tel taktik.

E finalman dan dernye eleksyon, *Rezistans* pa finn kapav met kandida aköz guvernman P. Jugnauth pa finn sanz lalwa pu permet li fer sa. Alor asterla, *Rezistans*, ki enn parti ase elektoralist, finn disud limem kuma enn parti politik ki viz pu sanz sosyete anzeneral e finn vinn enn organizasyon ki amenn kanpayn zis lor enn-de tem.

Sa montre nu danze amenn kanpayn politik lor enn tem san ki li ankre dan enn program ek stratezi politik kler dan enn dawntern.

Kimanyer LALIT itiliz Facebook

Apré buku deba, sa lane la LALIT finn finalman desid pu met dibut so paz Facebook otur eleksyon zeneral. Mem si nu ankor ena buku rezerv lor sa mwayin la, nu finn remarke ki plizir nu manb abitye servi Facebook pu zot akse ar lemond, kote nuvel. Alor pandan kanpayn elektoral nu finn kree e servi nu paz Facebook. Kumsa nu finn sirkil nu lide, nu analiz atraver plizir lartik, intervyyu odyo, fim video, ar enn rezo dimunn ki deza lor Facebook e ki interese swiv politik LALIT.

Nu konsyan ki Facebook li avantu enn lantrepriz komersyal ki existe pu fer profi atraver fer par milya dimunn travay gratis pu li, san mem kone, e ki so aktivite prinsipal se pu vann done tu so kliyan ar tu kalite firm komersyal onlaynn. Anfet itilizater Facebook mem ki furni tu linformasyon lor so laz, kot so kompyuter anrezistre, so gu, so aktivite favori, so preferans alimanter, so bann kontak. Alor, sa enn danze konstan. Travay malang *Facebook* ansam ar *Cambridge Analytica* ki finn permet san-dut Trump gayn eleksyon, ek viktwar Brexit.

Facebook, li avantu enn mwayin ki res zis "virtyel", ki plito deturn dimunn depi lavi reel, ki amenn dimunn viv dan enn espes bokal, andeor realite sosyete deklas, e ki diminye posibilite intervenir direktman pu zisteman transform e amelyor samem realite la.

Anplis, kuma nu truve zordi dan Punjab dan Lind, Leta ena zis pu ferm rezo, lerla sa zuti la fini anplas, e kit tu dimunn atomize, izole.

Alor nu kone ki limit e ki danze ena si depann net lor enn tel mwayin.

Me nu finn truve ki li kapav itil zis pu permet nu mintenir enn degre kontak ar enn sertin

kalite itilizater ki swiv, e atraver zot, fer plis dimunn ki deza konn nu sayt ariv kone lor LALIT.

Me anmemtan nu bizin sweyn nu lezot zuti kuma Revi, nu ena pu konsolid so rezo distribisyon e ankuraz nuvo kamarad pu partisip

dan ekrire lartik e etann so sirkilasyon. Akoz nu rekrite lor baz enn publikasyon, li vedir nu rekrite dan enn fason ki anmemtan organik, anmemtan integ. AA

Obityer pu kamarad Hamid Hossenbux

Hamid Hossenbux, manb LALIT depi 15 an, finn desede zordi apre enn ase long maladi. Li ti ena 74 an.

Kimanyer li ti zwenn LALIT? Li ti vinn kot LALIT Grand Rivyer apre ki li ti'nn ekut bann manb LALIT, sirtu Ram Seegobin, koz lor radyo prive. Hamid ti retruv li dan sa bann parol la, dan sa pozisyonman politik LALIT. E depi sa zur la, li finn res enn manb devwe. Li ti enn manb aktif dan Brans Port Louis, e li ti vinn tu aktivite LALIT. Li ti enn manb lwayal.

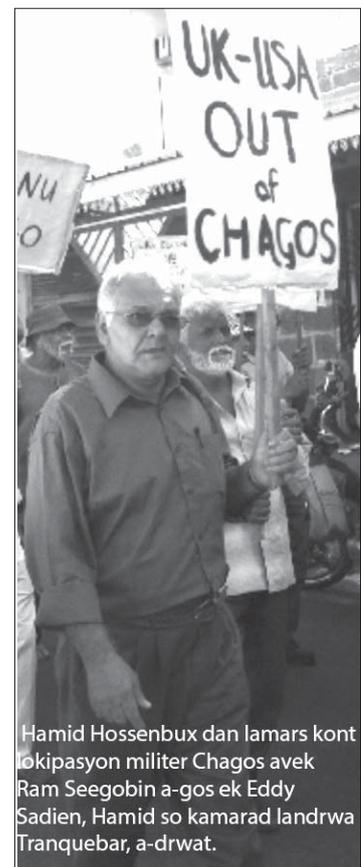
Parmi tu manb, limem ki ti pli swiv tu seki pase dan lapres. Li ti enn nam lagazet. Li ti pe remark lartik nu pa remarke, e li ti kapav re-repertorye enn lartik dan enn lagazet 15-zur avan kan tu lezot manb pa pe kapav. Limem tulezur ti pe klas tu lagazet ki LALIT abone tulezur. E li ti ansarz swazir lartik depi Le Defi pu nu dokimantasyon. Alor, sak Vandredi li ti pe zwenn Ram ek ansam li pu montre ki lartik li krwar bizin garde. Ram ti ansarz swazir ladan. Seki Ram rezete, Hamid ti pe garde. Li ti ena so prop dokimantasyon. Li ek so bann kamarad Tranquebar ti pe diskrit politik. E kumsa, li ti ena so bann prev.

Li ti osi ed nu dan LALIT av-ek so konesans lor kisannla ti sorti enn fami PMSD, sipa IFB, sipa Travayis, sipa CAM. E so konesans lor Port Louis, e listwar Port Louis, ti partikilyerman profon.

Li ti enn gran fanns Manchester United. Bann lezot manb ki swiv futbol pu mank so bann analiz lor kimanyer tel lekip ti bizin zwe. Li ti ena enn vi-dansanb kuma enn antrener futbol.

Tu manb dan LALIT exprim kondoleans ar so Madam, ki nu kone akoz li ti pe vinn ansam ar Hamid pu sertin aktivite LALIT, ek so de tifi ek zot fami, ki res dan Langleter ek Lafrans respektivman. Kan Hamid ti pe al vizit so de tifi, kan li returne, nu kapav sir li finn amenn enn-de kupir lagazet, sipa detay lor enn reynion sutyin pu Palestinn ki li finn ale.

Nu pu mank Hamid buku.

Hamid Hossenbux dan lamars kont okipasyon militer Chagos avek Ram Seegobin a-gos ek Eddy Sadien, Hamid so kamarad landrwa Tranquebar, a-drwat.

Rezilta Eleksyon: Enn Rezilta Lozik

Kan ti kas bwat Eleksyon Zeneral Novam 2019, nu ti dekuver ki MSM-ML ek bann but-but MMM finn gayn enn gran viktwar elektoral. Deza dan LALIT, tu manb Komite Santral (apar enn) ti formelman predir sa atraver enn badinaz Rs 1/- apre ki puling ti termine lavey kas bwat.

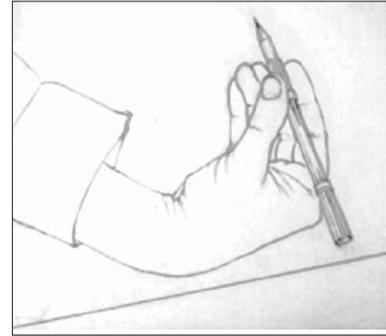
Sa dosye la pe gete ki sa eleksyon, e sa viktwar MSM-ML, ule dir anterm klas sosyal.

Seki drol ladan, Pravind Jugnauth so MSM reprezant klas burzwa me burzwazi napa kontan li, pa kontan li ditu.

Burzwazi ankoler ar tu sa seri “mezir” anfaver klas travayer ki MSM & Co. finn “done”, me li res

trankil. Li res trankil aköz li pe tap gro-gro profi lor zafer kuma lavant later ek vila, kuma rulman labank ek lasirans, kuma depresyasyon konstan Rupî. Fektivman burzwazi pena enn parti politik konvenab purlemoman. Li ena 4 parti, e tu pa tro satisfezan pu li.

Klas travayer, li, li pa zibile ar viktwar MSM nonpli. Sa li sirman parski, dan so sazes, klas travayer kone ki sa bann “mezir” la, mem si pu 2/3 travayer zot vo zot 3 vot lor biltin, zot pa vo pu selebre ar petar, etan MSM enn parti proburzwazi e zot konn sa. Anfet, kan klas travayer demobilize, travayer pa mem kone li dan enn klas. Sa realizasyon, li vini dan laksyon.

Desin Escher

Tit-burzwazi, kant-a-li, li araze pu buku rezon, e dan so laraz, li pe bat fol net. Li isterik, e li finn furni sa muvman protestasyon bizar otur “eleksyon trike”, e li mem pare pu rant dan tu kalite protestasyon trike sann kut la.

LC

Idealist v. Seki get Realite

Zordi, tu dimunn dakor ki nu viv dan enn sosyete kapitalist. Sa konverzans lopinyon la, li nuvo – ki li Moris, ki li dan pei kuma Lamerik – etan done ki, lepok zis avan apartir bann lane '90, buku dimunn pro-kapitalist ti pretann nu ti pe viv dan enn sosyete sosyal-demokrat, enn sosyete “demokratik”, enn sosyete “welfer-steyt”, me pa enn sosyete kapitalist. Zot ti niye li. Parfwa, li ti mem enn tabu dan buku pei pu koz “sistem kapitalist”. Zordi “gayn drwa” dir “klas kapitalist”, gramersi, e li pli fasil zordi pu et “anti-kapitalist” ki li ti ete lepok zis avan sann la la.

Me, zordi, kan nu pe kontiyn sa lalit *pu enn sosyete sosyalist*, kan nu pe zwenn dan sa long listwar exprim enn dezir pu viv dan enn sosyete “ideal” kot nu tu egal-egal, li enn ansyin, ansyin preokipasyon imin – depi kan nu kumans vinn inegal apartir dernye 5-10% nu listwar. Sa proze pu amenn sosyalism, li pa ti kumanse zis depi ki ena kapitalism opuvwar (depi 250 an klas kapitalis kumans pran puvwar deplizanpli plas dan lemond), me li finn karekteriz rebelyon, mitinnri ek sulevman lamas peyzan, lamas esklav, de-tanzantan depi 5,000 a 10,000 banane.

Sa ansyin dezir pu sosyalism la apel enn dezir “idealist”. Efektivman li fye selman lor mazinn enn sosyete “ideal”, lerla pa-kone-kimanyer, al ver sa ideal la. Li preske vre pu dir zot espere ki “ideal” la pu ris zot ver li. Kumsa bann sosyalist ti pe gayn tit “rever”.

Li vre ki bizin mazinn ideal la, wi. Me selman li pa pu amenn nu lwen. Sa, osi li vre.

Seki Marx ek Engels finn kontribiye ki nuvo dan sa vye lalit pu sosyalism la, se sirtu zot finn truve ki, si etidye manyer sosyete organize – lor letan – e si nu etidye li byin, nu truve ant-ot ki ena enn klas sosyal (enn gran, gran franz dimunn) ki ena enn lintere obzektiv pu zwenn ansam pu fer sa rev pu sanzman ver plis egalite la vinn vre. E sa klas la, li an konfli permanan avek klas opuvwar ki ule res opuvwar. Savedir Marx ek Engels finn disteng enn klas dimunn dan sosyete kapitalist ki kapav azir kuma moter sa lalit pu sanzman ver ideal la, ansam ar enn lorganizasyon ki promuvwar sa sanzman la kuma, dizon, enn parti politik. An-okirans, dan sistem kapitalist, sa klas la li “klas travayer”.

Avan sa, ti ena bann idealist politik enn kote (sirtu an Frans zot ti for, kot ti ena enn long tradisyon revolusyon politik); ti ena bann filozof ki rod konpran lemond san rod sanz li (sirtu dan tradisyon Alman sa ti for); e ti ena ekonomis ki explik manyer ki kapital marse pu friktifye pu so proprieter (sirtu dan Lekos ek Langleter zot ti for).

Marx ek Engels finn reysi, ant-ot, inifye sa 3 kuran panse la. E zordi 150 an apre, nu dan LALIT nu pe tuzur fye lor zot fason analize. Kifer? Aköz li marse.

LC

Klas Kapitalist alyas Burzwazi

Seki nu, dan LALIT, pe gete se dabor ki sa klas sosyal ki, enndan-lot, kontrol manyer tu dimunn dan sosyete Moris viv, kontrol nu *mwayin sirviv*?

Anu kumans par gete ki ete sa “mwayin sirviv” la? Li tu sinpleman later ki nuri nu, lamer otur nu, kapital ki investi dan prodiksyon (agrikol, indistriyel, komers), kapital ki investi dan rulman kapital (labank, lasirans, zwe stok exchennj, e gembling) e ki investi dan komers, aköz lansanb sa bann obze ek institisyon la ki permet nu tu nuri nu, met nu dan linz, transport nu al lekol, sipa travay, e gard nu vivan.

Seki kontrol tusala, se enn klas ki apel “klas kapitalist” (alyas “burzwazi” – aköz li ti “burzone” ant lezot klas avan kapitalism vinn opuvwar, setadir pandan lepok feodal, e ti kontrol mwayin prodir bann kiksoz.) Nu kapav konpran li fasil pu lepok kan laplipar travayer ti viv su lalwa travay apel esklavaz, ubyin lalwa langazman

– ki ti ena enn klas ki determinn fason viv lezot klas. Zordi, mem esklavaz inn fini, mem langazman inn fini, ena enn klas posedan ki tuzur ena enn kontrol monopol – li reprezant petet enn 10,000-20,000 dimunn dan Repiblik Moris (fame 1% dimunn), avek 1,000 a 2,000 dimunn avek enn konsantrasyon exsesiv dan zot lame. (Get liv *100 Pli Gran Konpayni* ki *L’Express* tire sak lane pu gayn enn apersi.) E sa klas kapitalist la (proprietier kapital), zot invizib dan sosyete tulezur. Get sa 2 definisyon dan “Kimanyer Pa Get Klas Sosyal” zis avan sa lartik la (sosyozik ek Gallup), u pa truv kapitalist kuma enn klas ditu ladan. Alor, kan nu koz “burzwazi”, nu pe koz dimunn ki *proprietier* gran, gran lo aksyon dan sa bann rulman la, e ki *proprietier* gran, gran lo dan sa later Moris la. Zot osi koni kuma *klas posedan* – pa aköz zot posed nerport ki dibyin sipa aköz zot inn gayn lotri, me aköz zot posed mwayin sirviv tu dimunn. Kan

nu koz “klas kapitalist”, sa vedir nu napa pe koz “depote”, nu napa pe koz dimunn ki met dan zar, nu napa pe koz dimunn enn kominote ubyin kuler, nu napa pe koz kit sef dan travay ki viv par so grogro saler mem si nu apel li “mo burzwa” an-badinaz ubyin mem si li krwar li enn “burzwa”, ubyin enn dimunn ki rul Mercedes. Kan nu koz “klas kapitalist” ubyin “burzwazi”, li enn term teknik. Li presi. E li konsern enn klas dimunn antye ki ena enn lintere spesifik. Sa lintere se pu fer profi. Profi vedir ki zot larzan fer larzan. Alor, li ena enn proze sosyete: sakenn sey fer profi ar seki li finn erite, ramase, kokin, e se sa ki pu fer sosyete bon. Ala proze sosyete klas kapitalist.

Dan ka Moris, depi zis avan Lindepandans, kan burzwazi ti tro instab (aköz tro tro tipti vizavi enn klas travayer imans, organize ek ankoler), ena nuvo seksyon dan klas burzwa ki finn devlope avek kudme Leta Kolonyal, dabor, e lerla avek kudme Leta post-kolonyal, answit. Nu apel sa enn “burzwazi deta”. Enn-delexanp: ti ena enn sel inportater batri pu masinn – enn firm tablistman, burzwazi istorik. Tu dimunn dan pei ti bizin al kot li. Lerla, Ganee Moossa (ti uver enn latelye inportasyon akote nu lokal GRNW), li gayn garanti depi guvernman kot ena Labour Party ki Leta pu avoy tu masinn lapolis, ponpye, departman, mem minisipalite kot li. Timama li rant dan *burzwazi*. Mem zafer pu lanpir Ramdennee lontan. Li gayn proteksyon dwanyer pu so prodiksyon medikaman. Leal parey. Li fer amenn loto ki Guvernman aste pu donn so gran komi rule. Insi-deswit. Tuzur ena sa 2 seksyon la zordi. Si u get sa liv 100 gran konpayni u pu truve. E u pu truve ki burzwazi deta ankor byin, byin tipti konpare.

Klas kapitalist Moris finn tultan ena 2 gran sekter anterm ki li *fer*:

Kimanyer Pa Get Klas Sosyal

Kan nu dan LALIT koz klas sosyal, nu pa pe rod klasifye bann individi, ni get komye kas enn kikenn ena-pena dan labank, ni komye ledikayson formel li finn benefisye ubyin pa finn benefisye, ni ki zar loto li finn tire ni lefet li pena lemwayin aste enn bisiklet segonn-min, ni komye puvwar politik li ena-pena. Li pa pu ed nu konpran gran-soz si nu fer zis sa. Suvan sosyolog anfet fer zis sa e.g. Zot dir, dan Klasifikasyon Rezistrar Zeneral UK:

Klas sosyal I - Profesyonel

Klas sosyal II – Manajer ek teknisyin

Klas sosyal III– Kol blan (travayer intelektuel) ek kol ble (travayer manyel) ar skil

Klas sosyal IV - Travayer semi-skil (swadizan)

Klas sosyal V – Travayer san skil (sanse)

Sa deskripsyon pa ed nu konpran naryin. Ubyin firm Gallup ki fer sondaz dir an 2017,

Amerikin ki dir zot gran klas - 3%,

Amerikin ki dir zot lao dan klas mwayin - 15%,

Amerikin ki dir zot klas mwayin - 43%,

Amerikin ki dir zot klas travayer - 30%,

Amerikin ki dir zot enn klas anba - 8%.

Sa osi pa amenn nu lwin si nu anvi sanz sosyete. Okontrere.

Desin Escher

export prodwi agrikol, setadir disik (e apartir 1970 par la, textil) e lerla inport tu leres (atraver lazans loto ek lezot masinn, lazans lesans ek dyezel, lazans medikaman, lazans prodwi alimanter, anfin preske tu). E apre sa, finn devlop, lindistri turist e asterla imobilye, ubyin rel-esteyt, lavant elektrisite, ek osi devlopman prodwi “sayber” otur data. E finalman, servis Labank ek Lasirans finn grandi buku parski profi buku ladan. Kapital finansye, li reyne, aktyelman. Anmemtan, burzwazi Moris finn export so kapital, al delokalize kot travayer pli mizer, mwinn organize, ki isi.

Burzwazi suvan finans bann lide, parfwa finans bann muvman politik, osi byin ki parti kareman pro-burzwazi (PMSD, MSM, MMM, PT) mem si sa bann parti la koze anfaver travayer, fer “mezir izole” anfaver klas travayer. Me, zot finans lide osi. Par exanp, kan ena kanpayn kont Metro, nu bizin kone ki sa kanpayn la gayn buku sutyin depi inportater loto ek minibis, inportater karbiran loto ek lezot masinn, inportater karotsu ek pyes resanz. Par konsekans, lapres ek radyo, ki depann lor sa bann inportater pu reklam peye, zot pran mem pozisyon. Ubyin, kan sertain lotel ule devlop enn IRS, zot finn pey bis pu dimunn al manifeste kont enn proze konkasez, bril salte pu lenerzi, sipaki.

Klas Travayer alyas Proletarya

Kan klas kapitalist opuvwar kumsa, pe “fer larzan fer larzan”, li pe anfet fer so larzan, anfind-kont, atraver aste *lafors travay* lezot dimunn. Lezot dimunn fer so larzan pu li. Sel manyer ki kree dibyin dan sistem kapitalist, se atraver *travay*, ubyin pli prezizeman, atraver “*kuraz*” ki li, klas kapitalist aste, ar enn gran lamas dimunn apel travayer. E travayer sirviv (e viv) – ki li manyel ubyin intelektuel – atraver so lapey mansyel depi kapitalist. Travayer anfet vann so letan lor bul later ar kapitalist.

Alor, dezyem klas prinsipal dan sistem kapitalist, li “klas travayer”.

E klas travayer tultan, kontan pa kontan, dan enn konfli avek lot klas prinsipal, burzwazi. *Grosso modo*, pli burzwazi gayn profi, pli travayer so lapey (ek kondisyon) bizin al ver minimem, ubyin pli travayer amelyor so sor, pli bi prinsipal kapitalis sufer, setadir li pa fer profi.

Klas travayer konstitye li-mem an-klas konsyan selman amizir li realize ki so lintere li enn sel. Li pa zis enn individi. Li pa zis enn sekter travay, sipa enn sayt. Alor, linportans aksyon kuma muvman lagrev Ut '79 ek Septam '80, se li kree klas travayer antan ki klas.

Klas Intermedyer alyas Tit Burzwazi alyas Klas Mwayenn

Burzwazi tro tipti antan ki klas pu li reyne san kudme enn klas intermedyer, ki efektivman amorti sok so explwatasyon. Alor, sak lantrepriz dan sak sekter li anplway enn larme dimunn, ki organize kuma enn piramid. Seki lao pli for, seki anba pli feb. Me, seki lao, zot zot pa “burzwazi”, zot. Zot, zot pa kapitalist, zot. Kapitalist se sa *proprietier* la, ki organiz li-mem dan enn Bord ki lerla anplway sa larme “travayer” la, ki obzektivman inklir tu travayer, mem seki ase lao dan piramid la, e ki suvan nu apel “patron”! Alor, depi sirdar ziska pli gran kolom, zot tu form parti sa klas intermedyer, ki pa kone ki li ete, e ki suvan deklare ki li-mem li “burzwa”. Li krwar sa. E si nu krwar sa, abin, kumsa burzwazi res invizib.

Klas ti-burzwa, li osi tu sa travayer ki inpe lao-lao dan laparey deta.

An zeneral, klas ti-burzwa – tu sa bann sef ek su-sef la – li ena tandans sayd ar burzwazi, osi lontan setadir ki klas travayer pa mobilize, pa inifye, pa organize e alor pa menas klas kapitalist. Kan klas travayer vinn for, lerla li shifte, li truv so lintere ar travayer.

Li enn klas politikman danzere. Li suvan kwinse. Li pena okenn proze politik. Li dir li “klas mwayenn” e li pleyne buku. Li ki pe sufer, li dir. Ki vre. E li ena foli grander. Li krwar li “enn burzwa”, e li res krwar sa ziska zur li gayn fu deor. Lerla, tro tar. Li fini deor. Li nepli kapav kontiyn pey so lakaz, ni so 4x4. Alor, kumsa, dan enn kriz ekonomik, li riske form baz sosyal tu kalite lide fasizant. Li ule enn lider ki pu sap li. Li kone li pa’le MSM gayn eleksyon, me li pa kone sipa li ule Travayis ubyin MMM. Li kone li pa’le LALIT (sa, “extremis” par definisyon, dapre zot). Li rant dan tu kalite listeri. Li dir eleksyon trike, san pran lapenn konpran kimanyer fer rezis elektoral, ni kimanyer vote. Si u anvi kone ki ete ti-burzwazi, vo lapenn get sa ti-klip video lor eleksyon sanse trike (*LaregGate*) fer par anplwaye *L’Express*. Tit-burzwazi dir tu dimunn koronpi, aköz limem li ena rekur a koripsyon. Li kont Metro. Mem ena enn asterla, san realize ki so revandikasyon ridikil asterla. Li pe dir bizin kraz Metro, vann metal la?

1. Enn parmi bann kontradiksyon ki pe lev latet zordi pu sistem kapitalist (partu dan lemond), se kan robo pe fer travay. Lefet ki valer marsandiz li liye avek kantite kuraz ki travayer met ladan – sa baz-mem tu lozik sistem kapitalist – nepli tini. Alor sistem la deplizanpli bat fol. Enn gran lamas dimunn sosyete nepli ena rol ditu. Sistem la instab net. *Valer* tu prodwi anfindkont, dan sistem kapitalist, li depann lor komye travay finn rant ladan, e lerla donn sa travayer larzan, ki li depanse lor lezot marsandiz. Sann kut la, robo pe “prodir” e li pa gayn lapey, li.

2. Enn lot kontradiksyon liye ar sa, se kisannla pu aste seki prodir par robo, si klas travayer pena enn rant depi travay? Sa explik kifer bann pro-kapitalist (osi byin ki sertin sosyalist) pe vinn delavan pu propoz enn “rant mansyel garanti” pu sak dimunn 18 an ek plis, travay pa travay (Pri Nobel 2019 –Abhijit Banerjee, Esther Dufflo, Michael Kremer).

3. Anmemtan, avek neo-liberalism (par definisyon), kapital (ek so kapitalist) pe gayn lib sirkilasyon partu dan tu pei. Me, lerla sa, asontur, ena tandans fors lamas travayer pu emigre depi so pei, al vinn imigran enn lot plas – swa akoz nepli ena travay kot li, swa akoz lapey pli bon enn lot plas, swa akoz li inzist ki zis kapitalis travers frontyer.

4. Kapitalism tultan finn gurman – li bizin expans, li apel sa “krwasans” e pu li enn ladrog,

sa. Li bizin li pu viv. Alor, li bizin gayn tu sosyete lor planet dan so lanpriz. Apre lafin kolonizasyon direk, li kolonize par so kapital rant ayer. Kan so kapital pe penetre partu, li bizin asterla rant dan so prop laparey deta, fer li enn plas kot kapav investi kapital. Alor, u gayn klas kapitalist pe rod fors privatizasyon tu loperasyon minnyer, tu sistem pansyon, tu sistem lasante, tu telekom, tu prodiksyon elektrisite, mem dilo. Anfin mem prizon prive pu profi. Mem su-kontrakter prive pu servis sivil, mem pu lapolis, mem pu larme. Sa gurmandiz, e sa dezir pu kontrol maximem matyer brit, li sistematikman provok lager, e sa, a-son-tur, provok demand pu plis prodiksyon: nuvo zarm pu ranplas anyin, nuvo manze pu larme, nuvo bot, nuvo minisyon, nuvo pon apre lager, nuvo infrastruktir ki fini detrir.

E lager, li osi, li vinn provok migrasyon masif. Kuma nu pe truve finn arive ver Lerop, apre ki Lamerik ek so alye finn depoz Sadam Hussein, Gaddafi ubyin lager kont Bashir al Assad. Sa migrasyon li enn kontradiksyon pu sosyete kapitalist.

5. Anmemtan, ena tu kalite lefe devastater lor lanvironnman akoz piyaz ek polisyon patron kapitalist, dan so vorasite pu fer profi. Sa pe provok akselerasyon sanzman klima, e sa osi pu provok migrasyon – kot dimunn fwir nuvo lamonte lamer, lasesres, dife, linondasyon – e pe provok

extinksyon spiyshiz.

6. Avek nuvo form kapitalism otur profi depi “data” – sirtu lavant data kuma matyer brit pu reklam pli sible, e alor pli manipilater ki reklam deza ete – klas kapitalist pe fer dimunn travay gratis pu li. Ondire esklav. Sa kapitalist la mem fer krwar li pe “donn” so “travayer” (nu) kiksoz gratis. U travay gratis pu li. E u, u pe krwar li pe furni u kiksoz gratis! Mo pe fer referans bann konpayni prive zean kuma Google ek Facebook. Nu fer resers sosyozolik pu zot gratis, e suvan nu fer li tulezur, e zot vann sa prodwi la. Sa “nu” la li par milya travayer. E sa patron la lerla al re-organiz e vann data lor nu, ki plitar servi pu vinn “sible” nu ar “zarm komersyal” ubyin mem zarm politik (kuma dan skandal Cambridge Analytica ek Facebook), enn sistem ki tuzur pe fonksyone avek inpinite, devlop plan pli Machiavelik.

7. Depi pre 30 an, finn gayn, e pe kontiyn gayn, enn proses “tipti-zasyon” anterm lantrepriz, anmemtan ki konsantrasyon dan pli gran, gran imans lantrepriz ki tultan pe robotize. Kan pena ase travay (amizir tu mekanize, lerla robotize), premye zafer guvernman partu fer se ankuraz “tit-antrepriz”. Sa dedwann Leta depi so responsabilite kreasyon anlwa. Kan li donn fasilite, lerla gran kapitalist, pu pran lavantaz sa fasilite la, li met dibut tit-antrepriz pu enn but so konpayni. Alor, travayer anplas nu ansam dan pli gran, pli gran nomb, lamwatye dant nu dan Moris truv nu dan pli tipti, pli tipti lantrepriz. La, pu organize, li vinn pli difisil. Kapitalist al pli lwin. Li dekret buku dimunn pa travayer ditu, me “tit-antrepener” ki pe ofer so servis atraver enn kontra. (An Angle dir sa “gig economy”.)

8. Amizir buku dimunn pa vremen enn travayer avek enn plas travay alonterm, buku travayer nepli truv li kuma enn dimunn ki *prodir*

Desin Sonia Alins, Kibism

kiksoz. Li anfin ariv truv limem kuma enn sinp “konsomater”. Alor, kan avredir klas kapitalis ki parazit, li fer klas travayer truv limem kuma enn spes parazit ki pa fer naryin apar galup deryer kiksoz pu “konsome”.

9. Kan kapitalist gayn difikilte vann so prodwi, ubyin mem so servis, so later, so ledikasyon prive ar travayer, ki li fer? Li pret u larzan. Li ofer u “lasirans” prive, ki bizin peye sak mwa. Lerla travayer, kuma nu tu kone, nu andete.

10. Dan ka Moris, burzwazi finn reysi reyne mem li enn tipti klas atraver enn “blok istorik”, setadir li finn pran prodiksyon kann-ek-disik kuma santral, e li finn rant dan lalyans alonterm avek gran planter kann, ti-planter kann, e sindika artizan ek laburer kann. Sa blok la apel “blok istorik”. Me kan disik finn tonbe, sa blok istorik Moris pe al kraze, e klas kapitalist pankor futi met enn lot blok dibut. Alor, li frazil. Sa osi enn kontradiksyon.

Tu sa kontradiksyon, a zot tur, prodir tu kalite kao politik, ki pe deklanse divan nu lizye inpe partu dan lemond – depi tut-enn panopli rezonnman abetisan ek fasizant – otur reyn Trump e lezot kuma Modi, Duterte, Orban, Bolsonaro, Netanyahu, potansyelman Boris Johnson – ziska lager deklanse inpe partu dan enn atmosfer irasyonalite avanse. Lerop inn destabilize avek Brexit, e asontur, Rwayom Ini nepli ini ditu – Lekos pe rod de-federe – kuma Katalanya dan Lespayn. Lasinn pe monte (ziska viris Corona, byin vit) e, ansam ar Larisi ek so bann alye isi-laba, pe kumans chalennj Lamerik tu-pwisan, ki pe afebli ekonomikman ek politikman. Lezot pei kuma Lind, e osi Kore ek Vietnam, zot osi pe ranforsi.

Anmemtan, e sa donn lespwar, ena osi buku gran muvman protestasyon byin koeran ki lamas dimunn pe organize, muvman vast – dan Sudan, dan Lind, dan Liban, dan Lirak, dan Chile, dan Lafrans,

dan Katalanya (Lespayn), dan Hong Kong, dan Liran, dan Lamerik. Ena muvman avek demand byin avanse otur “leta sekilye” – Lind, Liban, Lirak – ek kont patriarsi (Chile), par exanp.

Klas travayer organize parfwa ladan, parfwa pa. Dan Lafrans, Zile Zonn ek lagrev sindika simerel ek profesor finn fer manifestasyon ansam pu premye fwa.

Listwar lorganizasyon politik klas travayer

Klas travayer Moris pa pe buze ditu, antan ki klas – dan sa lepok muvmante kumansman 21yem Syek la. Me, Moris, klas travayer finn fer 2 gran sulevman, kot li inifye li-mem, e amenn enn chalennj a sistem kapitalist, dan listwar ase resan:

* Enn dan bann lane 1937-43, avek enn seri lagrev ek sulevman (Buku sindika ek parti politik ti ne ladan, inklir Travayist – ki finn vinn enn parti kontrole par burzwazi deta, ariv bann lane 1950 kan Bolom Ramgoolam pran kontrol parti la).

* Lot la, dan bann lane 1971-1980. (La osi, buku sindika ti pran nesans e pli buku parti politik ki avan, inklir MMM ek LALIT ki ti ne dan sa muvman la.) Sirtu muvman lagrev zeneral ’79 ek so swivi Septam ’80 ti veritab insireksyon ki finn efrey burzwazi.

Plis, apre sa, enn gran mobilizasyon defansiv kont neo-liberalism an 1996-2000 dan All Workers’ Conference (Manb LALIT ti anplin ladan) kot onivo delege ti fer blok kont sa puse FMI-Labank Mondyal. Sa finn azir kuma enn ranforsisman sa 2 challenge 1979 ek 1980 la.

E dan 1999, ti ena sulevman popiler par zenom partu dan pei kont britalite polisyer, apre lamor Kaya dan kaso. Sa osi li ti enn mitinnri ki finn efrey patron an zeneral, sirtu patron lotel.

Sa 4 muvman la ki finn asire ki zordi, klas travayer Moris tuzur ena sertin gin ki preske partu ayer klas kapitalist finn reysi detrir: ledikasyon gratis ziska tersyer dan Moris, lasante gratis net, pansyon li iniversel, ena transpor gratis pu buku franz sosyete. Klas kapitalist ankor dan enn leta lafreyer. Me, tu sa gin la, zot su menas konstan depi 30 an, e kapitalist ek zot Leta pe veye pu moman kan pu fer enn atak kont sa bann gin klas travayer la.

E plis ki zame, nu pa pu kapav chalennj sistem kapitalist zis dan enn sel pei. Mem dan bann gran, gran pei klas travayer pa finn vinn opuvwar pu buku letan. Dan Pari pu 3 mwa an 1871. Dan Larisi pu 3 an depi 1917. E, dan buku lezot pei, finn ena bann tantativ pu pran puvwar dan enn sel pei e pu kal sistem kapitalist enpe, sey introdri sertin laspe sosyalism. Me, sistem kapitalist li *mondyal*, alor chalennj li osi, li bizin mondyal – anmemtan ki ankre dan kartye ek lor sayt travayer.

Nu Revi, li par exelans, enn zuti pu fer sa lyin la – setadir lyin ant internasyonalism ek sayt travay.

Avek tu sa nuvo kontradiksyon dan sistem kapitalist ki nu finn dekrir lao, nu bizin, antan ki parti, gete ki sa ule dir pu lorganizasyon nu parti, pu program enn parti kuma pu nu, ki so bi se pu amenn enn revolisyon sosyalist. Nu bizin rod *felir* kuma sa bann kontradiksyon la dan zot sistem. E nu bizin kone ki sa bankrut politik kote tu parti pro-kapitalist (MSM, MMM, PMSD, Parti Travayis), li enn rezilta sa dezord ek konfizyon ki pe reyne dan klas kapitalist li-mem. Kimanyer li pu kapav organiz enn plan dansanb koeran kan li dan enn dezord parey?

E nu tu ena kontribisyon pu fer, pu ki pu sakenn dant nu dan LALIT, nu dir “mo parti” amizir nu finyol nu analiz, nu bi, nu program, nu stratezi.

LATELYE FIT ARGIMAN Fos Dilem

Tu dimunn servi argimantasyon dan lavi tulezur pu konvenk kamarad, fami, zanfan lor enn kes-tyon: kan pe deside lor ki sime pli fasil pu al enn landrwa, letan pe deside ki fim pu al gete sinema, kan pe swazire ki landrwa pli korek pu organiz enn renyon, laniverser, manze etc.

Parkont, li inportan kone ki dan reflexion imen, tu argimantasyon pa valab. Zanfan, par exanp, kapav dir “Bolom Nwel existe parski li finn amenn exaktaman seki mo’n n ekrir dan mo let”. Formelman li enn argimantasyon ki paret lozik, me li finn amenn enn fos konklizyon. Li enn erer argimantasyon involonter e parfwa adilt osi fer erer ase involonterman. Li ase etonan, me serten fos argimantasyon paret byen byen kredib kuma dan ka sa zanfan. Avoka, politisyen profesyonel ek editorialis ki for lor retorik (kapasite argimante), kone kuma manipil argimantasyon pu fer enn lide paret vre, swetab, kredib. Letan enn dimunn ordiner tann sa, li gayn linpresyon li enn refleksyon solid e lerla li usi veyikil sa mem rezonman.

Si nu resi detekte sa e explik li, ena enn potansyel pu ki dimunn la sanz so lopinyon lor enn kestyon. Dan sa lartik, nu pu get enn argimantasyon ase repandi ki apel enn “fos dilem”. Enn dilem se kan u bizin fer enn swa ant de zafer e li difisil pu pran enn desizyon. Enn manipiliter ki servi “fos dilem” fer dimunn krwar ki dan enn sityasyon ena zis de solisyon e oblize swazir enn ladan. Anplis, li pu prezant 2 swa dan enn form kot u pa pu ena swa vremem, parski enn ladan li pu kompletman inakseptab.

Enn lexanp byen koni ti kan George W. Bush, letan pe al anvayir Irak e dimunn pe proteste, li dir “Swa u dan nu kote, swa u dan kote bann teroris”! Enn lot

lexanp, li lor kestyon lavortman. Dimunn kapav dir “swa u anfaver lavi, swa u dakor pu form parti bann kriminel”. Enn lot lexanp nu ti gayne “Swa u siyn mo petisyon, u alor u pena okenn anvi ki lakoz Chagos avanse”. E pli resaman, u ti kapav tann argimantasyon “swa u dakor pu ki lapolis gayn drwa tir kutbal dan ches, swa u pe dakor ki enn mari gayn drwa tuy so fami”.

Bizin kapav explik enn dimunn ki redwir enn sityasyon a 2 fos solisyon, ki so argiman li pa pertinan. Eski li tini larut pu dir “swa u kontan manz minn frir, swa u pa enn vre Morisyen”? Pu sorti dan sa argimantasyon pyez bizin explike ki enn dimunn tutafe andrwa kont politik Bush dan USA e osi kont teroris, tulde. Ena lot posibilite ki zis pozisyonn nu lor A ubyin B. Wi, nu anfaver lavi anzeneral e se zisteman, pu protez lavi, ki nu dir ki fam bizen ena drwa enn asistans medikal ek sikolozik kan li dan problem tom ansint kan li pa ule. Nu anvi lakoz Chagos avanse, me selon nu, u petisyon pa pu al dan sa direksyon la. (Nu pena pu swazir ant vyolans polisyer ek vyolans domestik, tu sinpleman parski nu kont tuledede, e nu anfet kont tuledede akoz tuledede koze par sistem patriarsi.)

Pu rapel, enn fos dilem fer krwar ki ena zis 2 posibilite e anplis li pa donn enn VRE swa parski enn ladan prezante dan enn fason ki rann li inakseptab. JY

Harvey Weinstein: Prizon Ferm!

Enn ziri dan Lakur New York finn truv Harvey Weinstein, gran manitu Hollywood an disgras, kupab agresyon sexyel lor enn fam, e kupab vyol lor enn lot fam.

Fam partu dan lemond pe selebre lefet ki alafin li pe vinn posib pu fam ki finn sirviv sa kalite asolt la reysi kas inpinite sa kalite predator sexyel.

Ziz pu anons so santans le 11 Mars. Weinstein pu gayn ant 5 an ek 29 an prizon ferm.

So avoka dir li pu fer apel.

Harvey Weinstsin ena enn lot ka pe kumanse dan Los Angeles pu bann mem kalite agresyon sexyel.

Ena osi enn seri fam ki pe purswiv li kote sivil pu domaz.

Lefet ki li finn vinn enn parya, li enn gran sanzman. Parey kuma dan ansyin zistwar *Bolom Labarb Ble* (ki LPT fek tire dan form enn ti-liv) kot lasosyete kontiyne-mem avoye-mem tifi dan lebra enn zom predator ki tuy zot. sa ti pe arive zordi-mem dan Lamerik-mem. Ziska zom pli pwisan dan lemond, Barack Obama, ti avoy so tifi fer enn staz ar Harvey Weinstein an 2017. Muvman pu denons Weinstein finn sap so tifi depi sa Bolom Labarb Ble dan Hollywood.

Harvey Weinstein ti finn vinn sinbol sa bann zom ki finn servi puvwar relativ a fam (dan travay, dan sosyete, dan lafami, dan politik, dan lantrepriz medya, dan maryaz) pu fer asolt sexyel, e pu fer li avek inpinite. La, sa realite patriarkal pe finalman kumans vinn kiksoz dipase. Li kumansman enn proses ena viktwar.

Dan Moris, zom ki finn fer, e pe tuzur fer, tu kalite abi sexyel, asolt sexyel, agresyon sexyel, tuzur pe azir kuma kok-re-ras. Me, zot inpinite pe al fini.

Enn Sirvol Internasyonal pu Kumansman Lane

Kan nuvo lane kumanse nu abitye dan LALIT gete ki sityasyon dan lemond an-grand-liyn pandan lane fek fini e kuma li pe evolue.

Anfet depi 2019 sityasyon internasyonal finn vinn deplizanpli instab, amezir sistem kapitalis kontiyn so deklin. Lonzevite (*Life expectancy*) dan USA pe diminye. Nomb lamor fam otur akusman pe ogmante. Lekonomi kapitalis an kriz, somaz pe agrave, sufrans pe zeneralize, e sirtu inegalite pe ogmante. Dan plizir pei nu pe truv reyn diferan rezim swa dik-tatir, swa reyn otoriter, swa rezim nasyonalis-popilis, swa enn melanz ant sa 3 tandans la. Dan buku rezyon lemond ena fwa-ye konfli, ena plas ena lager devastater, e dan buku pei ena lamonte lextrem drwat ek kuran zenofob. Kan Lamerik deklans lager Mwayenn Oryan, li provok migrasyon ver Lerop.

Anmemtan, zordi devlopman teknoloji pe itilize par Leta pu instal sistem sirveyans elektronik lor tu sitwayin, uswa pu mem prepar atak sible kont “lennmi” par dronn telegide. E nu pe truve kuma lefe sanzman klimatik pe amenn destriksyon inpe partu lor bul later, e pe afekte par milyon abitan, e pe les dimunn dan dezarwa.

Imans Mobilizasyon

Anmemtan dan sa lepok som la, nu pe osi truv imans mobilizasyon inpe partu. Nu truv sirtu zenn ek fam divan-divan, pe proteste kont somaz, ogmantasyon pri, kont prezans larme inperyalis, kont patriarsi, pe demand plis demokrasi, plis liberte ek pe manifeste pu enn lanvironnman san polisyon. Sa vag protestasyon li inpe partu. Ki li dan Lalzeri, Liban, Sudan, Lirak, Lind, Lafrans, Sili ubyin Mali.

Rar Gin

Enn-de bann rar gin onivo internasyonal kont inperyalism, li anfet konsern Republik Moris

direkteman. Dan Lakur Internasyonal (ICJ) ek dan Lasanble Zeneral Nasyon Zini, Linyon Afrikin finn dibut ansam ar pei Moris, pu afront Gran Bretayn. Gran Bretayn inn kareman gayn lord pu kit Chagos, dekoloniz li enn fwa. Sa li enn gran viktwar pu parti kuma LALIT, osi byin ki enn gran progre ver Chagosyin gayn drwa retur, e tu dimunn gayn lib sirkilasyon partu lor nu teritwar.

Mobilizasyon popiler

Dan samem lepok deplizanpli otoriter, represif, nu pe truv gran mobilizasyon inpe partu.

Lalzeri

Dan Lalzeri kot apre plizir mwa muvman kontestasyon lazenes, travayer ek somer, finn reysi fors Prezidan Bouteflica demisyone. Me, rezim finn reste, alor manifestan pe tuzur reklam enn Lalzeri demokratik ek lib.

Liban

Dan Liban depi Oktob 2019 ena mobilizasyon demas ki ti kumanse par protestasyon lazenes kont desizyon guvernman pu taxe WhatsApp, enn kote, e kont koripsyon dan Leta, lot kote. Plitar muvman la finn elarzi e finn konteste politik ekonomik guvernman ki inkapab rezud problem peniri dilo ek elektrisite, somaz ek inegalite ki pe agrave. Dan Liban 1% dimunn pli ris posed 58% larises lansanb popilasyon. Lazenes ek travayer Libane finn inifye lor baz lalit pu enn Leta sekilye. Sa vedir zot revandikasyon li enn demand byin avanse. Zot finn organiz imans lasenn imin pu blok sime e pu kree pon-imin ant kartye divize par politik sektarist baze lor relizyon ek su-relizyon, ki diferan rezim finn alimante depi Lindepandans an 1943.

Lirak

Dan Lirak plis ki 200,000 zenn ek travayer, zot osi, finn inifye

pu manifeste kont divizyon lor baz relizyon, enn divizyon ki finn inpoze apre lokipasyon USA. Zot ule enn sistem politik ki pa diviz Irakyin, me ki baze lor demokrasi sekilye. Muvman protestasyon dan Lirak, enn pei desire par plizir deseni politik sektaris relizye e devaste par lager ki inperyalis US ek so alye finn deklanse, pe dimann solisyon ki dan lintere lepep antye pu fer fas dezast ekonomik pli divan.

Lind

Dan Lind, parey, finn ena gran mobilizasyon dan plizir lavil kont lalwa sitwayennte ki guvernman BJP finn amene e ki fer diskriminasyon lor baz relizyon. Sa, osi, enn lexanp enn gran lalit pu prezerv Leta Sekilye, ki inskriir dan Konstitisyon Lind, ekriir par Ambedkar. Depi Modi opuvwar, BJP finn amenn enn politik iltra-nasyonalis e servi metod fasi-zant (telegide par RSS, ki enn lasosyasyon byin dedrwat ki rul BJP) pu res opuvwar. Nuvo lalwa sitwayennte ki enn amandman an-syin lalwa Citizenship Act (1955) apel Citizenship Amendment Act (CAA), ofer stati refizye e donn sitwayennte bann “minorite persekute” Hindu, Budist, Jain, Parsi, Kreyin depi 3 lezot pei Bangladesh, Afghanistan ek Pakistan me ki spesifikman ekklir dimunn de fwa Mizilman. Pre-mye fwa ki relizyon pe servi kuma kriter pu kikenn elizib sitwayennte Lind. Manifestasyon ti deklanse par etidyan, e zenn, fam, akademik, ek seporterz Ambedkar, e zot pe opoz sa lalwa la lor baz ki li diskriminatwar e zot dir ki sa amandman la reprezant enn vyolasyon Konstitisyon Lind, ki ofisyelman enn leta sekilye. Anfet, sa lalwa CAA li liye ar lezot lalwa.

Avan sa, an Ut 2019 guvernman BJP finn fer enn lot lexersis dan leta Assam, e ti pu fer partu. Assam enn leta dan Lind ki lor frontyer. Bi se pu fer enn nuvo resansman

pu kree enn National Register of Citizens pu premye fwa. Dan Assam 2,000,000 abitan pa finn kapav anrezistre zot akoz zot pena prev idantite. Anfet zot mizer, zot pena papye. Me a gran sok Modi, enn gran nomb ti elekte BJP.

Alor, dimunn finn dekuver ki Citizens Amendment Act (CAA) li form parti plan Modi pu tir sitwayennte ar so prop popilasyon Mizilman, kan li pe pretann li konsern donn stati refizye. Sa seri manifestasyon dan Lind li donk byin sofistike. Anfet, si nu gete plis an profonder, ankor enn fwa nu pu truve ki realite ekonomik kapitalist ki moter tu sa demars Modi la – pa zis so swadizan Hindutva. Kapitalis mondyal pe gayn buku difikilte pu penetre dan Lind – ki li lavil, ki li lakanpayn. Lind so prodiksyon li tro robist, e ena tro buku varyete. Alor, dan lakanpayn, zot anvi derasinn inpe milyon peizan pu gayn akse a sa later la.

Lagrev ek Zile Zonn

Anmemtan, dan Lafrans, pandan plizir semenn, travayer transpor Metro finn fer lagrev pu proteste kont reform sistem pansyon Prezidan Macron pe rod introdri pu ranplas 42 diferan rezim pansyon e ranplas zot par enn sel sistem iniversel e ogmant laz retret. Sa lagrev la li pli gran lagrev sekter transpor depi Me '68. Finn ena osi bann gran manifestasyon kont sa reform la dan plizir lavil kot ziska enn milyon dimunn ti desann lor lari. Travayer sekter lasante, profeser, etidyan finn osi manifeste e fer lagrev pu proteste kont atak pu aboli bann drwa aki. Zile Zonn, ki finn fer manifestasyon sak semenn pandan plis ki enn an, e ki reprezant travayer ki travay pu tit-antrepriz ansam ek tipti antreprenyer, finn zwenn ansam ar klas travayer organize – mem si zis pu enn-de manifestasyon.

Sili

Dan Sili plis ki enn milyon dimunn ti manifeste pu exprim zot lakoler, dabor kont ogmantasyon pri tiket metro, e apre byin vit

Desin G. Grosz, Burzwazi ek sef militer

protestasyon finn vinn kont diktatir ki finn persiste depi lepok Pinochet, kont politik ekonomik ek sosyal, kont nivo saler ek pansyon tro ba, kont privatizasyon servis lasante ek ledikasyon ek akoz inegalite ki pe agrandi ant ris ek pov. Finn ena osi imans mobilizasyon ek manifestasyon fam kont vyolans ki fam finn sibir ar lapolis ek larme *pandan sa bann manifestasyon la*. Sa finn azut lor dominasyon kotidyin fam. Zot finn proteste kont patriarsi mem, e kont sa konstitisyon diktatir ki ankor anplas depi ku-deta Pinochet kont Allende.

Nizer

Dan Nizer, dimunn par milye ti desann dan kapital Niame pu proteste kont prezans baz militer etranze dan Lafrik, sirtu

baz Franse. Laplipar manifestan ti zelev lekolek kolez. Plizir lasosyasyon ti organiz mem kalite protestasyon dan kapital Mali, Bamako kont prezans larme Franse lor zot teritwar.

Konklizyon

Pena okenn dut ki tu sa muvman popiler dan diferan pei pe sakuy tu sa rezim reaksyoner, otoriter ek represif ki nu finn koze lao. Selman, pa partu ki ena mem degre rezilta.

Sa li normal. Debaras enn diktatir kuma dan Lalzeri ubyin Sudan pa neserman vedir enn riptir ar sistem kapitalis, ar sistem inperyalis ki finn tini sa diktatir la. Dan Lezip pa ti zet Mubarak? Ki nu'nn gayne? Sissi. Li osi diktater, si non, pir.

Alor ki bizin? Pena sime kupe. Bizin plis lorganizasyon politik, bizin lorganizasyon politik avek enn program sosyalist. San sa, li inposib provok sanzman defon sistem ekonomik ek sosyal ki pe anpire.

Me tusa mobilizasyon popiler eparpiye lor diferan kontinan, zot bann terin kot lalit deklas pe derule. Zot bann terin aprantisaz konba kolektif pu lamas, pu bann lafors ek individi ki zordi pe met kestyon transformasyon sosyete lor azanda. Nu pu bizin travers par enn muvman anti-kapitalist, me pa zis sa. Nu bizin enn revolisyon sosyalist. AA

Danze Sanzman Klimatik e Lezot Lefe Polisyon Indistriyel

Tut long lane 2019 finn ena imans mobilizasyon lazenes dan plizir pei lemond kont menas katastrof klimatik akoz resofman planet, akoz polisyon indistriyel. Me, dan bann Some kuma COP 25 ek Davos, dan lapres komersyal ek lezot medya, ena buku lanfaz lor *lefe* sanzman klimatik (ondire li inevitab) e kimanyer “zer” li (ondire ki investisman dan sistem kapitalist ki pu kapav amorti lefe). Li vre ki so lefe byin dramatik, me seki nu bizin se enn sanzman sistem ekonomik global. San enn sanzman lor ki kote desizyon pran – desizyon lor zesyon larises, lor lindistri, lor itilizasyon later ek lamer – li pu byin difisil anpes sityasyon kontiyn agrave lor planet. Tu desizyon pe pran par proprieter ek manejer gro konpayni kapitalist, e zot pe viz profi sa lane la, zot. Zot pena veritab solisyon alonterm pu nu planet. E zot pa ule ena. Alor, sistem la bizin ranverse, pa klima. Mwins ki sa pu sifi.

Kriz lekonomi kapitalis

Lekonomi kapitalis sarye dan limem enn seri peryod ekspansyon ekonomik sakenn swivi par enn peryod kriz. Me kan sistem la an deklin kuma zordi, bann peryod kriz, somaz demas, insekirite, ena tandans prolouze e si ena repriz, li frazil. E zordi kan Lasinn, dezyem pli gran lekonomi dan lemond, afekte ar lepidemi Corona viris sa pu ena enn linpak lor lekonomi global.

Lasinn anfet premye prodikter lasye, trwazyem pu karotsu. Dapre enn rapor McKinsey baze lor analiz dan 186 pei, ena 33 pei pu ki Lasinn zot pli gran exportater e Lasinn pli gran surs inportasyon pu 65 pei.

Zordi sistem kapitalis repoz deplizanpli buku lor sekter finansye. Sa li enn sekter ki privilezye spekilasyon, profi akurterm odetriman prodiksyon, e ki menas baz-mem lekonomi kapitalis. Anfet depi krash finansye 2008, kriz lekonomi kapitalis pe prolouze. Lekonomi pa finn reelman rebran. E previzyon bann exper FMI, OCDE byin pesimis pu lavenir. Dapre ekonomis OCDE lekonomi global pe fer fas enn ralantisman striktirel akoz tu kalite diferan rezon kuma multiplikasyon mezir proteksyonis, afrontman komersyal ant Lasinn ek Leta Zini, Brexit, tansyon lor marse petrol, ek ogmantasyon det arisk bann lantrepriz. Tusala pe amenn enn nuvo vag proteksyonism ki pe persiste lor letan, e ki pe antrenn enn ralantisman lesanz komersyal ziska enn nivo byin ba.

Sa seri mezir restriksyon komersyal ant Lasinn ek Leta Zini, mem zot finn amorti an Zanvyé, ilistre byin kimanyer proteksyonis pe agrave. Li kuma enn veritab match ping pong ant sa 2 pwisans ekonomik la. Apre ki Trump finn fer Lamerik ogmant tarif ladwann lor prodwi sorti Lasinn, sa finn amenn enn bate-rande depi Lasinn ziska enn eskalad. Me selma tulede pei zot lekonomi interdepandan.

Zordi ena plizir gro lantrepriz Amerikin dan Lamerik ki depann lor firm sutretans dan Lasinn e lot kote penetrasyon kapital Amerikin dan Lasinn li byin for. Kumsamem ki miltinasyonal *Apple*, ki so pwa pez telman lur dan lekonomi US, ki li pa finn gayn okenn problem pu benefisyé enn dispansasyon lor drwa dedwann pu so dis konpozant kompyuter MacPro ki fabrike dan Lasinn. Alor Trump ek Xi Jinping pe bizin truv enn laranzman pu ki sa konfli la pa dire tro lontan.

Sekter finansye so bann tranzaksyon li pa kree profi me li plito permet enn repartisyon profi dan fason pli favorab pu seki pli pwisan. Profi kree par explwatasyon milya travayer ki fer lizinn rule, ki ekstré mineral depi minn, ki asir transpor ek distribisyon marsandiz, ki fer sekter servis fonksyone. Li depann lor explwatasyon klas dimunn ki fer lekonomi fonksyone.

Ninport kimanyer klas kapitalis partaz volim profi ant zot, sel manyer pu li mintenir e mem ogmant volim profi angro se par aksantye explwatasyon, setadir par prelev ankor plis depi klas travayer ek lor lezot klas oprime. E sel lafors ki ena potansyel, ki kapav devlop kapasite nesese pu frenn sa tandans la se lafors kolektif klas travayer. Me mem so lalit pli pwisan pu kapav zis frenn sa tandans la. Problem ki poze zordi pu sosyete imin li pa kimanyer prezerv lintere klas explwate dan kad sistem kapitalis me pu ranvers kapitalism global. Kestyon repartisyon larises bizin analiz li dan kad mod prodiksyon ek rapor sosyal ki sa anzandre. Anfet sa koze repartisyon li niye lalit deklas, li rod maske puvwar burzwazi ena lor sosyete. E kan lekonomi kapitalism ankriz realite sosyete deklas pli expoze ek pli vizib. AA

Reyn rezim Diktater-Otoriter Tu Kalite

Dan bann lane '90 Francis Fukuyama, enn analist politik Amerikin, ti anons dan so liv *The End of History and the Last Man*, lafin ideoloji ek triyonf neo-liberalism ki dapre li ti pu amenn plis rezim demokratik ek plis liberte. Anfet zordi apre plizir deseni reyn neo-liberal dan lemond lekotrér ki pe arive. Lemond marke par enn seri reyn diferan form rezim diktatir, otoriter ek nasyonalis-popilis. Puvwar politik deplizanpli konsantre dan lame enn dirizan, enn "lom-for" kuma lapres suvan apel zot, ki ena minmiz total lor laparey Leta, ki exers so puvwar par evins e mem eliminn tu seki reprezant enn kontrepwa a so lotorite.

Parmi sa kalite dirizan pro-kapitalist la ki pe viz konsantre puvwar dan lame enn sel dimunn ena Bolsonaro (Brezil), Duterte (Filipinn), Orban (Laongri), Trump (USA), Kaczinski (Poloyne), Modi (Lind), Netanyahu (Israel), Erdogan (Latirki), Kagame (Rwanda), Kim Jung-Un (Kore Dinor), Salvini (Litali), Mohamed Ben Salman (Larabi Saudit), Poutine (Larisi), Sissi (Lezip), Xi Jin Ping (Lasinn), Nazarbaiev (Kazakstan), Sasso-Nguesso (Kongo).

Dayer ena deplizanpli kolaborasyon ant sa kalite dirizan la. Trump ek Netanyahu pe travay ansam pu sey fini Palestinn. Erdogan nek korl Trump pu li debaras rebel Kird dan Lasiri. E dan selebrasyon Zurne Repiblik dan Lind, invite-doner ti ... Bolsonaro. Anmemtan dan plizir pei finn ena mobilizasyon kont diktatir kuma dan Sudan, Lalzeri, Sili. Me li pa sifi pu ranvers enn diktater pu ki fini ar diktatir kapital. biizn mobilizasyon politik avek enn program ki viz ranvers sistem kapitalism iltra liberal global ki responsab kriz ekonomik e pe nuri sa kalite rezim otoriter e represif la. AA

Plan Trump pu Israel pran Palestinn, met Bantustann

Mardi 28 Zanvye. Li mem-mem moman ki Prezidan USA Donald Trump pe fer fas so ka *impeachment* divan Sena pu abi puvwar. Li dibut dan White House, li prezant so swadizan Plan swadizan Lape. Li enn plan ki so zann finn swadizan tripote. Trump pe dibut laba, akote Premye Minis Israel, Benyamin Netanyahu, ki li, li pe trene divan lakur o-kriminel pu koripsyon, mem-mem zur. Alor, ena enn loder dezespwar dan ler zis anba parfin odegam invite dan zot linz delix.

U pa ti pu ena tutafe tor si u ti truv sa de gran met buli-ing, sa de espes spesyalis “fet-akonpli” ti pe sey sanz size depi zot disgras

respektiv, pu fer travers ankor enn nuvo “fet-akonpli”. Israel, Plan la dir, ar baking USA, pu tu simpleman zis anexe Wes Bennk (ki pu ena enn konfeti Bantustann ladan), sezi Zerizalem, e gard andeor tu refizye Palestinyin ki finn fwir larme Israel.

Alor, instalasyon Apartheid dan sa teritwar Palestinn ki Israel finn kokin e okipe ilegalman, li pu akselere asterla.

Sa li kont tu lalwa internasyonal. Li kont tu konvansyon sivilize ant pei.

E li rapel Lalmayn ar so bann “fet-akonpli”, e kimanyer dimunn ki ti oredi pa fer sa, finn pretann ki li normal. Rapel Premye Minis

Gran Bretayn Chamberlain ti pe sey pas diber ar Hitler osi tar ki 1939, enn lane antye apre ki li ti’nn anexe Lostris, e apre anexasyon Czechoslovaki? E remarke ki pozisyon Winston Churchill anver Hitler osi tar ki 1935, kimanyer li ankor pe koz Hitler kuma enn lider ordiner. Rapel an 1935, Hitler ti’nn fini elir depi 2 banane. Ala seki Churchill dir dan so prop liv *Great Contemporaries*, “Li pa posib ziz enn lider piblik ki finn atenn imans grander enn Adolf Hitler ziska ki so kontribisyon dan tu so lavi la, divan nu. Mem si nerport ki aksyon politik ki li fer dan lavenir pa pu kapav pardonn move aksyon, listwar li ranpli ar lexanp zom ki finn ariv opuvwar atraver servi tu kalite metod sever, grotesk, mem orib, me ki, kanmem sa, kan get zot lavi an antye, finn truv zot kuma gran tribin ki zot lavi finn anrissi listwar limanite. Petet li pu kumsa ar Hitler.” Bat sa pu konplis ar Hitler. (“*It is not possible to form a just judgment of a public figure who has attained the enormous dimensions of Adolf Hitler until his life work as a whole is before us. Although no subsequent political action can condone wrong deeds, history is replete with examples of men who have risen to power by employing stern, grim, and even frightful methods, but who, nevertheless, when their life is revealed as a whole, have been regarded as great figures whose lives have enriched the story of mankind. So may it be with Hitler.*”.)

Alor, sa nuvo Plan “Lape”, li anmemtan enn tantativ sanz size depi ka kopripsyon ki ena kont Trump ek Netanyahu, li anmemtan enn desant dan lanfer relasyon internasyonal ankor enn fwa, kuma ti ena dan bann lane 1930.

Sa seremoni kup riban lor Plan “Lape” ti grotesk. Sa osi ti rapel lepok Hitler. Enn ti laful lextrem drwat Repiblikin dan White House ti kol otur akter prinsipal, kuma

Rapor Nasyon Zini expoz Konpayni konplis ar Leta Israel so lokipasyon militer dan Palestine

Malgre presyon enorm depi Israel ek Lamerik, le 12 Fevriye 2020, Biro Drwa Imin Nasyon Zini inn reysi bibliye enn Rapor ofisyel ki expoz 112 konpayni ki fer biznes ilegal dan teritwar Palestinn ki su lokipasyon militer Leta Israel. Lalis la nom 94 konpayni dan Israel ek 18 lezot konpayni dan sis lezot pei, Lamerik, Lafrans, Laoland, Luxemburg, Tailand ek Langleter.

Rapor Nasyon Zini inn donn detay kimanyer sak sa 112 konpayni la konplis ar Leta Israel pu ki kontinye lokipasyon ilegal Palestinn e kontinye anexe teritwar Palestinn dan antan ki koloni ilegal.

Rapor la inn regroup form konplisite an 10 kategori. Parmi ena: furni lekipman ek materyo pu expann koloni, mont miray ek lezot infra-striktir; furni lekipman sirveyans ek idantifikasyon lor chekpyont ki al ver bann koloni; furni lekipman pu demolisyon lakaz ek propriyete, destriksyon laferm agrikol, laser (greenhouses), karo zoliv ek lezot plantasyon; fasilite labank pu devlop, expann, mintenir koloni ki inklir lorn pu mont lakaz ek devlopman biznes; servi resurs natirel sirtu dilo ek later pu fer biznes, ploye ek zet zot weyst dan bann vilaz Palestinyin, anpes devlopman enn lekonomi Palestinyin atraver blok liberte muvman, blokaz administratif ek blokaz legal.

Sa bann konpayni ki finn denonse dan sa Rapor la pe komet 3 ofans grav divan lalwa internasyonal: enn, zot pe permet Israel kontinye e expann so okipasyon militer ilegal, dezyem, zot pe servi resurs presye kuma dilo ek later depi sa okipasyon ilegal pu fer profi e trwazyem zot pe anpes devlopman enn lekonomi Palestine ki pu nesaser dan enn Palestinn lib.

Sa Rapor la, li pu enn zuti inportan pu nu dan Moris ek militan dan muvman BDS atraver lemond pu fer kanpayn pu ki vey sa bann konpayni pu ki zot aret zot konplisite avek Leta Israel aster ki zot finn nome an piblik kuma konplisite dan krim Leta Israel kont Leta Palestine.

Kapav get ful Rapor la lor sayt Nasyon Zini.

BK

fanns kit star, pe tap lame kan bizin, aplodi kuma fuka, e lerla mank zis pu kriye, “Wi, Mon Anperer, ou linz na pa invizib”, kan bugla pe dibut laba tuni. Mank zis pu kriye slogan ek lame drwat leve. Pli long ovasyon – dibut ankor – ti ayurisan. Tu dimunn pe kontan net ki Trump finn frwadman fer asasinn Zeneral Soleimani, sef Iranyin kan li ti dan Lirak. Zis zot kostim-kravat lor tu sa zom pal, mal, tu sa fam andimanse, finn separ zot depi barbari pli ansyin ankor ki Nazism.

Sa bizin, sandut, laklos ki pe sone pu lamor solisyon 2-Leta. Sa bizin, sandut, kumansman institusyonizasyon enn nuvo Apartheid ki fini pran nesans. Sa bizin, sandut, prev ki Trump ek so tutu Netanyahu niye lexisans Palestinyin antan ki lepep ki abit sa pei la. Pu zot, Palestinyin pa plis ki kreatir amerdan ki pa-kone-kifer zot la dan sa but terin anfrish, sa but *terra nullius* ki zot (Trump-Netanyahu) anvi kolonize. Ubyin pli prezizeman, kontinye kolonize. Pretex Trump ek Netanyahu li anmemtan fondamantal (zot dir Labib donn zot drwa lor sa later la, pa tro diferan depi Guvernman Modi ki dir plas kot enn Moske ete li plas kot bondye Ram ti pran nesans) anmemtan li liye ar enn drol form “kompansasyon”. Zot fer krwar ki Loksidan pe dibut garan pu Israel koloniz totalite later Palestinyin an-esanz pu zot (Loksidan) so konpansasyon anver lepep Zwif pu Holocaust ki ti kumanse an 1941 kan Hitler (antan ki enn but dan sa Loksidan la) e ki ti opuvwar depi 8 an, e ki lerla finn, pandan ankor 4 an, ziska lafin Dezyem Ger Mondyal, perpetre enn holokast, setadir asasinn par milyon dimunn frwadman (lor baz politik, etno-relizye osi byin ki ezenik ek lor oryantasyon sexyel), e ki finn inklir parmi enn imans proporsyon dimunn kominote Zwif ki ti res Lalmayn, Lotris, Lapoloy ek Lafrans depi desyek ek desyek. Sa seremoni Trump li seremoni pli kriyel dan memwar

Desin G.Grosz, Kont militarism

laplipar dimunn vivan zordi.

Antuka, reprezantan lepep Palestinyin pa ti prezan. Zot pa konsidere kuma dimunn. Me, pa zis sa. Ti ena enn moman tutafe bizar, kan Trump finalman, pu premye fwa, mansyonn seki ena swadizan pu Palestinyin dan Plan la. Pa ti ena okenn tap lame. Pa ti ena okenn aplodisman. Enn silans lur finn tuf evennman la. Zis ti tann lefyan dan lasam pe respire. Trump, tuzur kuma enn zanfan ki krwar personn pa pe pran kont kan li fer kiksoz move, dekuver zot pe get li, li dir, “Pa tap lame pu sa,” (“*Don’t clap for that, OK?*”)

Antuka, sa dokiman Trump ek so zann Jared Kushner ena pu tit: *Peace to Prosperity: A vision to Improve the Lives of the Palestinian and Israeli People*. Dokiman, kuma nu dir, li enn tantaiv pu Israel pran enpe *lebensraum* (definisyon dan diksyoner: Teritwar ki enn grup, leta ubyin nasyon krwar nesaser pu so epannwisman natirel) e li inklir, anexe tu sa but Wes Bennk ki akote Larivyer Zordann, osi byin ki tu koloni dan Wes Bennk, plis Zerizalem. Tusala vinn apre ki Trump finn donn benediksyon pu Israel anexe Golan, enn but Lasiri, ki li finn okipe ilegalman. Li difisil pu sezi a ki pwin li grotesk pu Trump sed enn but Lasiri ar Israel, ek preske totalite Palestinn ar Israel.

Plan la ena osi enn but ridikil, kot Trump kree enn espes miraz dan dezer, kot sanse sekter prive Arab pu investi \$50 milya! E sa osi, si Palestinyin azir kuma bonnanfan.

Alor, Leta Palestinyin li pu tipti-

tipti Bantustann dan Wes Bennk plis enn but teritwar vag, petet, pre Zerizalem. Gaza pu sanse liye ar Wes Bennk par simerel. Hamas, setadir guvernman dan Gaza, pu demantele. Tu sa 300,000 sitwayen Israel ki osi Arab, kanta zot, zot pu perdi zot drwa dan Israel. Manifestasyon zordi dan Zerizalem demaske sa Plan la, e fer rapel manifestasyon dan Sid Afrik kont Apartheid dan bann lane 1980.

Preske pli pir dan tu. Plan la propoz aboli drwa retur tu sa 5 milyon refizye ki Leta Israel finn expilse.

Ki nu bizin dir ankor. Plan la li enn lorer pu Palestinyin. E li enn avertisman pu nu tu dan lemond lor seki Israel ek Trump pe tripote. Li pu afekte nu tu. Anmemtan ki sa seremoni ti pe ena lye dan White House, Modi ti pe resevwar diktater Brezil Bolsonaro kuma invite-doner pu seremoni Republic Day dan Lind, zis apre li finn anexe Jammu & Kashmir. E Netanyahu, rapel, kan li ti pe return lakaz apre sa seremoni grotesk la, ti fer enn ti leskal lamitye pu vizit Prezidan Larisi, Putin.

Alor, inn ler pu nu organize politikman kont sa atak par lextrem drwat inpe partu dan lemond kont dimunn ki travay pu viv. Nu bizin osi get par deryer plan politik, tu sa lintere ki ena. Ena enn ta konpayni prive ek lintere dan profi ki pe azir kuma moter pu Trump gard kontrol lor sa Mwayin Oryan ek tu so stok petrol. Sinon, nu riske pa konpran ki pe arive. LC

Koneksyon Moris devwale dan Reportaz otur travay sal CIA

Nu viv dan enn lepok vreman bizar, mem barbar. Amezir kapitalism vinn indefandab, lider bann Leta vinn deplizanpli absird dan seki zot fer ek dan seki zot dir. Prezidan USA Trump, par exanp, li avoy Trete milti-lateral baynding avek Liran enn gran promne. Lerla, lib depi kontrint legal, Trump al kas enn gran pake, donn lord CIA al frwadman asasin enn zeneral Iranyin, Soleimani. Kumsamem. Zeneral Xoleimani ti ansarz loperasyon militer Liran andeor Liran. Alor, USA al asasin li kumsi-reyin-ete. Enn lot 5-6 dimunn dan loto akote li, prekot enn baz dan Lirak, finn trov lamor, zot osi. Pu Trump, krim kont Soleimani enn viktwar, krim kont sa lot 5-6 dimunn zis malsans ar zot, *ditor anpasan*. (1) Me, kot u ti pu krwar pu ena enn koneksyon ar Moris ladan? Petet baz Diego, par la? Kapav. Me, ena enn lot koneksyon.

Kan Soleimani, enn gran ero nasyonal dan Liran, finn asatine kumsa, bann sef Liran finn zir vanzans. Zot pu tuy kikenn ki *parey kuma Soleimani*, zot anonse.

Alor, lerla ep! ki nu tande? E mem li paret *pa* vre asterla, CIA, pu kit rezon, refiz demanti li, alor

li res flu. Nu tande atraver enn ta reportaz: li kumanse dan Liran, al partu dan Lazi, al lapres dan Larisi, rebran an Langleter (avek enn-de fraz kumkwa pa *sir* li vre), e lerla li aterir dan tu kalite lagazet dan USA, inklir New York Times ek Time Magazine, ki plito krwar li pa vre. Me lapres Amerikin pa sir ki li pa vre, akoz zot pa futi extrir enn demanti formel depi CIA.

Finn ena sa vanzans la, reportaz dir.

Kan enn avyon Amerikin (ki dan kumansman Guvernman Afghan, enn maryonet USA, ti min-tenir enn avyon *Afghan* pa Amerikin) ti kraze Afganistann, li ti anfet, dapre reportaz la, enn grup Taliban, avek kudme Liran, ki finn desann avyon. Kisannla zot ti pe vize? Zot ti pe viz sa Amerikin ki Liran truve kuma *parey kuma Soleimani*. Kisannla li ete, li? Mem li pa li ki zot inn gayne?

Isi nu bizin mansyonn ena enn lot fe bizar. Normalman, okenn lagazet Amerikin zame devwal nom, ubyin okenn lot detay lor enn azan CIA. Ena kes ladan. Gran gran sarz: “Met an-danze lavi enn azan CIA,” enn mari ofans. Me, tu kalite lagazet Amerikin tultan abitye koz buku lor enn gran azan

CIA, enn ki reyelman ansarz mem zar loperasyon militer teroris deta Amerikin, kuma Soleimani ti pe fer pu Liran.

Li apel Michael d’Andrea.

Telman li enn kreatir medyatik, inn deza ena enn fim fiksyon baze lor li. Michael d’Andrea ena 3 lezot nom, nom gate: *Dark Knight* (Sevalye Som), *Ayatollah Mike*, ek *The Undertaker* (Krokmor la). Li ti ansarz tu kalite aksyon som mem, kuma interogatwar bann sispe ki finn arete dan fason ilegal, tu kalite aksyon krokmor mem, kuma rod Osama Bin Laden pu tuye dan Pakistann, e lerla al fer asasin Soleimani kan li pe vizit Lirak.

Li, li marye ek enn madam Morisyin.

E sa madam la, li manb bord enn gran konpayni Morisyin.

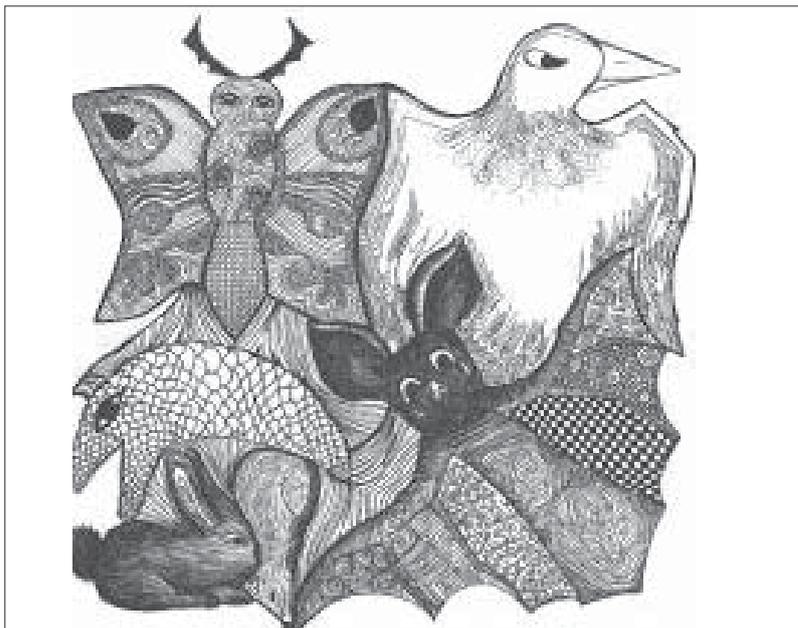
Alor, tu detay lor sa madam la, ek so fami dan larezyon, finn tale dan lagazet dan Lamerik. Mem so mari Michael d’Andrea sipoze enn azan “*sekre*” CIA. E, lagazet Amerikin finn anonse ki so mari ki ti vize kan Taliban ti desann sa avyon la, e ki li finn petet mor.

Reporter la kontakte CIA pu cheke. CIA refiz afirme ubyin niye. Pena okenn menas purswit otan ki nu kone pu met an-danze enn azan CIA.

Alor, natirelman reportaz kontiyne fane.

E kuma so labitid depi lepok administrasyon Obama avek tu so mansonz lor asatina ilegal par dronn, Leta Amerikin kontiyne ar so mansonz. Sak dronn Amerikin ki al tuy dimunn (laplipar ki mor, zot pa dimunn vize), li osi tuy laverite, kan Leta USA komant seki finn arive apre.

Alor, afors CIA fer tu kalite travay sal, lerla permet dimunn dan Lamerik abitye ar sa atraver ant-ot les tu kalite rimer fane, tu kalite fim fiksyon derule, kan anmemtan zot les tu flu. Anfet lepep USA, dan enn ase gran mazorite, pa

Desin Escher

pu apruv sa kalite konportman kareman imoral kuma اساسina par dronn, si zame met size la o-sant nuvel internasyonal, pu zot etidye seki finn arive, evalye li, ziz li.

Get ki finn arive dan 2yem form vanzans Liran kont Lamerik pu terorism deta USA kan li avoy dronn al اساسinn Soleimani ek 5-6 dimunn dan loto ar li. Liran finn avoy 5-6 misil lor baz Amerikin dan Lirak, ki finn bles plis ki 100 militer Amerikin. Me, li finn pran plizir semenn avan tu dimunn konn sa. Kumansman Pentagonn ti anonse kumkwa zis (sic) Irakyin ti blese. Okenn Amerikin. Larisi ti anonse ki Irakyin finn mor, plizir duzenn Amerikin ti blese. Inpe zur pase, lerla Trump kumans avwe ki de-trwa solda finn gayn enn ti latet fermal apre sa bann bom la. Lerla kan pe bizin transfer solda Amerikin pu swin medikal dan Lalmayn, Kuwait ek mem Lamerik, kan lapres fer lafuy, nu al kumans kone ki zot ena enn zar konnkesyenn ki nuvo zenerasyon bom provoke. Plis ki 100 solda blese.

Konklizyon

Alor, amizir sistem kapitalist al ver so kontradiksyon intern pli grav, amizir sa provok lager komers, lager tukur, اساسinasyon internasyonal san-fin, amizir politik alatet USA ek so diferan lennmi ek adverser zistifye sa, nu bizin angaz nu pu organize kote politik. Nu bizin organize pa zis dan sindika, pa zis kuma sitwayin, pa zis desann dan lari avek demand vag kont guvernman, me deryer enn program ki nu drese ansam. E sa program la li bizin pa zis kont sa sistem kapitalist devastater, pa zis kont sa sistem kapitalis so destriksyon planet, so lager, so polisyon ler, so deregleman klima, me anmemtan prepar pu konstrir enn nuvo sistem, enn sistem sosyalist, e pu fer li ansam, kolektivman.

RS ek LC

(1) Get nu websayt ena enn lartik lor la. Extre Program LALIT lor

MLF AVOY LET UVER A ZURNALIS

Kifer Blam Fam Kan li Sibir Bate A-Mor?

Muvman Liberasyon Fam inn ekrir zurnalis enn let uver konsernan reportaz anti-fam lor kestyon agresyon kont fam.

Ala konteni let MLF:

[MLF] pe ekrir pu atir u latansyon lor rol anlwaye lapres (petet inkonsyan) ki toler krim kont fam e ki mem sifte blam depi perpetrator ziska viktim.

Kimanyer lapres fer sa? Ant-ot, li blam viktim ki fini mor la atraver mo ki li selekte pu met dan tit lartik ki lor sa bann evennman trazik la.

Ala 2 lexanp, Lindi 3 ek Mardi 4 Fevriye.

Ankor enn fwa, finn ena enn femisid trazik. Sujata Anatah finn اساسine firwadman. So lekor ti res omilye sime publik Poste de Flacq anplin lizur. Samem item nuvel.

Me, lapres telman prese pu furni pretext pu zom, telman prese met fam dan box akize, ki gran tit lir kumsa: *L'Express*, Lindi: “*Un mari jaloux finit par tuer sa femme*”. Zaluzi mansyone avan lamor fam la. Bug la telman ekzaspere ar so fam, ki li “*finit*” par tuy li.

Le Defi, Lindi: “*Sujata poignardée au cou par son epoux en pleine rue: Le mari a sa femme: ‘To pa ti bizin tromp mwa.’*” Tutswit fam la akize. Li adilter. Mem li fini mor.

U kapav panse sa enn rar fopa dan lapres. Me, lor mem krim la, Mardi, *L'Express*: “*Kriteshsingh Bunghooye était violent et jaloux*”. Ankor enn fwa, bug la so defans deza gran-tit.

Mardi, *Le Defi*: “*Son epoux capturé dans un champ de canne: ‘Elle m’a provoqué.’*” Akor enn fwa, zistifikasyon bug la, ubyin plito so koze dekuyone ki an-tit.

Le Mauricien 4 Fevriye ena tit: “*Mo ti bizin kas pou kas-yen*”. Nuvo pretext ankor pu zom la.

Sa mem Lindi le 3 la, *Le Defi* ti ena enn lartik lor enn lot vyolans kont fam. So tit ena zistifikasyon tuzur “*Un policier ivre a son épouse: ‘Mo pou rey to figir’*”. La, lalkol ki an-tor, pa zom la.

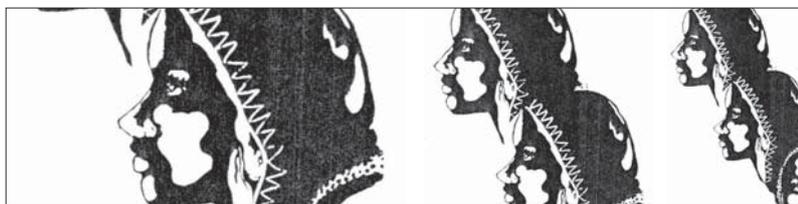
Tu sa tit reprezant enn ideoloji anti-fam.

Sa kalite detay la ti kapav petet inklir pu terminn enn lartik. Dizon met: “Dan enn zefor dezespere pu zistifye li, zom la finn kriye zaluzi”, swa “Zom la finn sey kuyonn zurnalis ar pretext zaluzi pu so krim.”

... An konklizyon, nu note ki lapres blam fam pu krim zom dan tu sa tit la, lerla detanzantan lapres pik enn kriz, deklans enn listeri kont zom vyolan. Kumsa li rod lav so blam ladan. Sa zafer sanz-sanze depi toler tu asolt zom lor fam ziska kriz utraze, li pa serye ditu. Lalit kont patriarsi, ki inklir vyolans lor fam ek tifi e osi kont lezot zom, bizin konstan. Bizin expoz vyolans sa bann zom la pu seki li ete: servi puvwar relativ ki zom ena pu dominn fam. Nu kanpayn inklir gard enn “Rezis Femisid” depi bann lane 1980, baze sirtu lor lartik dan Lapres.

MLF, 4 Fev 2020.

Serten zurnalis finn kontakte MLF swit-a sa let la. Zot dir fini diskrit konteni dan brifing. Zot pa ti realize kimanyer tit kapav pe veykil sa kalite lide la. Zot pu fer plis atansyon.

Sistem Ledikasyon ek Ideoloji Burzwa

Dan kontex deba ki pe leve lor ledikasyon *Revi Lalit* pe prezant enn extre Program LALIT lor Ledikasyon ki ti bibliye an Oktob 2006.

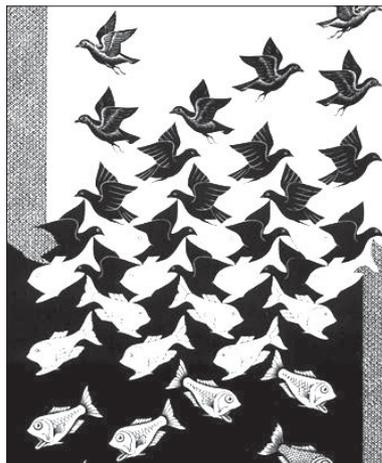
Sistem ledikasyon li liye avek ideoloji dominan dan buku fason. Ideoloji burzwa ki dominan zordi fer krwar ki, si u anvi sanz sistem kapitalist, inegalite, povrete, dominasyon, nerport ki zafer, u kapav ena lespwar fer li “atraver ledikasyon”. Si u dimann dimunn zordi seki bizin fer pu sanz lemond, mazorite, sirtu bann “bon dimunn” pu dir bizin “sanz sistem ledikasyon”. La osi, pe indwir nu an erer. Sistem ledikasyon li pa pu sanz sistem ekonomik. Li-mem li enn prodwi sistem ekonomik, e li sumet divan sistem ekonomik. Seki vre se sanzman politik ki amenn enn sanzman sistem ekonomik, sa ki pu sanz inegalite sosyal ek dominasyon, e sa, asontur, pu permet gran, gran sanzman dan sistem ledikasyon.

Aprantisaz invizib

Alor, lekonomi an-fend-kont defi-nir sistem ledikasyon. E, asontur, sistem ledikasyon li ena plizir fonksyon dan kad sistem ekonomik ek politik dominan. Li ranforsi regleman de-baz pu lekonomi. Paran ena enn plas pu park zot zanfan, pu zot kapav prezante dan travay dan karo, lizinn, lotel, biro. Zanfan ferme, alor zot pa al trene partu, “fer dezord” kan zot paran pe travay.

Kote aprantisaz, zanfan aprann sirtu kimanyer res anplas, res ferme 6-ertan par zur ubyen avek lesan prive, 8-9 ertan par zur. Kumsa, zanfan pu deza antrene pu res anplas, res ferme dan enn lizinn ubyen biro plitar dan so lavi. Li pu deza truv li normal.

Zanfan osi aprann obeir. Li bizin obeir so profeser, parey kuma li pu bizin obeir so patron plitar. Zanfan aprann ki lao so profeser, ena enn Deputy Head Teacher, lao li, enn Head Teacher, lao li enn inspekter, lao li enn sef inspekter, etc. Li aprann ki sa zar yerarsi li “normal”, alor kumsa kan li gran, li pu fini

Desin Escher

ariv sumet divan enn trale sef dan enn piramid lotorite lor so latet.

Zanfan aprann osi gard disiplinn, kuma li pu bizin gard disiplinn dan lizinn. Setadir, zanfan gayn enn aprantisaz dan rezimantasyon. Kan zot gran, zot pu fini abitye res dan travay enn lazurne, ubyen tut enn lanwit, e ekut lord san ruspete.

E anmemtan, seki suvan dimunn remarke plis, atraver so konteni, sistem ledikasyon veykil enn sertin nomb lide pu zistifye sa mem sistem dominan-la. Parfwa konteni-la truve dan enn zistwar, dan asompsyon enn zistwar, parfwa dan enn lide ki degize kuma enn “fe”.

Laverite trist deryer slogan “sans egal”

Enn eleman for dan ideoloji burzwa, li al kumsa: “Sakenn ena sans monte”. E byen suvan sa monte la li sipoze arive “atraver sistem ledikasyon”. Sa fraz-la (“sakenn ena sans monte”), li etranz, e li kapav ed nu parski li devwal puvwar maske ki ideoloji ena. Anba sa lide, an kasyet, ena kiksoz lus ki plane.

Sa konsep “monte”-la vedit ki nu pe asyum ki li “natirel” ki ena serten dimunn lao, lezot anba. Kan fini aksepte sa absirdite-la kuma lord natirel, lerla sa fraz-la brod enn dezyem kus ideoloji mwen profon, enn suzantand ki sa inegalite ki nu asyum-la li

zistifyab par lefet ki “sakenn” ena sans egal vinn lao, swa tom anba. Kumsa, par sa kus lide kasyet anba lot lide, deba res sezi dan enn form setif otur eski vmem sakenn ena sans, ubyen eski li pa vre ki sakenn ena sans. Ondire, zame nu pa ariv get kestyon kle ki maske: Eski bizin ena enn parti dimunn lao ek leres dimunn anba? Nu riske fini par zis get kestyon ase limite: Eski tu zanfan pe gayn sans egal?

Koroler sa kestyon la li amenn nu ver enn devyasyon involonter pli grav. Li amenn nu ver enn revandikasyon byen etrwa, petet mem erone: “Tu zanfan bizin gayn sans egal!” Sa revandikasyon ena laparans enn bon zafer, me li maske enn serten lozik infernal, lozik inegalite. Li enn fason koze ki maske pa zis inegalite ant enn zanfan ris ek enn pov, me osi lefet-mem ki zanfan sorti dan diferan klas dimunn.

Alor, li kontribiye pu gard sosyete de klas intak, par promet swa vre mobilite ubyen o-pizale enn sanblan mobilite alinteryer sa yerarsi existan. Mazinn si tu zanfan ti fer byin dan lekol, mazinn si zot tu ti mont lao. Abe, pa ti pu ena sosyete divize an klas.

Ideoloji kapitalist lor ledikasyon, kan li koz “sak zanfan ena sans egal” ubyen “bizin ena sans egal”, sa reprezant enn deriv depi lalit pu abolisyon inegalite dan sosyete ziska enn lalit ki aksepte inegalite, me donn (ubyen pretann li pu donn) sans egal a sakenn pu so klasman dan ran inegal. Sause, zanfan ki fer ‘byin’ lekol, bizin gayn plis larzan kan li al travay. Li bizin enn ‘meyer’ job. Sakenn so ran. Sakenn so larzan lafen dimwa.

Ubyin si u vremen pa fer byen dan sa test la, petet u pa gayn enn job ditu, pena mem enn plas travay pu u ek u fami sipoze trankilman krev defin.